

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^E JAARGANG

WOENSDAG 25 OCTOBER 1933

No. 930

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-
Voorzitter; C. H. van der Leeuw, Penningmeester; Mr. W.
M. van Lanschot; E. D. van Walree.

Directeuren: Prof. Mr. F. de Vries; Prof. Dr. N. J. Polak;
Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, Directeur-Secretaris.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J.
Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen
Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schillhuis;
Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam,
Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No.
145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch
Kwartalbericht f 1,—. Leden en donateurs ontvangen
het weekblad en het Kwartalbericht gratis en een reductie
op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.

25 OCTOBER 1933.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering. Maandag waren geldgevers iets terughoudend in verband met het traag binnenkomen van inschrijvingen op de staatsleening en nieuw geschrijf in Engelsche bladen over de positie van de goudlanden, maar toen bleek, dat de leening volteekend was en het aanbod van geld verder bleef toenemen, liep de rente voor particulier disconto, die, als eenig symptoom van de terughouding, $\frac{1}{2}$ pCt. gestegen was, weder naar het oude peil terug. In de rente voor call en voor prolongatie kwam geen wijziging.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met f 871.000 te zijn toegenomen; de beleeningen daarentegen daalden met f 2,3 miljoen. In den post papier op het buitenland en de diverse rekeningen onder de activa der Bank kwam nagenoeg geen verandering.

De goudvoorraad blijkt met f 3 miljoen te zijn

vermeerderd, terwijl de voorraad zilver met f 854.000 toenam.

Onder de passiva der Bank blijkt de bankbiljetten-circulatie met f 7,9 miljoen te zijn ingekrompen. De saldi in rekening-courant namen daarentegen met f 10,6 miljoen toe; het tegoed van het Rijk krom met f 5,8 miljoen, terwijl de saldi van anderen stegen met f 4,8 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 2,9 miljoen meer dan de vorige week. Het dekkingspercentage staat op nagenoeg 83 pCt. tegenover 82 pCt. een week geleden.

* * *

Ook de afgelopen week is de wisselmarkt weder heel onzeker geweest. De groote schommelingen bemoeilijkten het zakendoen in hooge mate. Woensdag tegen het slot ontstond er een groot aanbod van Fransche Francs, in verband met de slechte berichten over het Fransche budget. Waar hier de Fransche Franc niet verder kan inzakken — de koers van 9.70 is ongeveer het onderste goudpunt — komen de fluctuaties in den £/Frs. koers hier hoofdzakelijk in den Pondenkoers tot uitdrukking. De £/Frs. koers is van 80 tot 82.25 teruggelopen. Ponden waren dus heel gezocht tegen Fransche Francs. De Franc hier daalde van 9.71 $\frac{1}{4}$ tot 9.70. Ponden waren hier dus heel gezocht; op 7.82 $\frac{1}{2}$ geopend, liep de koers eerst op 7.73 terug, om vervolgens tot 8.03 te verbeteren. Daarna trad een kleine reactie in tot 7.89, doch het slot was weder vaster: 7.98. Dollars openden op 1.70, liepen iets terug — 1.67 $\frac{1}{2}$ — doch herstelden zich tot 1.77 $\frac{1}{2}$; slot weder lager op 1.73, na eerst nog tot 1.70 $\frac{1}{2}$ te zijn gedaald. Dollars tegen Ponden noteerden 4.56—4.51—4.61. Marken openden op 58.85, doch konden zich spoedig herstellen tot 59.20; gisteren lagen ze weder eerder aangeboden: 59.10. Belga's zonder veel schommelingen rond de 34.57. Zwitserse Francs liepen terug: 48.06—48.02. Lires ca. 13.06; Peseta's 20.72 $\frac{1}{4}$. De Noordelijke koersen vaster: Kopenhagen 35.60, Oslo 40.10 en Stockholm 41.10. Canadeesche Dollars 1.65—1.71—1.68 $\frac{1}{2}$.

De marge voor Ponden op één- en drie maanden is teruggelopen; zij noteeren nu rond pari en $\frac{7}{8}$ c. report. Dollars op deze termijnen zijn meer aangeboden; het disagio is thans $\frac{7}{8}$ resp. $1\frac{7}{8}$ p. Fransche Francs op termijn rond pari.

De goudprijzen zijn iets teruggelopen: Eagles 2.49 $\frac{1}{2}$ en Sovereigns 12.15. Baren onveranderd f 1647.50. Marken bankpapier meer gezocht op 58.55.

DE PRODUCTIVITEIT VAN DEN ARBEID IN DE NIJVERHEID.

Terwijl sinds het einde van den wereldoorlog het statistisch materiaal, benoodigd voor de berekening van de productiviteit van den arbeid, betrekkelijk omvangrijk is en nog steeds in hoeveelheid en kwaliteit toeneemt, is men voor vroegere tijden aangewezenen op een klein aantal reeksen van gegevens, welke bovendien grotendeels weinig bruikbaar zijn voor dit doel. Daar de meeste goede reeksen dus, óf kort zijn, óf voor een groot deel op zeer bewogen tijden betrekking hebben, is er slechts weinig materiaal beschikbaar voor toetsing van bepaalde opvattingen omtrent de oorzaken van de ontwikkeling der productiviteit.

Als een bijdrage op dit gebied volgt hier een bespreking van de uitkomsten van een bewerking van de Zweedsche productiestatistiek, waarvan waarschijnlijk later elders uitvoeriger verslag gedaan zal worden. Met het oog op de aanstaande jaarvergadering van de Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek is de voorkeur gegeven aan voorloopige mededeeling dezer uitkomsten.

De Zweedsche productiestatistiek wordt reeds sedert 1836 jaarlijks bewerkt. Na eenige uitbreidingen — voornamelijk in 1896 en 1913 — omvat zij practisch de geheele nijverheid, inclusief den mijnbouw. Zij bevat naast cijfers van het gemiddelde aantal arbeiders sedert 1906 ook gegevens van het aantal man-dagen of man-uren (de laatste sedert 1920¹⁾).

Met gebruikmaking van de gedetailleerde uitkomsten der statistieken heeft het Kommerskollegium indexcijfers van de sedert 1913 geproduceerde hoeveelheden vastgesteld. Op grond van deze gegevens is dezerzijds voor de geheele nijverheid de productie per arbeider en per man-uur berekend. Nevenstaande grafiek geeft een beeld van de uitkomsten daarvan, uitgedrukt in procenten van 1913.

Bij eenige overeenkomst in algemeene beweging loopt het karakter van beide lijnen in bijzonderheden sterk uiteen. De productie per arbeider blijkt in ieder depressiejaar (1914, 1918, 1921, 1930/31²⁾) in hare ontwikkeling te zijn geremd, meermalen zelfs achteruitgegaan te zijn. De ontwikkeling van de productie per man-uur is gelijkmatiger; invloed van de conjunctuur is hierbij niet of nauwelijks te onderkennen³⁾. Ziet men even af van de jaren tusschen 1915 en 1921, dan laat zich het verloop met groote benadering (maximale afwijking 3 pCt.) voorstellen door een rechte lijn, d.w.z. — daar de grafiek in verticale richting een logarithmische schaal heeft — dat de stijging is geschied volgens een meetkundige reeks. De lijn komt overeen met een jaarlijksche toename van 2,3 pCt., wat als dit tempo lang genoeg werd volgehouden zou beteekenen verdubbeling in 30 jaar. Ook het gedeelte tusschen 1915 en 1921 is hier gelijkmatiger; in verband met de rechte lijn, welke door de overige punten getrokken kon worden, wekt dit gedeelte den indruk van een tijdelijke af-

¹⁾ Het aantal man-uren van 1913 tot en met 1919 is dezerzijds bij benadering berekend uit het aantal arbeiders en het aantal man-dagen met behulp van Zweedsche indexcijfers van resp. jaar-, dag- en uurloon, nadat gebleken was, dat er voor 1920 t.m. 1931 uitstekende correlatie bestaat tusschen de verhouding $\frac{\text{jaarloonindex}}{\text{uurloonindex}}$

en de verhouding $\frac{\text{aantal man-uren}}{\text{aantal arbeiders}}$ en voor 1914 t.m. 1919 tusschen $\frac{\text{jaarloonindex}}{\text{dagloonindex}}$ en aantal man-dagen.

²⁾ De inzinking van 1928 staat in verband met groote arbeidsconflicten.

³⁾ Mag ook aan kleine afwijkingen beteekenis toegerekend worden, dan zouden de toppen van 1922 en 1931 in verband gebracht kunnen worden met de voorafgaande depressie jaren, dus stijging van de productiviteit een jaar na de depressie.

INHOUD.

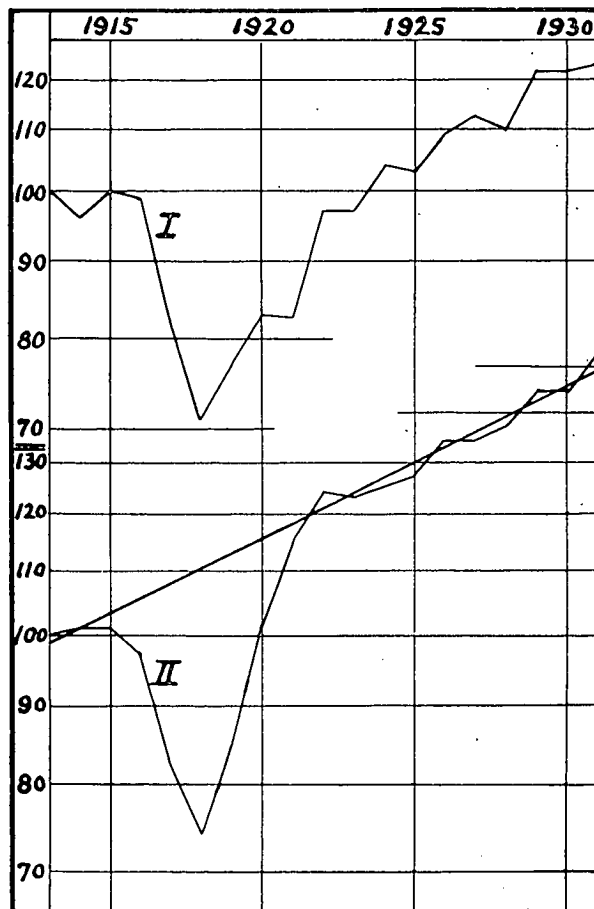
Blz.

DE PRODUCTIVITEIT VAN DEN ARBEID IN DE NIJVERHEID door <i>Dr. P. W. de Lange</i>	832
Nederlandsche boter in N. O.-Indië door <i>Jhr. Dr. J. C. Mollerus</i>	833
Feiten over devaluatiepolitiek en internationalen handel door <i>Dr. J. G. Stridiron</i>	834
AANTEEKENINGEN:	
Stijging van de kosten van levensonderhoud in Nederland	836
De druk van de vaste lasten uit hoofde van rente en aflossing op de begrooting van Ned.-Indië ..	837
Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek	837
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	838—840
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

wijking van de normale ontwikkeling onder den invloed van een geleidelijk aangroeiende kracht (of een complex van krachten), die in 1918 haar maximum bereikte en daarna ook weer geleidelijk afnam. Samenhang met de abnormale omstandigheden tijdens en onmiddellijk na den oorlog ligt voor de hand (o.a. schaarschte aan vele goederen, snel oplopende prijzen, oorlogswinst, arbeidsmoeheid).

Op ruimer gebied zijn een aantal — zij het minder exact vastgestelde — verschijnselen aangetroffen, welke zich bij het geschetste beeld aansluiten en het aanvullen.

Voor Zweden in het tijdvak 1860 tot 1912 is gevonden, dat de ruw benaderde⁴⁾ productie per arbeider

Zweden's nijverheid. 1913 = 100.

I. Productie per arbeider. II. Productie per man-uur.

⁴⁾ Afgeleid door voor ieder jaar de totale waarde van de vervaardigde producten te deelen door het product van het aantal arbeiders en het indexcijfer der groothandels-prijzen van Karl Amark.

der in de industrie, waarop destijds de productie-statistiek betrekking had, op den duur volgens een meetkundige reeks is toegenomen; van 1860 tot 1895 gemiddeld met 1,4 pCt. per jaar, van 1896 tot 1912 met 1,6 pCt. (verdubbelingsperiode resp. 50 en 43 jaar). Daar over het algemeen in deze tijdvakken de wekelijkse arbeidsduur geleidelijk is afgenomen, is de stijging van de productie per man-uur sneller geweest. Aanmerkelijk kan gemaakt worden, dat ze van 1896 tot 1912 gemiddeld lag tusschen 2,0 en 2,4 pCt. (verdubbeling in 35 resp. 29 jaar), dus betrekkelijk weinig lager dan voor 1913 tot 1931 is gevonden.

Voor de Vereenigde Staten van Amerika heeft L. Wolman⁵⁾ het verloop van de productie per persoon in de fabrieksnijverheid afgeleid voor de periode 1899 tot en met 1927, daarbij voor de census-jaren gebruik makende van de uitkomsten der tellingen en voor de andere jaren interpoleerende aan de hand van minder omvattende indexcijfers van productie en werkgelegenheid in de industrie. Deze lijn — dezerzijds aangevuld met meer recente gegevens — vertoont inzinkingen in alle depressiejaren en bovendien een langdurige inzinking tijdens de tweede helft van den oorlog en enkele daaropvolgende jaren. Gegevens voor nauwkeurige berekening van de productiviteit per man-uur ontbreken. Hetgeen dienaangaande beschikbaar is, wijst in de richting van: algemeene ontwikkeling volgens een meetkundige reeks in een tempo, dat weinig afwijkt van dat van de Zweedsche nijverheid tusschen 1913 tot 1931, geringe of geen invloed van de conjunctuur en een oorlogs- en na-oorlogsinzinking van 1916 tot omstreeks 1922 à 1925 met minimum in 1918 à 1919.

Voor Duitschland heeft het Institut für Konjunkturforschung de ontwikkeling van de productie per man-uur in de industrie voor 1925 tot 1932 berekend op grond van zijn maandelijksche indexcijfers van de productie en den totalen arbeidsduur⁶⁾. Het wijst bij de beschouwing van het verloop der uitkomsten op het ontbreken van aanwijsbaar verband met de conjunctuur. Het tempo der stijging is van 1925 tot 1930 gemiddeld belangrijk hooger dan in Zweden, van 1930 tot 1932 zou het ongeveer gelijk kunnen zijn. Waarschijnlijk moet de stijging van 1925 tot 1930 in hoofdzaak beschouwd worden als herstel na inzinking tijdens de inflatie.

Als samenvatting kan het volgende beeld gegeven worden, dat uiteraard nog op vele punten bevestiging zou behoeven, vóór men er algemeene betekenissen aan mag toekennen:

a. Toeneming van de productie per man-uur volgens een meetkundige reeks in een tempo, dat voor sommige landen weinig uiteenloopt en dat op den langen duur eenigszins schijnt toe te nemen.

b. Onafhankelijkheid van de toeneming van de productie per man-uur van de conjunctuur.⁷⁾

c. Tijdens en onmiddellijk na volkomen abnormale tijden — zooals die van den wereldoorlog en voor Duitschland waarschijnlijk de inflatie — tijdelijke groote vermindering van de productiviteit.

d. Afhankelijkheid van de productie per arbeider van de conjunctuur, uitsluitend als gevolg van wijziging van den arbeidsduur (short-time, overwerk).

De sterke stijging van de productie per arbeider in de eerste jaren na den oorlog is in hoofdzaak niet te beschouwen als werkelijke ontwikkeling, doch als herstel na inzinking tijdens den oorlog en de depressie van omstreeks 1921.

P. W. DE LANGE.

⁵⁾ In het hoofdstuk: Labor van Recent Economic Changes, 1929; Vol II, blz. 454.

⁶⁾ Wochenblatt van 5 Juli 1933.

⁷⁾ Dit behoeft niet in strijd te zijn met het bestaan van invloed van de conjunctuur op de productiviteit per man-uur in onderdeelen van de nijverheid. Voor de als één geheel beschouwde nijverheid van de behandelde landen heffen de verschillende invloeden van dezen aard elkander echter blijkbaar grootendeels op.

NEDERLANDSCHE BOTER IN N.-O. INDIË.

In 1928 bedroeg het aandeel van ons land in de voor consumptie benodigde boter-leveringen in N. O.-Indië circa 7,7 procent. Na een opleving in 1929, toen dit aandeel steeg tot 9,5 procent, trad in 1930 de daling in. Het percentage voor dat jaar bedroeg 6,1 procent, terwijl wij voor 1931 reeds op 4,1 procent aangeland waren. Australië heeft ons verdrongen. Vanwaar deze achteruitgang?

* *

Verschillende factoren hebben daarbij samengewerkt. Professor Donath en Dr. Koolhaas van het Analytisch Laboratorium van het Departement van Nijverheid hebben daarover hun licht doen schijnen en een aantal mededeelingen verstrekt, welke m.i. van groote waarde zijn. In de tabel op pag. 834 heb ik deze samengevat en gecombineerd met gegevens, welke ik gedurende mijn reis in Indië verzamelde.

* *

Bij de beoordeeling van deze gegevens dient men wel rekening te houden met de zuiniger levenswijze, waardoor de Hollandsche boter door mindere houdbaarheid in het nadeel is tegenover de Australische boter. De vastere consistentie der Australische maakt het mogelijk de boter meer uit te smeren, hetgeen door de zuinige huisvrouw wordt op prijs gesteld. Daarnaast wordt het mindere gebruik van Hollandische boter wel toegeschreven aan het veevoeder, hetwelk in ons land wordt gebruikt. Onze boter zou daardoor van nature een mindere vastheid hebben. Maar langs wetenschappelijken weg is hieromtrent nog niets vastgesteld. Wel stond natuurlijk vast, dat de vrachtkosten van Australië naar N. O.-Indië lager zijn dan die van ons land naar onze overzeesche gewesten, waardoor ons product in een ongunstiger positie verkeerde, maar ook ten aanzien daarvan is een kentering merkbaar.

* *

Het ontbreken van een Warenwet in N. O.-Indië is ook een feit van beteekenis. De import is daardoor niet aan eng beperkende bepalingen gebonden. Zoo bestaat dan ook geen verbod ten aanzien van het gebruik van bepaalde conserveermiddelen, zooals wij die in ons land wel kennen. Wel is het mogelijk op grond van het Wetboek van Strafrecht en met medewerking van den Procureur-Generaal bedorven waren in beslag te laten nemen, maar in de praktijk komt dit zelden voor. Diverse Ordonnanties zijn in voorbereiding, doch daaromtrent is nog niets te vermelden. Van groot belang is het, dat de Nederlandsche fabrikant tot voor kort uitsluitend leverde volgens het metrieke stelsel, dus in kilo's, Australië in Engelsche lbs., welke door de huisvrouw maar al te dikwijls voor volwaardige ponden worden genomen. Het Australische blik moet thans duidelijk aangeven, dat het 2,25 KG. boter bevat, het Nederlandsche blik van 5 pond 2,50 KG. Daardoor is aan een onjuiste concurrentie een einde gemaakt.

* *

Van officiële zijde ter beschikking gestelde gegevens wijzen voorts aan, dat de commerciële code d'honneur van Australische zijde wel eens niet zoo nauw wordt genomen. Bij genomen proeven bleek, dat onderstaande gevallen voorkomen. Op het etiket staat vermeld 5 lbs., op grond waarvan de partij moest wegen 2268 lbs., of minus verpakking ad 247,6 lbs.: 2020,4 lbs. In werkelijkheid werd een gewicht vastgesteld van 1692,6 lbs. In het andere geval bij 2 lbs. verpakking en een totaal gewicht van 762,5 lbs. bleek dit slechts 681,4 lbs. te bedragen.

In dit verband moeten ook nog een tweetal opmerkingen volgen over de invoerwaarde en de vracht. Tot einde 1932 was er een groot verschil tusschen de invoerwaarde van Australische en Nederlandsche boter. Iedere drie maanden werd deze opgemaakt,

Boter:	Kleur	Vastheid	Zoutgehalte	Conserveeringsmiddel	Zuurgraad	Vetgehalte	Vochtgehalte
Hollandsche	diep geel tot oranje	slap	± 1 %	geen	bij aankomst 4 en daarboven	meestal 82-83 %	13 %
Australische	licht geel tot wit	vaster consistentie	± 2 %	0.2 % boorzuur	max. 2.5	gemid. 79 %	14 %

overeenkomstig de kwartaal-prijscourant, samengesteld in Australië in samenwerking met het Departement van Ehandel aldaar. In overeenstemming daarmee werd de invoerwaarde door de Indische douane als volgt vastgesteld:

1932	1e kwartaal	f 1.25	per KG. bruto, incl. verpakking.
	2e	0.90	" " " " " "
	3e	0.90	" " " " " "
	4e	0.85	" " " " " "

Invoerrecht 12 procent plus 50 procenten.

Blijkens een officieel douanerapport van December 1932 wordt voor de Australische boter in het algemeen een gemiddelde maximumprijs genoemd van 94 cent per KG. bruto (incl. verpakking) en van 107 cent per KG. netto (excl. verpakking), waartegenover de Nederlandsche boter figureerde met een gemiddelden minimumprijs van resp. 108 en 122 cent. Sedert dien heeft men alle boter onder hetzelfde hoofd opgenomen. Terwijl dus tot einde December 1932 de Nederlandsche boter op grond van den hooger en cijfers ook een hooger invoerrecht betaalde, is van 1 Januari 1933 af de gemiddelde invoerwaarde van Nederlandsche en Australische boter gelijk. Dit schijnt mede een gevolg te zijn van de prijsdaling der Hollandsche boter in de laatste maanden van 1932. De prijzen dezer beide botersoorten ontkomen elkander niet veel meer.

* * *

De vracht Nederland—Ned.-Indië bedraagt op dit oogenblik f 30 per M³. minus 10 procent, of voor een kist van 20 blikken ad 1.7 KG. f 2.24 per kist (inclusief losloon). Daartegenover bedraagt de vracht voor een kist van Australië naar Ned.-Indië f 2.33. Wat dat betreft staat ons product dus niet meer achter bij het Australische.

* * *

Van deskundige zijde adviseert men om aan de in Indië te importeerende boter een onschadelijk conserveeringsmiddel toe te voegen. Daarvoor zou in aanmerking komen 1/10 pCt. benzoëzuur, eventueel in den vorm van natriumbenzoaat. Voorts een grootere zout-toevoeging dan tot nu toe gebruikelijk was. Tevens zal een deugdelijke verwijdering van het melksérum van belang zijn, hoewel dit laatste slechts op een vermoeden berust en nader onderzocht moet worden.

Het staat ongetwijfeld vast, dat de Hollander in Indië vooral den laatsten tijd meer prijs stelt op Hollandsche producten dan op buitenlandse, zoodat hij ook nog bij geringe afwijkingen het Hollandsche fabrikaat zal prefereren. Jhr. Dr. J. C. MOLLERUS.

FEITEN OVER DEVALUATIEPOLITIEK EN INTERNATIONALEN HANDEL.

In de E.-S. B. van 20 September werd door ons aan de hand van exportcijfers in geldswaarde betoogd, dat de „niet-goudlanden” in deze crisis hun export beter hadden weten te handhaven dan de „goudlanden”. Thans willen wij de kwantitatieve exportcijfers analyseeren en nagaan of er eveneens opvallende verschillen in den kwantitatieven export tusschen de „niet-goudlanden” en „goudlanden” te constateren zijn. Wij maken daartoe weer twee vergelijkingen:

a. Vergelijking van den gemiddelden kwantitatieven export in 1927, 1928 en 1929 met dien van 1932.

b. Vergelijking van den kwantitatieven export van de eerste zes maanden van 1932 met de eerste zes maanden van 1933.

Aan deze twee vergelijkingen doen wij een bronvermelding voorafgaan, terwijl wij bij de discussie eenige speciale punten naar voren zullen brengen.

Bronvermelding.

Onderzocht werden negen kenmerkende „Niet-goudlanden” en een gelijk aantal „Goudlanden”.

De bronnen, waaruit wij ons cijfermateriaal putten, bestonden weer in hoofdzaak uit de reeds meermalen aangehaalde publicaties van den Volkenbond. Voor enkele landen (aangeduid met een kruisje) moesten wij andere publicaties benutten, t.w.:

a. The Foreign Trade and Commerce Accounts.

b. Accounts relating to Trade and Navigation of the United Kingdom, beiden uitgegeven door „His Majesty's Stationery Office”.

c. De Statistiek van In-, Uit- en Doorvoer van Nederland.

d. De Statistiek van In-, Uitvoer van Java en Madoera.

De totaalexport in hoeveelheden wordt door meerdere landen niet opgegeven. Wij hebben daarom van enkele dezer landen de typische exportartikelen in hoeveelheden vergeleken. Tabel 1 geeft precies aan, welke artikelen wij namen.

Tabel 1.

Keuze der typische export-artikelen.

Engeland			
Groups	Class I	Class II	Class III
A.	Grain and Flour	Coal	Coke
B.	—	Clay	Pottery etc.
C.	Meat	Iron ore and scrap	Iron and Steel
D.	—	Non Ferrous met. ore	—
E.	{Sausages, fish, beer, cocoa, prep. spirits, sugar	—	—
F.		Raw cotton	Elec. bulbs
G.	Tobacco	Wool	Machinery
H.	—	Silk	—
I.	—	—	Cotton ¹⁾
J.	—	—	Wool
K.	—	—	—
L.	—	Paper making mat.	Art. silk
M.	—	Rubber	Boots
N.	—	—	Chem. and drugs
O.	—	—	Oil and soap
Q.	—	—	Paper

¹⁾ Yarns grey, piece goods, grey, white, printed.

Britsch-Indië		Tsjechoslowakije	
Chemicals	Shell & Button	Beer	Iron and Steel
Coal	Stick and Seed	China Clay	Matches
Coffee	Wolfram ore	Coal and Coke	Paper
Cotton	Zinc	Lignite	Seeds
Grain & Flour	Mica	Cotton	Wood
Hemp.	Oil Cakes	Fire bricks and porcelain	Sugar
Hides & Skins	Parafine ware	Grain & Flour	—
Iron	Rubber	Glass	—
Jute	Seeds	Hats and caps	—
Tobacco	Tea	Hops	—
Wood & Timber	Wool	—	—

Denemarken	Noorwegen	Zweden
Cattle	Alluminium	Bacon
Butter	Cement	Cement
Cheese	Calc. Carbide	Fish
Milk	Fats	Hides
Fish	Fish	Iron ore
Grain	Hides	Iron and Steel
Iron	Iron ore	Matches
Lard	Paper	Paper
Meat	Pyrites	Superphosphates
Coconut	Timber	Timber
Soya beans	Wood pulp	Wood pulp
Cabbages		
Cement		

Van elk artikel is het decrespercentage berekend. Tenslotte is van deze percentages het rekenkundig gemiddelde bepaald. Als voorbeeld laten wij Zweden volgen.

Tabel 2. Zweden.
Kwantitatieve export van eenige typische artikelen.

Artikel	Gewichts-eenheid	Situatie		Situatie	
		1927+1928+1929	3	1932	1932
Bacon etc.	Ton	22.987	100	21.402	93.1
Cement	"	137.403	100	79.179	57.6
Fish	"	17.291	100	12.670	73.3
Hides and Skin.	"	12.375	100	10.962	88.6
Iron ore	"	8.910.343	100	2.224.351	25..
Iron and steel..	"	241.679	100	136.676	56.6
Matches	"	45.971	100	22.483	48.9
Paper	"	394.772	100	436.007	110.4
Superphosphates	"	57.558	100	31.468	54.7
Timber	M. ³	5.527.222	100	3.512.531	63.5
Wood pulp	Ton	1.783.995	100	1.495.070	83.8
Rekenkundig gemiddelde:			100		68.7

Tabel 1 en 2 stellen een ieder in staat met behulp van de door ons genoemde statistische publicaties de in dit artikel opgenomen berekeningen na te gaan.

Eerste Vergelijking. ($\frac{1927 + 1928 + 1929}{3}$ versus 1932).

Om deze te kunnen maken, hebben wij tabel 3 opgesteld. Wat leert deze tabel?

Wederom dat de export „kwantitatief” in de „niet-goudlanden” belangrijk minder daalt (tot 84 pCt.) dan in de „goudlanden” (tot 71 pCt.).

Tabel 3.
Kwantitatieve Export (in duizenden ton).

Landen	Situatie		Situatie	
	1927+1928+1929	3	1932	1932
A. „Niet-Goudlanden”				
Engeland *)	—	100	—	78
Britsch Indië *) ..	—	100	—	67
Zweden *)	—	100	—	69
Noorwegen *)	—	100	—	99
Denemarken *)	—	100	—	104
Finland	501	100	371	74
Argentinië	1.458	100	1.319	90
Brazilië	174	100	136	78
Japan	513	100	496	97
Rekenk. gemiddelde:		100		84
B. „Goudlanden”				
België	2.134	100	1.630	76
Duitschland	4.076	100	3.438	84
Frankrijk	3.306	100	1.958	59
Italië	376	100	305	81
Nederland	1.288	100	1.166	91
Java en Madoera ..	4.255	100	3.150	74
Polen	1.717	100	1.125	66
Tsjechoslowakije ..	1.127	100	723	64
Zwitserland	85	100	38	45
Rekenk. gemiddelde:		100		71

Tweede Vergelijking. (Jan. t/m. Juni 1932 versus Jan. t/m. Juni 1933).

Tabel 4 maakt de tweede vergelijking mogelijk. Men ziet, dat de export in hoeveelheden in de „niet-goudlanden” stijgt (tot 108 pCt.) en in de „goudlanden” ongeveer constant blijft (102 pCt.).

Tabel 4
Kwantitatieve Export
(in duizenden ton)

Landen	Situatie 1932		Situatie 1933	
	(Jan. t/m. Juni)	(Jan. t/m. Juni)	(Jan. t/m. Juni)	(Jan. t/m. Juni)
A. „Niet-Goudlanden”				
Engeland*)	—	100	—	106
Britsch Indië*)	—	100	—	99
Zweden*)	—	100	—	119
Noorwegen*)	—	100	—	108
Denemarken*)	—	100	—	96
Finland	242	100	298	123
Argentinië	1.611	100	1.226	76
Brazilië	145.5	100	151	104
Japan	405.5	100	583	144
Rekenk. gemiddelde:				108
B. „Goudlanden”				
België	1.578	100	1.668	106
Duitschland	3.183	100	3.272	103
Frankrijk	1.957	100	2.047	105
Italië	295	100	346.5	117
Nederland	1.143	100	1.041	91
Java en Madoera*)	—	—	—	—
Polen	1.057	100	941	89
Tsjechoslowakije*)	—	100	—	104
Zwitserland	36	100	35.5	99
Rekenk. gemiddelde:				102

N.B. Voor de landen met een * gemerkt kunnen slechts vergeleken worden de eerste drie maanden van 1933 met de eerste drie maanden van 1932. Voor Engeland hadden wij echter de beschikking over de cijfers van zes maanden. Voor Java en Madoera ontbrak voldoende informatie geheel.

Uit beide vergelijkingen den kwantitatieven export betreffend blijkt, dat de situatie der „niet-goudlanden” belangrijk gunstiger is dan die der „goudlanden”. Deze conclusie stemt geheel overeen met die getrokken uit een analyse der exporten in geldswaarde (ons artikel in de E.-S. B. van 20 September). De argumenten, die vóór devaluatie pleiten, verkrijgen dus wederom meer bewijskracht.

Tabel 5.
Export in Hoeveelheden.
Indexcijfers.

Perioden	„Niet-Goud-landen”	„Goud-landen”	Nederland	Java & Madoera
Ie Vergelijking				
1927+1928+1929	100	100	100	100
3				
1932	84	71	91	74
IIe Vergelijking				
Jan. t/m. Juni 1932.	100	100	100	—
Jan. t/m. Juni 1933.	108	102	91	—
id. op de basis van 1927+1928+1929 =100	90.7	72.4	82.8	—
3				

Tabel 6.
Export in Geldswaarde.
Indexcijfers.

Perioden	„Niet-Goud-Landen”	„Goud-landen”	Nederland	Nederl. Oost-Indië
Ie Vergelijking				
1927+1928+1929	100	100	100	100
3				
1932	64.7	41.7	43.2	35.2
IIe Vergelijking				
Jan. t/m. Juni 1932.	100	100	100	100
Jan. t/m. Juni 1933.	103	85.3	85.1	77.3
id. op de basis van 1927+1928+1929 =100	66.6	35.6	36.8	27.2
3				

Opmerking.

I. Tabellen 5 en 6 doen zien, dat de situatie van het „goudland” Nederl. O.-Indië nog ernstiger is dan die van het „goudland” Nederland. Bovendien geven deze tabellen aanleiding tot de volgende waarschuwing.

Alvorens de conclusie getrokken kan worden, dat het Nederlandsch uitvoercijfer in 1932 in kwantitatieve zin geen ongunstig figuur maakt t.o.v. de andere landen, moet het uitvoercijfer nader worden geanalyseerd. Het is daartoe noodzakelijk de uitvoerproducten in hoeveelheid en waarde in 1932, te vergelijken met de overeenkomstige grootheden in de als basis genomen jaren 1927, 1928 en 1929, waarvan de som door drie gedeeld op 100 wordt gesteld. Tabel 7 geeft in dit probleem inzicht.

De groepen, die haar gunstige percentage van Nederland (daling tot 91 pCt.) in de groep der „goudlanden” (daling tot 71 pCt.) veroorzaken, omvatten de landbouw- en mijnbouwartikelen (de vier eerste groepen van tabel 7). In deze bedrijfstakken is een onmiddellijk inkrimpen der productie niet mogelijk; de landbouwer blijft vooreerst zijn grond exploiteeren en de steenkolenmijnen in Limburg zijn niet dan met zeer groot verlies plotseling stil te leggen. De noodzakelijke inkrimping vordert tijd, waardoor de export een zekere aanpassingsperiode moet doormaken. Deze factoren krijgen nog meer beteekenis, wanneer men zich realiseert, dat de groep mineralen in 1932 70 pCt. van de totale hoeveelheid geëxporteerde goederen omvatte, terwijl, op basis der geldswaarde berekend, dit slechts 15 pCt. bedroeg. Voor de vier eerste groepen (van tabel 7) tezamen zijn deze percentages resp. 90 pCt. en 58 pCt.

Wij zien hier dus traagheidsfactoren werken. Dit wordt des te aannemelijker, wanneer wij de situatie in 1933 bezien. De „goudlanden” blijven, wat kwantitatieve export betreft, vrijwel constant ten opzichte van 1932; Nederland daarentegen daalt met pl.m. 9 pCt. Deze daling wordt mede veroorzaakt door factoren, die aanvingen te werken tusschen 1929 en 1932, die zich eerst nu geleidelijk aan manifesteren, en waarvan in de komende jaren onze export een zwaren druk te verwachten heeft. De toekomst van den Nederlandschen industriëlen export in hoeveelheden gemeten laat zich zeer somber aanzien.

II. Na de analyse van den export in hoeveelheden een enkele opmerking aangaande den import in hoeveelheden. Analyseeren wij daartoe het verloop van de groep eindfabrikaten + voedingsmiddelen en dat van

Tabel 7 Uitvoer Nederland in Hoofdgroepen

Artikelgroepen	Indexcijfers 1932 $\left(\begin{array}{c} \text{Basis =} \\ 1927 + 1928 + 1929 \\ 3 \end{array} \right)$			
	Hoeveelheid	Waarde	Hoeveelheid	Waarde
I. Mineralen			101.0	56.6
II. Meel en Meelfabr.			96.1	48.6
III. Dieren en dierl. prod.			84.8	40.0
IV. Plantaard. voortbr.			79.7	50.3
V. Overige artikelen.				
1. Chem. producten..	81.1	54.7	} 55.2	} 38.6
2. Rij- en voertuigen	79.5	29.7		
3. Papier	76.0	56.8		
4. Huiden, enz.	71.8	27.4		
5. Olie en olieprod...	67.5	33.7		
6. Andere goederen..	58.4	58.2		
7. Garen, enz.	49.1	28.8		
8. Voedingsmiddelen.	41.4	31.1		
9. Hout en houtfabr.	31.7	33.4		
10. Aardewerk	26.2	29.5		
11. Glas	24.-	41.3		

Bron: Jaarcijfers voor Nederland.

de groep grondstoffen + halfabrikaten. Wordt het gemiddelde der jaren 1927 + 1928 + 1929 vergeleken met 1932, dan leert tabel 8 het volgende:

a) De invoer van eindfabrikaten + voedingsmiddelen daalt in de „Niet-Goudlanden” (tot 85 pCt.) en in de „Goudlanden” tot ongeveer gelijk niveau (tot 83 pCt.)

b) De invoer van grondstoffen + halfabrikaten daalt in de „Niet-Goudlanden” slechts tot 94 pCt., in de „Goudlanden” daarentegen tot 77 pCt.

Tabel 8.

Kwantitatieve Import. — Indexcijfers.

Landen	Eindproducten + voedingsmiddelen		Halfabrikaten + grondstoffen	
	$\frac{1927+1928+1929}{3}$	1932	$\frac{1927+1928+1929}{3}$	1932
A. „Niet-goudlanden”				
Engeland	100	82	100	85
Br. Indië	100	93	100	76
Zweden	100	78	100	104
Denemarken.....	100	75	100	93
Noorwegen	100	96	100	112
Rekenk. gemiddelde:	100	85	100	94
B. „Goudlanden”				
België & Luxemburg	100	105	100	84
Italië	100	69	100	79
Zwitserland.....	100	109	100	103
Polen	100	49	100	50
Tsjechosl.	100	81	100	81
Duitschland.....	100	82	100	66
Nederland	100	74	100	73
Rekenk. gemiddelde:	100	81	100	77

Zoals te verwachten was, vertoonen de importen der verschillende landen dezelfde beweging als de exporten. Het feit, dat de export der „Niet-Goudlanden” zich beter handhaaft dan die der „Goudlanden”, vindt men weerspiegeld in de invoercijfers. De invoer van grondstoffen en halfabrikaten daalt begrijpelijkerwijze in de „Niet-Goudlanden” slechts weinig. *Hiermede vervalt elke dreiging, die men wel uit de importcijfers der „Niet-Goudlanden” heeft willen afleiden en bovendien wordt duidelijk, dat de „Goudlanden” (waaronder Nederland en Koloniën) bezig zijn, zich in sterkere mate uit het internationale ruilverkeer te isoleren dan de overige landen.*

Dr. J. G. STRIDIRON.

AANTEKENINGEN.**Stijging van de kosten van levensonderhoud in Nederland.**

Volgens het jongste overzicht van het Bureau van Statistiek der gemeente Amsterdam zijn de kosten van levensonderhoud van arbeidersgezinnen in September t.o.v. Juli gestegen met 1,5 pCt., terwijl die van gezinnen van meergegoeden zijn gedaald met 0,6 pCt.

Het feit van de stijging van de kosten van levensonderhoud van arbeidersgezinnen is zoo belangrijk, dat wij het niet onopgemerkt voorbij kunnen laten gaan. Deze stijging is vrijwel uitsluitend een gevolg van de werking van de steunmaatregelen op agrarisch gebied. Volledigheidshalve wijzen wij erop, dat de daling van de kosten van levensonderhoud tot Juni 1932 voor het grootste deel door de catastrophale daling van voedingsmiddelen was veroorzaakt⁴⁾. Sedert het in werking treden van de belangrijkste agrarische steunwetten, die ten laste komen van de consumenten. (Juli 1932), is de daling dan ook veel minder sterk geweest, hetgeen uit het volgende staatje moge blijken.

⁴⁾ Van Juni 1929 tot Juni 1933 daalden de totale kosten van voeding voor arbeidersgezinnen met 29 pCt.; alle overige uitgaven met 10 pCt.

Ontwikkeling van de kosten van levensonderhoud van arbeidersgezinnen te Amsterdam.

Van Juni 1929 tot Juni 1930	gedaald met 4.1 pCt.
" " 1930 " " 1931	" " 5.3 "
" " 1931 " " 1932	" " 8.2 "
" " 1932 " " 1933	" " 2.5 "
" " 1933 " Sept. 1933	gestegen " 1.5 "

Hoe men ook over de agrarische steunmaatregelen moge denken, vast staat in elk geval, dat zij de aanpassing naar een lager levensniveau belemmeren. De agrarische politiek zou misschien op economische gronden te verdedigen zijn, indien ons land een min of meer gesloten huishouding vormde. Het doel ervan zou dan kunnen zijn, bevordering van een beter evenwicht tusschen de verschillende groepen van onze maatschappij door middel van prijsstijging. In de huidige omstandigheden echter, waarin de welvaart van ons land, ondanks het bestaan van een zekere mate van autarkie, nog voor een belangrijk deel van onze exportindustrie afhankelijk is, moet de regeering elken prijsstijgenden invloed vermijden, die deze industrie nieuwe moeilijkheden in den weg legt.

In het Economisch-Statistisch Kwartaalbericht van deze week is er nog eens nadrukkelijk op gewezen, welken voorsprong de drie grootste industrielanden ter wereld op dit gebied op Nederland hebben¹⁾. In plaats van dezen grooten voorsprong zoo spoedig mogelijk tot kleinere proporties terug te brengen door middel van een drastische verlaging van het prijs- en kostenpeil hier te lande, belemmert de regeering de absoluut noodzakelijke aanpassing.

Indien de regeering tot de overtuiging is gekomen, dat de landbouw verder gesteund moet worden, zal zij als consequentie moeten aanvaarden de lasten van den landbouw te verminderen. Wij zullen thans niet aangeven, op welke wijze zulks kan geschieden. Ons doel is slechts erop te wijzen, dat de economische politiek van de regeering tegenstrijdigheden vertoont. Handhaving van den gouden standaard beteekent, dat het prijs- en kostenniveau hier te lande nog verder naar beneden moet. De agrarische steunpolitiek werkt echter in tegengestelde richting.

¹⁾ Zie de paragraaf over „Prijzen” op blz. CXXXIV.

De druk van de vaste lasten uit hoofde van rente en aflossing op de begrooting van Ned.-Indië.

De koersdaling van Nederlandsch-Indische obligaties, die de vorige week heeft plaats gevonden, heeft weer eens de aandacht gevestigd op den moeilijken toestand van de Indische staatsfinanciën. Deze moei-

lijkheden zijn hieraan toe te schrijven, dat ondanks de drastische bezuinigingen, welke zijn doorgevoerd, het evenwicht tusschen inkomsten en uitgaven nog steeds niet is hersteld. De oorzaak hiervan ligt o.a. in het feit, dat de bedragen, noodig voor de betaling van rente en aflossing van de door de Overheid opgenomen leeningen, ongeveer stabiel blijven en tengevolge van de sterk gedaalde inkomsten in de laatste jaren een steeds drukkender last zijn gaan vormen.

Om hiervan een beeld te verkrijgen hebben wij een berekening gemaakt van de bedragen, die sedert 1928 elk jaar voor rente en aflossing zijn bestemd en deze in verband gebracht met de gewone uitgaven. Het percentage, dat de vaste lasten uit dien hoofde van de uitgaven betreffen, is gestegen van 7.4 pCt. in 1928 tot 28.4 pCt. (raming) over 1934.

Nederlandsch-Indische staatsleeningen.

Jaar	Rente	Aflossing	Extra aflossing
in miljoenen gulden			
1928	55,2	3,2	9,0
1929	54,8	19,5	11,4
1930	54,9	20,2	14,0
1931	60,4	23,2	-0,3
1932	59,1	35,4	—
1933	65,0	45,4	0,2
1934	61,8	49,2	0,3

Gewone uitgaven¹⁾ Procenten van alle gewone uitgaven

	mill. gld.	rente	aflossing	extra-afl.
1928	784,8	7,0	0,4	1,15
1929	832,5	6,6	2,3	1,4
1930	822,9	6,7	2,45	1,7
1931	735,6	8,2	3,15	—
1932	604,8	9,8	5,85	—
1933	401,9 (verwachting)	16,2	11,3	0,5
1934	390,4 (raming)	15,8	12,6	0,8

Indien de Nederlandsch-Indische regeering er in slaagt, om zooals in de bedoeling schijnt te liggen, de gewone uitgaven tot ongeveer f 300 miljoen terug te brengen, zullen voor rente en aflossing — afgezien van de mogelijkheid van conversie, waarvoor de vooruitzichten thans bijzonder ongunstig zijn — meer dan één derde van de gewone uitgaven noodig zijn.

¹⁾ De verwachting voor 1933 is 29 miljoen lager dan de oorspronkelijke raming. Bij alle cijfers der gewone uitgaven zijn, eventueel, de uitkeeringen aan monopolies en bedrijven opgeteld. Voor vroegere jaren zijn die niet af te scheiden, zonder dit in de stukken van ieder jaar na te gaan.

Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen zendt ons onderstaand overzicht van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek:

	Aantal fabrieken in bedrijf		Aantal antwoorden	Hoeveelheid verwerkte bieten in metr. tonnen		Suikerproductie in metr. tonnen ruwsuikerwaarde		± in procenten t.o.v. van het vorig jaar	
	1933/34	1932/33		1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	Verwerkte bieten	Suikerproductie
Duitschland	209	200	209	7.877.200	6.768.896	1.302.822	1.088.444	+ 16.37	+ 19.70
Tsjecho-Slowakije	116	121	116	3.111.279	3.579.133	561.090	632.959	— 13.07	— 11.35
Oostenrijk	7	7	7	1.074.750	1.016.264	178.600	164.899	+ 5.76	+ 8.31
Hongarije	12	12	12	781.000	701.537	109.340	103.410	+ 11.33	+ 5.73
Joego-Slavië	8	8	8	464.000	645.349	63.000	84.779	— 28.10	— 25.69
Iersche Vrijstaat	1	1	1	160.000	151.500	26.000	26.000	+ 5.61	—
België	36	36	36	1.600.000	1.910.000	231.665	264.385	— 16.23	— 12.38
Italië	51	51	51	2.050.000	2.300.938	294.000	319.000	— 10.91	— 7.84
Polen	62	64	62	2.055.000	2.356.913	357.000	417.759	— 12.81	— 14.54
Denemarken	9	9	9	1.412.000	1.274.400	226.000	191.770	+ 10.80	+ 17.85
Zweden	20	19	21	1.745.000	1.518.679	289.500	235.349	+ 14.90	+ 23.01
Finland	1	1	1	50.000	53.219	6.000	6.347	— 6.05	— 5.47
Turkije (Europ.)	1	1	1	250.000	108.578	35.600	18.121	+ 130.25	+ 96.46
Totaal	533	530	534	22.630.229	22.385.406	3.680.617	3.553.222	+ 1.09	+ 3.59

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

BANKDISCONTO'S.

Table with columns for bank names (Ned., Bk., Athene, Batavia, Belgrado, Berlijn, Boekarest, Brussel, Budapest, Calcutta, Dantzig, Helsingfors, Kopenhagen), dates, and discount rates.

OPEN MARKT.

Table showing market rates for various cities (Amsterdam, Londen, Berlijn, Maandgeld, Part. disc., Warenw., New York) from 1933 to 1914.

1) Koers van 20 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table showing exchange rates in the Netherlands for various cities (Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Batavia) from 1933 to 1914.

Table showing exchange rates for various cities (Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid) from 1933 to 1914.

Table showing exchange rates for various cities (Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos Aires, Montreal) from 1933 to 1914.

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table showing exchange rates in New York for various cities (Londen, Parijs, Berlijn, Amsterdam) from 1933 to 1914.

KOERSEN TE LONDEN.

Table showing exchange rates in London for various cities (Alexandrië, Athene, Bangkok, Budapest, Buenos Aires, Calcutta, Constantin., Hongkong, Kobe, Lissabon, Mexico, Montevideo, Montreal, Rio d. Janeiro, Shanghai, Singapore, Valparaiso, Warschau) from 1933 to 1914.

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table showing silver and gold prices for various dates from 1933 to 1914.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Table showing the status of the national treasury, including Vorderingen, Verplichtingen, and Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.

Table showing the status of the national debt, including Vorderingen, Verplichtingen, and Saldo van 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table showing the floating debt of the Netherlands-Indies, including Vorderingen, Verplichtingen, and Saldo van de Javasche Bank.

SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing the main items of the Surinamese Bank in thousands of guilders, including Data, Metaal, Circulatie, Andere opeischb. schulden, Discont., and Div. rekeningen.

1) Sluftp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 23 October 1933.

		Activa.		
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	24.690.198,55		
sels, Prom.,	Bijbnk. "	575.210,71		
enz. in disc.	Ag.sch. "	4.176.680,18	f	29.442.089,44
Papier o. h. Buitenl. in disconto				"
Idem eigen portef.	f	1.572.500,—		"
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				" 1.572.500,—
Beleeningen				
incl. vrsch.	Hfdbk. f	98.998.328,16 ¹⁾		
in rek.-crt.	Bijbnk. "	3.242.731,18		
op onderp.	Ag.sch. "	39.232.417,38		
	f	141.473.476,72		
Op Effecten	f	140.229.414,26 ¹⁾		
Op Goederen en Spec.		1.244.062,46		" 141.473.476,72 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk				"
Munt, Goud	f	111.859.635,—		
Muntmat., Goud		765.169.690,48		
	f	877.029.325,48		
Munt, Zilver, enz.		26.312.831,11		
Muntmat., Zilver				" 903.342.156,59 ²⁾
Belegging 1/3 kapitaal, reserves en pensioenfonds				" 21.512.205,65
Gebouwen en Meub. der Bank				" 5.000.000,—
Diverse rekeningen				" 10.223.962,69
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)				" 18.331.195,17
	f	1.130.897.596,26		
		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds		3.749.272,82		
Bijzondere reserve		5.000.000,—		
Pensioenfonds		8.767.471,23		
Bankbiljetten in omloop		900.092.435,—		
Bankassignatiën in omloop		50.560,84		
Rek.-Cour. f Het Rijk	f	31.325.303,08		
saldo's: { Anderen		160.061.661,90		" 191.386.964,98
Diverse rekeningen		1.850.881,39		" 1.130.897.586,26

Beschikbaar metaalsaldo	f	467.249.467,90
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is		1.168.123.665,—
1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)	f	76.424.425,—
2) Waarvan in het buitenland		3.123.745,47

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeisch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
23 Oct. '33	111860	765.170	900.092	191.438	467.249	83
16 " '33	113859	760.143	907.988	181.039	464.369	82
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
23 Oct. 1933	29.442	—	141.473	1.572	10.224
16 " 1933	28.571	—	143.706	1.573	10.219
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeisch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
21 Oct. '33 ²⁾	136.740		188.660	23.790	51.760
14 " '33 ²⁾	136.330		192.590	20.650	51.034
23 Spt. 1933	97.927	38.565	190.295	25.664	50.108
16 " 1933	99.927	38.678	195.027	26.148	50.135
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
21 Oct. '33 ²⁾	180	74.950		13.430	64
14 " '33 ²⁾	280	75.160		14.300	64
23 Spt. 1933	569	9.279	56.611	13.078	63
16 " 1933	570	9.339	61.423	13.518	63
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

GOEDERENHANDEL.**GRANEN.**

24 October 1933.

De stemming aan de tarwe-markt is in den loop der afgelopen week verbeterd en algemeen hogere prijzen werden voor de voornaamste overzeesche soorten betaald. De groote prijsdaling heeft in de voorafgaande week den kooplust opgewekt, welke ook heeft voortgeduurd, toen de koersen verbeterden en prijsverhoging daarvan het gevolg was. De Deutsche tarwe is het minst in prijs gestegen en is op het oogenblik de laagst in prijs aangeboden tarwe. Rusland is voortgegaan met het charteren van scheepsruimte naar het Verre Oosten en blijft ook in West-Europa met tarwe aan de markt. Manitoba-tarwe steeg in prijs in verband met de hogere koersen aan de termijnmarkt te Winnipeg, welke 10 dollarcents per 60 lbs. hooger sloot dan een week geleden. Gedeeltelijk was die verbeterde stemming te Winnipeg een gevolg van een aanzienlijke prijsverhoging te Chicago. Deze laatste sloot 16½ dollarcents hooger dan een week geleden. De fluctuaties aan de termijnmarkt te Chicago waren grotendeels een gevolg van geruchten over maatregelen door de Amerikaansche regering te nemen. Algemeen heerscht in de Ver. Staten ontevredenheid over de machteloosheid der regering om de prijzen voor granen op te zetten tot het door de boeren gewenschte peil. De staking, welke de boeren organiseeren, is daarvan een uiting. De plannen om de veel besproken 35 miljoen bushels tarwe van de Westkust naar het Verre Oosten te verkoopen met staatsubsidie nemen vastere vormen aan. Australië vreest daarvan de concurrentie en heeft zijn prijzen voor den nieuwen oogst niet verhoogd, terwijl die voor ouden oogst niet onbelangrijk verbeterd zijn. Tot het onveranderd laten der prijzen voor den nieuwen oogst zullen ook de betere oogstvooruitzichten meegewerkt hebben. Vroegere schattingen van 150 miljoen bushels zijn verhoogd tot 165 miljoen, ook wordt 185 miljoen bushels genoemd. Men vreest, dat het uitvoersurplus groter zal zijn dan de voor uitvoer aan Australië door de tarweconferentie toegestane 105 miljoen bushels. Een wet is ingediend om den uitvoer van tarwe van regeringswege te regelen met uitvoerpermisies. De termijnmarkten in Argentinië waren hooger, die te Buenos Aires sloot 35 centavos per 100 KG. hooger, te Rosario 50 centavos hooger dan een week geleden. De vooruitzichten van den tarwe-oogst in Argentinië blijven gunstig. De bebouwde oppervlakte wordt er geschat op 18.395.000 acres tegen een vorige schatting van 18.278.000 acres. In het vorige jaar werd van 17.782.000 acres geoogst. In Frankrijk is een plan gevormd om den uitzaai van tarwe te beperken door een belasting te heffen van elke hectare, welke meer met tarwe wordt bebouwd dan in de laatste drie jaren.

De rogge-markt bleef lusteloos met weinig vraag naar Europeesche soorten, en de prijzen bleven ongeveer onveranderd. De verordening in België, dat voor den invoer permisies noodig zijn, heeft de tijdelijk voor dat land verbeterde vraag weder doen verstommen.

De aanvoeren van maïs waren in de afgelopen week klein. Toch konden de prijzen zich in het begin der week niet handhaven en trad nog eene kleine verlaging in, welke daarna echter spoedig weder werd ingehaald, toen de stemming door stijgende koersen aan de Argentijnsche termijnmarkten verbeterde en de prijzen door afladers werden verhoogd. De vooruitzichten van den maïsoogst in Roemenië spelen daarbij een groote rol. De laat gezaaide maïs dreigt bij koud weder niet tot rijpheid te komen in de hooger gelegen gebieden. In het begin der week was men daaromtrent in Roemenië optimistisch gestemd, later kwamen weder berichten over dalende temperatuur en nachtvorst. Particuliere schattingen van het uitvoersurplus van maïs in Argentinië zijn verhoogd van 27½ miljoen quarters tot 29½ miljoen, waarvan nu nog 16 miljoen over zou zijn. De Argentijnsche regering raamt de nog voor uitvoer beschikbare hoeveelheid op slechts 11½ miljoen quarters. Het slot voor maïs aan de termijnmarkt te Buenos Aires was 44 centavos hooger, te Rosario 40 centavos hooger dan een week geleden.

SUIKER.

Gedurende de afgelopen week waren de verschillende suikermarkten flauw gestemd.

Voor al in Amerika was de markt weer zeer flauw. Raffinadeurs bleven terughoudend en voor ruwsuiker kon tenslotte niet meer dan 1.20 d.c. c. & fr. bedongen worden.

De scherpe daling op de New-Yorksche termijnmarkt kon ook deze week niet gestuit worden. De slotnoteringen waren 10 à 12 punten lager dan het vorige slot met de volgende cijfers Oct. 1.07, Dec. 1.11, Jan. 1.11,

Mrt. 1.17 en Mei 1.21, terwijl de notering voor Spot Centr. 17 punten lager afkwam met 3.20 d.c.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 48.000 tons, de versmeltingen 50.000 tons tegen 40.600 tons verleden jaar en de voorraden 234.000 tons tegen 184.400 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1933 tons	1932 tons	1931 tons
Productie	1.994.528	2.602.864	3.122.186
Ontvangsten	20.973	7.648	24.878
Totaal sedert 1/1	1.015.250	1.498.822	1.912.394
Verscheppingen	44.056	17.678	40.735
Voorraad	588.498	781.894	1.073.052

In Engeland bestond evenmin eenig interesse van belang voor het artikel. Een enkele partij ruwsuiker werd tot Sh. 5/1½ c.i.f. afgedaan, waarna koopers zich terugtrokken. Tenslotte lagen offertes tot Sh. 4/11¼ in de markt.

De noteringen op de Londensche termijnmarkt brokkelden langzaam af. Het einde der week gaf het volgende beeld te zien Dec. Sh. 4/10, Mrt. Sh. 5/1¼, Mei Sh. 5/3½ en Aug. Sh. 5/6½.

De N.I.V.A.S. verkocht deze week op Java ruim 14.000 tons.

Hier te lande had de markt een lusteloos aanzien. De noteringen te Amsterdam konden zich echter, dank zij het geringe aanbod, nogal handhaven. Het slot was f ¼ lager dan de voorafgaande week als volgt: Dec. f 4¼, Mrt. f 5.—, Mei f 5½ en Juni f 5½.

KOFFIE.

Nog altijd blijft de markt in lusteloze stemming verkeren. De kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië zijn ongeveer 10 a 15 dollarcenten lager, hetgeen, door het achteruitlopen van den dollarkoers, voor den Nederlandschen importeur een verlagings beteekent van ca. ½ ct., vergeleken tegen de vorige week.

Uit de heden bekend gemaakte weekstatistiek van Brazilië is gebleken, dat in de vorige week van Santos naar Europa verscheept zijn 62.000 balen tegen 95.000 balen in de week daarvoor en naar de Vereenigde Staten 159.000 balen tegen 122.000 balen. Verscheept werden van Rio naar Europa 31.000 balen tegen 11.000 balen en naar de Vereenigde Staten 36.000 balen tegen 10.000 balen. Als verkocht door Santos worden opgegeven naar Europa 75.000 balen tegen 86.000 balen en naar de Vereenigde Staten 137.000 balen tegen 131.000 balen.

Van 30 September tot 15 October werden vernietigd 192.000 balen te Santos, 290.000 balen in Sao Paulo en 400 balen op verschillende andere plaatsen, tezamen 486.000 balen. De geheele hoeveelheid, welke vanaf het begin in 1931 tot 15 October 1933 vernietigd is, bedraagt volgens officieele opgave van den Nationalen Koffie-Raad 7.140.000 balen te Santos, 1.530.000 balen te Rio de Janeiro, 633.000 balen te Victoria, 13.790.000 balen in Sao Paulo en 500.000 balen op verschillende andere plaatsen, tezamen 23.593.000 balen.

Het Nationale Koffie-Departement van Brazilië seinde gisteren uit Rio, dat volgens de laatste telling de oogstraming 1933/34 voor Sao Paulo wordt verhoogd van 20.500.000 balen op 22.000.000 balen. Sommige insiders in Brazilië achten deze raming feitelijk iets te hoog, doch daartegenover staat, dat andere beweren, dat eer op 25.000.000 balen moet worden gerekend, omdat ditmaal het aantal nieuwe boomen, dat in productie komt, zoo groot is.

Volgens particuliere berichten, in den laatsten tijd van verschillende zijden ontvangen, zouden de groote omvang van den tegenwoordigen oogst en de langdurige droogte oorzaak zijn, dat de koffieboomen in Brazilië er verarmd en uitgeput uitzien, waardoor de vooruitzichten voor den volgende oogst slecht worden genoemd. Hierbij mag evenwel niet over het hoofd worden gezien, dat het voor een beoordeeling van de vooruitzichten nog veel te vroeg is, aangezien voldoende neerslag in de volgende maanden uit den aard der zaak aan de boomen nog veel goed kan doen. Overigens is het bekend, dat op een zeer grooten oogst gewoonlijk een veel kleinere volgt, al kan dit ook niet als een axioma worden aangenomen.

De vooruitzichten voor den nieuwen Columbia-oogst zijn gunstig en wederom wordt een toeneming van één tot tweehonderdduizend balen verwacht.

Berichten uit Guatemala melden, dat de bereiding van den oogst aldaar door hevige regens een maand vertraagd is.

De raming van den volgende Salvador-oogst is thans ca. 700.000 balen of één vijfde lager dan de opbrengst van den vorigen oogst.

Van Nicaragua luiden de berichten zeer gunstig, doch de oogst van Haiti, die enkele weken geleden is begonnen, wordt ongeveer 20 % kleiner geschat dan verleden keer.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië zijn op het oogenblik, onder aftrek van het op ca. 15 dollarcenten geschatte voordeel van de bijlevering der bekende bonus van 10 %, voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping ongeveer \$ 9.30 a 9.60 per cwt. en voor dito Prime ongeveer \$ 9.45 a 9.80, terwijl zij voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, bedragen \$ 7.90 a 8.05. Bij den dollarkoers van heden staan deze aanbiedingen gelijk met onderstaande prijzen in gouddollars:

Santos Superior —	\$ 6.45 a 6.65
„ Prime —	„ 6.55 a 6.80
Rio 7 —	„ 5.50 a 5.60

wat, in vergelijking met een week geleden, 0.25 a 0.35 goud-dollar per cwt. lager is.

De prijzen in de eerste hand in Nederlandsch-Indië zijn onveranderd. Alleen van de betere ongewassen Robusta is de prijs ¼ ct. hooger. Op het oogenblik zijn de prijzen aan te nemen op:

Palembang Robusta, October/November verschepping, 10½ ct.; Benkoelen Robusta, October/November verschepping, 10¼ ct.; Mandheling Robusta, October/November verschepping, 12¼ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, October/November verschepping, 13¼ ct., alles per ½ K.G. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

Aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren de noteringen ½ a ¼ ct. hooger en zij zijn thans voor October, December en Maart 10½, Mei 10½ en September 10¼ ct.

De officieele loco-notering van Superior Santos bleef onveranderd 18 ct. per ½ K.G., terwijl die van Robusta van 18 op 17 ct. verlaagd werd.

De slotnoteringen te New-York waren:

	Gemengd contract (basis Rio No. 7)			Santos contract (basis Santos No. 4)				
	Dec.	Mrt.	Mei Sept.	Dec.	Mrt.	Mei Sept.		
23 October	\$ 5.43	5.53	5.59	5.70	7.84	7.93	7.96	8.17
16 October	„ 5.30	5.42	5.52	5.68	7.65	7.77	7.81	8.08
9 October	„ 5.85	5.95	6.—	6.13	8.17	8.29	8.35	8.64
2 October	„ 5.96	6.05	6.13	6.25	8.37	8.47	8.56	8.72

Rotterdam, 23 October 1933.

N.B. De prijsstatistiek is in het „Economisch-Statistisch Kwartaalbericht” opgenomen.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	15/21 Oct. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	15/21 Oct. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	55.459	1.262.482	1.177.545	440	22.691	7.800	1.285.173	1.185.345
Rogge	11.927	334.634	413.016	—	—	2.198	334.634	415.214
Boekweit	—	18.365	20.258	—	25	244	18.390	20.502
Mais	2.271	844.991	1.090.437	8.695	171.170	277.234	1.016.161	1.367.671
Gerst	28.202	366.821	403.683	560	35.068	25.381	401.889	429.064
Haver	4.312	113.226	157.931	—	3.808	3.241	117.034	161.172
Lijnzaad	2.650	165.819	237.592	1.100	198.502	318.801	364.321	556.393
Lijnkoek	5.321	103.500	77.168	—	200	50	103.700	77.218
Tarwemeel	553	15.069	20.693	154	5.425	10.882	20.494	31.575
Andere meelsoorten	1.027	43.137	36.838	15	7.812	10.896	50.949	47.734

Economisch-Statistisch Kwartaalbericht

(Bijvoegsel van het Weekblad „Economisch-Statistische Berichten”)

Bijvoegsel No. 11
25 October 1933

UITGAVE VAN HET
NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

Gevestigd in de Nederlandsche Handels-Hoogeschool
Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam

Curatoren:

Mr. G. VISSERING, Voorzitter
Ir. A. PLATE, Onder-Voorzitter
C. H. VAN DER LEEUW, Penningmeester
Mr. W. M. VAN LANSCHOT
E. D. VAN WALREE

Directeuren:

Prof. Mr. F. DE VRIES
Prof. Dr. N. J. POLAK
Prof. Dr. G. M. VERRIJN STUART,
Directeur-Secretaris

Dr. H. M. H. A. VAN DER VALK,
Adjunct-Secretaris

Art. 2 der Statuten:

„Doel der Stichting is in het algemeen de bevordering van de bestudeering van economische vraagstukken en in het bijzonder het verzamelen van en uitwerken van economische gegevens door aan het Instituut daartoe te verbinden krachten; voorts alles wat met dit doel in middellijk of onmiddellijk verband kan worden geacht te staan.”

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

Publicatie No. 1

Groot- en kleinhandelsprijzen in Nederland en België
door A. J. W. RENAUD (2 deelen f 5,—)

Publicatie No. 2

De betrekkingen tusschen banken en industrie in België
door Dr. H. M. H. A. VAN DER VALK (f 4,—)

(Vervolg op blz. 3 van den omslag)

Economisch-Statistisch Kwartaalbericht

Uitgave van het Nederlandsch Economisch Instituut
(Bijvoegsel van het Weekblad „Economisch-Statistische Berichten”)

No. XI

WOENSDAG, 25 OCTOBER 1933

INLEIDING.

Het afgelopen kwartaal heeft gestaan in het teken van internationale verwarring enerzijds; en van een aantal niet ongunstige verschijnselen, die zich meer tot de nationale volkshuishoudingen beperkten, anderzijds.

Wat vooreerst de internationale betrekkingen betreft, zoo heeft de mislukking van de Londensche Conferentie wel zeer duidelijk getoond, dat het in de huidige omstandigheden een vrij hopeloos streven is om langs den weg van internationaal overleg tot verbetering van de conjunctuur te geraken. De monetaire instabiliteit belemmert het internationale creditverkeer, dat belangrijk is ingekrompen, en maakt anderzijds een oplossing van de handelspolitieke vraagstukken en eene opheffing of vermindering van handelsbelemmeringen, althans op eenigszins ruime schaal, ondoenlijk.

Deze verwarring op internationaal gebied heeft intusschen niet belet, dat in een aantal landen de conjunctuur zich in de afgelopen maanden niet onbelangrijk heeft verbeterd. Zooals wij hierna nog in dit Kwartaalbericht zullen uiteenzetten, zijn niet slechts in de landen, die den gouden standaard hebben verlaten of daaraan — zooals in Duitschland — nog slechts op papier trouw zijn gebleven, teekenen van verbetering aan te wijzen, doch ook in enkele „goudlanden”. Het sterkst is de opleving geweest in de landen, die tot de meest krachtadige maatregelen van monetairen aard zijn overgegaan, maar dit neemt niet weg, dat zij zich ook elders manifesteeren. Ons land maakt daarbij voorloopig geen bijzonder fraai figuur. Van een eigenlijke opleving kan ten onzent nog slechts in enkele gevallen worden gesproken en het geheel is nog zoo uitermate onzeker, dat men het afgelopen kwartaal veeleer een periode van „herademing” dan van opleving kan noemen. Dit valt niet te verwonderen, wanneer men bedenkt, dat ons land zich afkeerig heeft betoond van monetaire impulsen voor het economisch leven, dat het in hooge mate afhankelijk is van het internationaal verkeer enerzijds en van den gang van zaken in Indië anderzijds, twee gebieden, die nog steeds ten zeerste onder de depressie lijden en tenslotte dat ons kostenpeil een zeer groote mate van verstarring vertoont, waardoor de aanpassing van ons economisch leven bij de gewijzigde omstandigheden wordt bemoeilijkt. De algemeene depressie heeft zich in ons land betrekkelijk laat doen gevoelen; in het licht van de zoeven genoemde factoren is het wel waarschijnlijk te achten, dat ook eene opleving zich hier eerst laat zal manifesteeren.

De opleving, die in verschillende landen kan worden waargenomen en waarvan uiteraard moet worden afgewacht, of zij duurzaam zal zijn, is niet gepaard gegaan met een evenredige stijging van handel en verkeer. Integendeel, meer en meer kan men waarnemen, dat het streven naar een zekere autarkie er toe leidt, dat enerzijds het verkeer afneemt, anderzijds zekere structuurveranderingen in het economisch leven, inzonderheid in de verhouding van landbouw en industrie, worden voltrokken. Wij vestigen vooral de aandacht op het laatste punt, waarop wij later in

dit Kwartaalbericht nog terugkomen. In onze door protectie in onnatuurlijke banen geleide wereld kan men waarnemen, hoe laatstelijk enerzijds de landbouw zich verplaatst van landen met lagen naar landen met hoogen kostprijs, en hoe noodwendig daarmee een proces van verschuiving in de industrie gepaard gaat, die buiten het agrarisch-protectionistische Europa sneller toeneemt, dan in ons werelddeel. Ook hier moet worden afgewacht, in hoeverre deze verschuiving blijvend zal zijn. De ervaring leert echter, dat protectie zeer vaak een duurzaam karakter aanneemt, vooral wanneer groote en sociaal machtige groepen er op steunen. Dit overwegende, meenen wij, dat er veel kans is op een blijvende structuurverandering.

Dat eenige prognose in de huidige, vooral door het optreden der Vereenigde Staten zeer onbestendige omstandigheden niet wel mogelijk is, ligt voor de hand. Wat echter de beoordeeling van het heden betreft, zoo meenen wij te moeten waarschuwen tegen een ernstige fout, die dikwijls gemaakt wordt. Bij de critici van bepaalde conjunctuurpolitieke maatregelen is al te vaak de wensch de vader der gedachte. Dit komt vooral tot uiting bij de beoordeeling van de Amerikaansche experimenten. Dat de daarvan door velen gekoesterde verwachtingen voorshands niet in vervulling zijn gegaan, kan worden erkend. Het is echter voorbarig om, zooals vooral hier te lande vaak geschiedt, te spreken van eene volkomen mislukking van het Amerikaansche experiment. Een nuchtere beoordeeling van den huidige toestand leert, dat ondanks belangrijke terugslagen de toestand in de Vereenigde Staten beter is dan tevoren. Dat wil volstrekt niet zeggen, dat het experiment feilloos was en dat daaraan naast mogelijke voordeelen niet ook groote nadeelen verbonden zouden zijn. Wij waarschuwen echter tegen de begrijpelijke, doch verkeerde neiging om al te spoedig het woord mislukking in den mond te nemen. Meer dan ooit is thans een nuchter onderzoek van de beschikbare gegevens noodig, waarvan wij er met betrekking tot den huidige conjunctuurtoestand thans een aantal doen volgen.

INHOUD:

	Blz.
Inleiding	CXXI
De loop der prijzen	CXXII
Wereldproductie	CXXIII
Productie van voedings- en genotmiddelen ..	CXXIII
Productie van metalen en andere grondstoffen	CXXIV
Voorraadstatistiek van groothandelsartikelen	CXXV
Structuurveranderingen op agrarisch en industriëel gebied	CXXVII
Industriële productie	CXXVIII
Geld- en kapitaalmarkt	CXXIX
Deviezenmarkt	CXXX
Lijnen betreffende de conjunctuur in Nederland	CXXXI
Crisiswetgeving in Nederland	CXXXV
Het prijsverloop van groothandelsartikelen gedurende het derde kwartaal van 1933 ..	CXXXVII
Statistisch overzicht van groothandelsprijzen	CXXXVIII
De economische toestand van Nederlandsch-Indië, Duitschland, Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten	CXXXVIII
Conjunctuurgegevens betreffende Nederland, Ned.-Indië, Duitschland, Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten	CLII

DE LOOP DER PRIJZEN.

De prijsbeweging van grondstoffen en voedingsmiddelen was in het afgelopen kwartaal in het algemeen tegengesteld aan die van het tweede kwartaal. Toen was bijna over de geheele linie een prijsstijging te constateeren, die ongeveer tot half Juli heeft aangehouden. Daarna zijn de prijzen, met een geringe onderbreking in het begin van September, weder gaan dalen. De ontwikkeling is echter niet uniform geweest. De prijzen van enkele artikelen (petroleum, wol, hout, rubber en thee) zijn sedert begin Juli per saldo nog gestegen, terwijl die van vele andere daarentegen zijn gedaald, ja, hier en daar werden in goudprijzen gerekend, nieuwe laagtepunten bereikt (tarwe, rogge, maïs, gerst, suiker, copra, steenkolen, koffie, cacao).

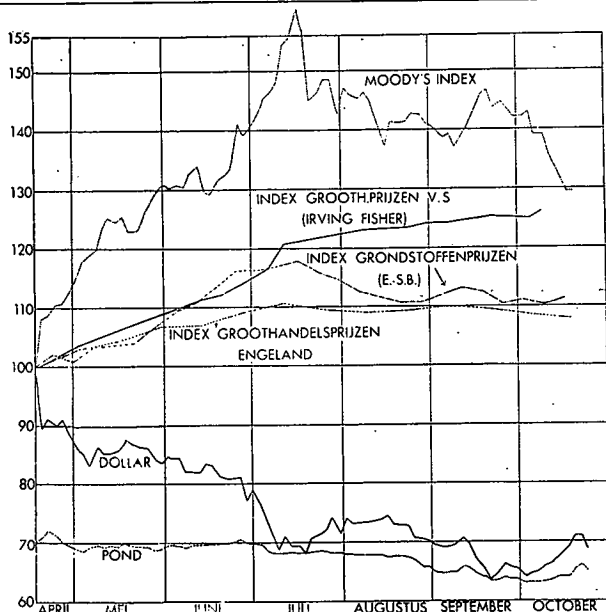
Het indexcijfer van groothandelsprijzen heeft slechts in Italië een nieuw laagtepunt bereikt; in enkele andere goudlanden is het daarentegen gestegen. Wegens de nog steeds in omvang en grootte toenemende beschermingsmaatregelen in de verschillende landen, zit ook in de prijsbeweging op de binnenlandsche markten veel meer dan vroeger een kunstmatig element. Wij zullen dit verschijnsel, dat in enkele landen groote afmetingen heeft aangenomen, even illustreeren aan de hand van de volgende tabel¹⁾. Daling in procenten van de detailprijzen van voedingsmiddelen (1929—1932) in de importlanden en de exportlanden.

Exportlanden van voedingsmiddelen	Daling in procenten	Importlanden van voedingsmiddelen	Daling in proc.
Ned.-Indië	52	Italië.....	22
Bulgarije	39	Zwitserland.....	19
Canada	37	Zweden	17
Vereenigde Staten..	35	Frankrijk.....	14

Zooals hieruit blijkt is de daling van de detailprijzen van voedingsmiddelen in de uitvoerlanden veel groter dan in de invoerlanden. Daarom kan een stijging van de indices van groothandelsprijzen niet altijd als een natuurlijke verbetering van den toestand op de wereldmarkten worden beschouwd.

In tegenstelling tot het feit, dat de indexcijfers van voedings- en genotmiddelen begin October een nieuw laagtepunt hebben bereikt, bevindt het indexcijfer van grondstoffen zich nog steeds boven het

¹⁾ Ontleend aan de belangwekkende publicatie van den Volkenbond „La production mondiale et les prix” (Geneve 1933, blz. 118).

laagste niveau. Hiervoor kunnen de volgende oorzaken worden genoemd:

1o. de bedrijvigheid is in een aantal industriële landen sterk gestegen, hetgeen tot een grooter verbruik van grondstoffen heeft geleid;

2o. voorzover de productie niet sterk of in het geheel niet is uitgebreid, leidde dit mede tot een vermindering van de voorraden;

3o. bij de voorraden is waarschijnlijk een verschuiving ingetreden van de zichtbare naar de onzichtbare, hetgeen gestimuleerd is door monetaire factoren. Dit verschijnsel, dat in de Ver. Staten door de steeds verdergaande depreciatie van den Dollar groote afmetingen heeft aangenomen, zal zich zonder twijfel ook in de goudlanden hebben voorgedaan. Die producenten, welke over liquide middelen beschikten en kleine voorraden van grondstoffen aanhielden, zullen waarschijnlijk met het oog op het dreigende gevaar van het loslaten van den gouden standaard hun voorraden hebben aangevuld.

De twee laatstgenoemde factoren hebben vanzelfsprekend een krachtige impuls aan de prijsstijging gegeven. Zij zijn echter slechts van tijdelijken aard geweest en toen hun invloed was uitgewerkt, moest dit vanzelfsprekend tot een terugslag voeren, omdat daarna de reële vraag weer de prijsvorming ging

Data	18 September 1931 = 100			1913 = 100		1914 = 100		1913 = 100								
	Indexc. „The Economist” Totaal index in £	Grondstoffen in £	Grondstoffen in papier\$	Irving Fisher Ver. Staten	Statistique Générale Frankrijk	Kamer v. Koophandel Milaan, Italië	Statistisch Reichamt Duitschland	Neder-land ²⁾	Zweden ²⁾	Dene-merken ²⁾	België ²⁾	Zwitser-land ²⁾	Australië ²⁾	Ned.-Indië ²⁾	Canada ²⁾	Japan ²⁾
30 Dec. '31	108.9	117.1	94.4	96.1	93.4	96.9	94.6	85	109.9 (76.5)	119	83.1	103	131.0	105	110.0	114.1
27 Jan. '32	108.3	115.7	93.8	93.5	93.6	95.8	91.6	84	108.5 (77.6)	118	80.8	101	130.0	104	108.4	120.5
29 Juni '32	97.4	99.3	80.5	86.4	91.5	89.5	88.1	78	107.5 (75.0)	113	74.7	95	127.8	94	104.0	110.6
21 Sept. '32	106.0	117.4	89.6	90.5	89.7	91.2	87.1	76	109.4 (72.6)	119	77.0	95	132.4	92	104.5	126.5
14 Dec. '32	102.2	112.1	78.2	85.1	87.9	91.4	85.0	77	106.7 (71.2)	119	75.4	92	125.6	88	100.0	139.5
11 Jan. '33	101.8	109.7	80.3	83.1	87.1	90.7	83.8	75	104.1 (70.9)	117	75.3	91	123.5	87	99.8	139.8
25 Jan. '33	101.3	107.7	78.0	80.5	88.1	90.2	83.8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 Febr. '33	100.0	105.2	77.2	80.2	88.1	89.8	83.2	74	103.6 (70.4)	124	74.6	90	122.2	86	99.3	135.7
8 Mrt. '33	99.2	105.1	—	—	87.2	88.0	84.1	72	103.6 (70.2)	123	73.5	90	122.5	85	100.6	134.0
5 Apr. '33	98.2	102.9	82.0	81.5	87.0	86.2	83.2	—	103.9 (69.2)	122	72.2	91	124.8	83	102.1	133.1
19 Apr. '33	98.7	104.6	88.7	82.8	87.5	86.2	83.4	71	—	—	—	—	—	—	—	—
17 Mei '33	103.1	112.5	104.5	87.9	86.1	86.0	84.8	72	104.6 (67.2)	123	72.3	92	129.2	82	104.5	133.6
14 Juni '33	105.5	115.0	110.6	92.1	87.0	86.9	85.4	73	104.6 (67.5)	123	73.1	91	132.3	83	105.6	135.7
12 Juli '33	109.1	119.9	129.2	99.8	90.2	86.5	86.1	73	105.9 (67.7)	125	72.9	92	133.7	—	110.1	137.6
26 Juli '33	108.1	120.6	124.7	100.9	89.7	86.2	86.6	—	—	—	—	—	—	83	—	—
9 Aug. '33	107.6	118.6	122.1	101.9	88.6	86.4	86.7	73	106.6 (67.1)	126	72.2	91	133.5	—	108.4	136.0
23 Aug. '33	107.9	116.9	119.0	102.1	89.5	86.2	86.6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 Sept. '33	108.6	118.4	118.2	102.8	88.8	86.3	86.6	—	108.0 (65.0)	128	71.5	—	—	—	—	—
20 Sept. '33	108.1	116.9	120.7	103.7	87.5	85.8	87.5	75	—	—	—	—	—	—	—	—
4 Oct. '33	107.2	114.8	119.4	103.1	87.2	84.9	87.8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18 Oct. '33	106.4	112.8	109.1	104.7 ¹⁾	87.5 ¹⁾	83.2 ¹⁾	87.8 ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Deze cijfers hebben betrekking op 11 Oct. ²⁾ Maandgemiddelden. Cijfers tusschen haakjes goudpariteit.

beïnvloeden. In den laatsten tijd is dan ook gebleken, dat de prijsstijging van die artikelen, wier *marktpositie* was verbeterd, over het geheel kon blijven gehandhaafd, terwijl de prijzen van die producten, welke zuiver uit inflatieangst sterk waren gestegen, weder terugvielen, toen natuurlijke factoren weer de prijsbeweging gingen bepalen. Wij zullen van dit verschijnsel aanstonds enkele voorbeelden geven.

Uit de nevenstaande grafiek, waarin de depreciatie van het Pond en den Dollar ten opzichte van den Gulden en daarmede tevens van elkaar goed tot uiting komt, blijkt, dat de groothandelsprijzen in de Ver. Staten (Irving Fisher) zijn blijven stijgen. Daar sedert het midden van Juli de Dollar per saldo weinig is gedaald, is dus tevens de spanning tusschen de binnen- en buitenlandsche waarde van den Dollar verminderd.

Terloops merken wij hier nog op, dat de depreciatie van den Dollar nog niet grooter is dan die van het Pond. De beide keeren, nadat de Dollar het Pond „raakte”, dus de vroegere goudpariteit werd hersteld (midden Juli en midden September) herstelde de Dollar zich niet onaanzienlijk.

Wereldproductie.

In de laatste maanden heeft zich in de wereldproductie op bepaalde gebieden een verandering voltrokken, die een gunstigen invloed op de internationale conjunctuur kan gaan uitoefenen, indien deze beweging van permanenten aard blijkt te zijn. De loop van de conjunctuur, die zich in de wereldproductie weerspiegelde, gaf tot dusver het volgende beeld te zien: sterke daling van de industriële bedrijvigheid in bijna alle landen ter wereld (uitgezonderd Rusland en Japan), afnemende productie van grondstoffen als gevolg van de verminderde vraag naar industriële producten, daarentegen een vrijwel gelijkblijvende productie van voedingsmiddelen. Dit laatste was voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de protectionistische maatregelen in verschillende (vroegere) invoerlanden van voedingsmiddelen. Dientengevolge had dus de stabiele productie niet een stabiel vervoer van deze producten tengevolge. Om deze redenen is de wereldhandel in de laatste jaren eveneens sterk afgenomen. Een en ander wordt nog eens duidelijk geïllustreerd door de volgende tabel, ontleend aan de zoo juist genoemde publicatie van het Economisch Secretariaat van den Volkenbond, die zooals steeds belangwekkend materiaal over den economischen toestand in de wereld bevat.

Indices van de Wereldproductie enz.
(Basis: Gem. 1925/29 — 100)

	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932 1)
A. Productie van onbew. voedingsmiddelen, grondstoffen.....	96	96	99	103	106	102	98	94
Waarvan:								
Onbw. voedingsm. Grondstoffen....	98	97	99	103	103	103	102	103
Agrarische prod. Niet agrarische producten	98	97	99	103	104	103	103	102
	90	92	100	105	114	101	86	73
B. Volumen van de internat. handelsbeweging.....	92	94	101	105	111	102	93	80
C. Industriële bedrijvigheid.								
Wereld z. Rusland	93	94	100	103	110	96	84	69
Wereld m. Rusland	92	94	100	104	111	100	90	77

1) Voorloopig.

Bij de beschouwing van deze tabel moet men er rekening mede houden, dat de voorraden van de belangrijkste voedingsmiddelen nog steeds zeer groot

zijn, vooral van tarwe. Een vermindering van de tarweproductie zou daarom met het oog op het dalende verbruik een betere aanpassing teweeg brengen en dientengevolge een opwaartschen druk op de prijzen kunnen uitoefenen. De mogelijkheid daartoe is geschapen door het slagen van de Londensche Tarweconferentie, waarbij overeenstemming is bereikt tusschen de vier groote tarwe-exporteerende landen (Ver. Staten, Argentinië, Canada en Australië), de groote Europeesche exportlanden en de invoerlanden. Deze overeenkomst zal eerst in 1934 zijn uitwerking op de productie kunnen doen gevoelen.

Indien deze overeenkomst door de aangesloten landen wordt nagekomen, de beperking van den uitvoer eveneens leidt tot een beperking van de productie en de oogstresultaten niet te gunstig zijn, is het volgend jaar met een vermindering van de tarweproductie te rekenen. Op dit gebied zijn de perspectieven dus inderdaad gunstiger dan zij de laatste jaren zijn geweest.

Hetzelfde geldt voor de industriële productie, die bijna overal zeer sterk was gedaald. De jongste opleving in de Ver. Staten, de verbetering van de conjunctuur in Duitschland, Engeland en enkele andere landen zullen, indien zij van blijvenden aard zouden zijn, haar gunstige uitwerking op de grondstoffenmarkt, die thans reeds is waar te nemen, blijven behouden.

Tegenover deze betrekkelijk gunstige factoren staan nog altijd een groot aantal onzekere factoren, die op de in de laatste maanden waar te nemen opleving een ongunstigen invloed kunnen uitoefenen. Dit zal uit het onderstaande nader blijken.

Productie van voedings- en genotmiddelen.

Zooals reeds gezegd, kan het slagen van de Londensche Tarweconferentie waarschijnlijk een gunstigen factor vormen voor de vermindering van de productie van tarwe. Men dient niet uit het oog te verliezen, dat te Londen overeenstemming is bereikt over den *uitvoer*, niet over de productie, daar dit door allerlei moeilijkheden niet was te bereiken. De vier groote uitvoerlanden zullen intusschen de grootste offers moeten brengen. Dit behoeft geen verwondering te wekken, daar immers tegenwoordig de landen met de gunstigste productievoorwaarden als gevolg van protectie in andere landen een deel van hun productie moeten overlaten aan die landen, welke duurder produceeren.

Het is in dit verband niet zonder belang om hier cijfers te vermelden omtrent de stijging van de productie in de vier grootste exportlanden sedert de periode van vóór den oorlog. De volgende gegevens van het Food Research Institute van de Stanford University, die wij ontleenen aan de Septemberaflevering van de Westminster Bank zijn in dit opzicht zeer illustratief.

Jaargemiddelden voor verschillende perioden.

Land	1905/ 14	1919/ 24	1925/ 32	1932 1)
Gemiddelde oppervlakte in miljoenen acres.				
Canada.....	8.4	21.2	24.2	27.2
Vereenigde Staten.....	48.1	61.9	57.8	55.2
Argentinië.....	15.3	16.3	20.0	19.8
Australië.....	7.0	9.2	14.0	15.6
Gemiddelde opbrengst in bushels per acre.				
Canada.....	18.9	14.9	17.1	15.8
Vereenigde Staten.....	14.9	13.6	14.3	13.2
Argentinië.....	10.1	12.3	11.9	11.9
Australië.....	10.3	13.0	11.5	12.8
Gemiddelde productie in miljoenen bushels.				
Canada.....	158.4	315.6	415.5	428.5
Vereenigde Staten.....	715.7	843.4	825.0	726.8
Argentinië.....	154.4	199.8	237.8	235.4
Australië.....	72.0	120.0	160.5	200.0

1) Schatting.

De stijging van de productie in Canada en de Ver. Staten na den oorlog is uitsluitend een gevolg van de uitbreiding van de bebouwde oppervlakte; in Argentinië en Australië is, vergeleken met de periode 1905/14 ook het rendement per eenheid van oppervlakte gestegen.

Ondanks de betrekkelijk gunstige resultaten van de Tarweconferentie, zijn de prijzen eind September, begin October opnieuw gaan dalen, voor een deel als gevolg van de gunstige oogstresultaten. Naast de uitbreiding van de bebouwde oppervlakte in de invoerlanden in de laatste jaren zijn de moeilijkheden thans nog vergroot door de gunstige opbrengsten in de Europeesche landen. De Europeesche tarwe-oogst (zonder Rusland) wordt door het Internationaal Landbouw Instituut geschat op 450 miljoen quintalen, hetgeen 45 miljoen meer is dan verleden jaar en 72 miljoen quintalen meer dan het gemiddelde van de periode 1927—1931. Tegenover deze vermeerdering van 45 miljoen quintalen in Europa staat een daling van de Noord-Amerikaansche productie van 99 miljoen quintalen tengevolge van een vermindering van de bebouwde oppervlakte en slechte oogstresultaten. Het Int. Landbouw Instituut wijst erop, dat de betekenis van de daling van de voorraden in de Ver. Staten en Canada, als gevolg van de verminderde productie, zal afhangen van de hoeveelheden, die Rusland op de wereldmarkt zal aanbieden, van de oogsten van Argentinië en Australië en van de hoeveelheden, die de Oostersche landen zullen opnemen.

In de positie van *suiker* is over het algemeen weinig verbetering gekomen. Weliswaar zijn de wereldvoorraden niet onbelangrijk gedaald, maar het streven naar zelfgenoegzaamheid van de invoerlanden is blijkens de jongste productiestatistiek eer toe dan afgenomen. De eerste raming van Licht van begin October¹⁾ betr. de Europeesche bietsuikerproductie, die wegens het droge weer bijna 200.000 ton lager is dan de Augustusraming van Dr. Mikusch²⁾ wijst duidelijk op de tendens naar autarkie. De productie van de Europeesche invoerlanden, zooals Engeland, Nederland, Denemarken en Zweden, is weer verder gestegen.

Wat beteekent onder deze omstandigheden een vermindering van de wereldvoorraden³⁾, indien tegelijkertijd de wereldmarkt steeds kleiner wordt en de strijd om het bestaan van de landen met den laagsten kostprijs steeds heviger? Wil men nog eens een duidelijk beeld zien van de ernstige moeilijkheden, waaronder de exportlanden hebben te lijden; dan bestudeere men de onderstaande gegevens betr. de resultaten van het Chadbourneplan in het eerste en tweede quota-jaar (de cijfers luiden in tons).

	1930/31		Versch. tussch. quota en exp.	1931/32		Versch. tussch. quota en exp.
	1e Quota-jaar	2e Quota-jaar		1e Quota-jaar	2e Quota-jaar	
Duitsland ¹⁾	500.000	414.375	85.625	350.000	99.253	250.747
Tsjecho-Slowakije ²⁾	570.817	556.012	14.805	581.777	493.013	88.764
Polen ¹⁾	308.812	301.408	7.404	315.205	238.857	76.348
Hongarije ¹⁾	84.100	83.310	790	86.041	56.916	29.125
België ¹⁾	30.275	36.511	+ 6.236	24.724	7.627	32.351
Joego-Slavië ¹⁾	—	—	—	15.000	1.284	16.284
Totaal Europa...	1.494.004	1.391.616	102.388	1.372.747	879.128	493.619
	1931/32	1932/33		1932/33	1932/33	
Java ³⁾	2.300.000	1.542.042	757.958	2.400.000	1.331.472	1.068.528
Cuba (buit.Ver.St.) ⁴⁾	655.000	640.194	14.806	995.574	912.028	+ 6.454
Peru ⁴⁾	360.000	336.168	23.832	373.750	320.001	53.749

¹⁾ Sept./Aug. ²⁾ Oct./Sept. ³⁾ April/Mrt. ⁴⁾ Jan./Dec. ⁵⁾ 985.000 tons minus 79.426 tons, her-exporten Ver. Staten.

De uitvoer van de Europeesche *export*landen is in het tweede quotajaar sterk gedaald; geen enkel land heeft zijn toegestaan quotum kunnen exporteeren. Hetzelfde, maar in veel heviger mate, geldt voor

¹⁾ Zie E.-S. B. van 11 October 1933:

²⁾ Zie E.-S. B. van 30 Aug. jl.

³⁾ Deze daling is waarschijnlijk bovendien nog voor een belangrijk deel aan seizoensinvloeden toe te schrijven.

Java. Alleen Cuba heeft zijn uitvoer niet alleen tot, maar zelfs boven zijn quotum kunnen opvoeren.

De prijs van *thee* is in de laatste maanden aanmerkelijk gestegen als gevolg van de restrictie. Het is echter nog te vroeg om de resultaten van dit schema, dat Ned.-Indië, Br.-Indië en Ceylon omvat, te kunnen beoordeelen. De moeilijkheden hebben zich in de laatste jaren vooral verscherpt door de groote productie van Br.-Indië, zooals blijkt uit de onderstaande tabel.

Uitvoer van Thee (in metrieke tonnen).¹⁾

Landen	Mei, Juni en Juli		Twaalf maanden 1 Juli—30 Juni	
	1933	1932	1932/33	1931/32
Ceylon	28.138	33.690	109.674	111.575
Britsch-Indië ..	22.122	28.401	166.619	155.559
Ned.-Indië	15.867	19.621	71.163	73.324
Japan	3.339	2.594	13.488	11.154

¹⁾ Otleend aan het Internationaal Landbouw Instituut, met uitzondering van die van Ned.-Indië. (Ver. voor de Theecultuur in Ned.-Indië).

Uit deze tabel blijkt, dat de uitvoer van thee in de drie tot de restrictie-overeenkomst toegetreden landen in de maanden Mei, Juni en Juli reeds is afgenomen. Daarentegen heeft een van de belangrijkste outsiders (Japan) zijn uitvoer in dezelfde periode opgevoerd. Ook hier werkt dus reeds weer het verschijnsel van een toenemende productie van de outsiders. Daar de drie tot de restrictie toegetreden landen ongeveer 85 pCt. van de wereldproductie voortbrengen, is dit verschijnsel nog niet gevaarlijk voor de restrictie-overeenkomst. *Men doet echter in elk geval goed het gevaar niet te onderschatten.* De invloed van de outsiders bij de tinrestrictie heeft in dit opzicht voldoende geleerd.

Koffie behoort tot die artikelen, waarvan de goudprijzen zijn blijven dalen en een nieuw laagtepunt hebben bereikt, ondanks de verwachtingen van een geringeren oogst in 1934. De voorraden zijn echter nog steeds zoo groot, dat de nieuwe oogst al heel gering moet zijn, indien hij een belangrijke verlichting zal willen brengen. De vernietigingscampagne wordt nog steeds met kracht voortgezet. Van begin 1931 tot 30 Sept. 1933 zijn volgens den Nationalen Koffie-Raad vernietigd:

6.948.000	balen te Santos
1.530.000	„ „ Rio de Janeiro
633.000	„ „ Victoria
13.500.000	„ in Sao Paulo
496.000	„ op verschillende andere plaatsen

tezamen 23.107.000 balen

Deze hoeveelheid komt ongeveer overeen met het wereldverbruik van koffie in een jaar.

Productie van metalen en andere grondstoffen.

De prijs van *tin*, die na den val van den Dollar sterk is gestegen, heeft zich in de laatste maanden op een hoog peil kunnen handhaven. Men heeft hier het voorbeeld van een product, welks prijzen weliswaar door speculatieve aankopen omhoog zijn gedreven, doch welks stijging voor een belangrijk deel gerechtvaardigd was door de verhouding van vraag en aanbod. De voorraden zijn voortdurend afgenomen als gevolg van het feit, dat de wereldproductie sedert den zomer van 1932 beneden het verbruik was gedaald. Dit gunstige resultaat is bijna uitsluitend aan de kartelleden toe te schrijven, daar de belangrijkste outsiders hun productie in 1932 en de eerste helft van dit jaar weer hebben verhoogd.¹⁾

Zooals bekend, zijn, voor het geval het Kartel in Augustus 1934 wordt voortgezet, maatregelen genomen om de vergroting van de productie van de outsiders ten koste van de restrictie van het Kartel

¹⁾ Zie het artikel „Het Internationale Tinkartel en zijn Outsiders” in E.-S. B. van 20 September jl.

tegen te houden. De tinproducenten in Cornwall hebben vrijwillig een restrictie van de productie aanvaard. Het door henzelf vastgestelde quotum van 2200 ton per jaar zegt niet veel, indien men bedenkt, dat de productie in 1932 bijna 1200 ton en over de eerste helft van 1933 bijna 700 ton bedroeg.

De toestand op de markt van koper blijft nog steeds hoogst onzeker. Dit geldt zowel voor de positie in als buiten de Ver. Staten. Zoals bekend, zijn de moeilijkheden in de Ver. Staten het grootst, aan-

gezien zich daar de grootste voorraden bevinden. De jongste opleving heeft het verbruik sterk doen toenemen, terwijl in de code voor de koperindustrie een vermindering van de productie is voorgeschreven. Beide factoren werken dus een vermindering van de voorraden in de hand. Het verbruik zal echter op een betrekkelijk hoog peil moeten blijven gehandhaafd, indien de voorraden blijvend zullen verminderen; de koperpositie is dus zeer nauw afhankelijk van de toekomstige ontwikkeling van de conjunctuur.

VOORRAADSTATISTIEK VAN GROOTHANDELSARTIKELEN. 1)

	TIN ³⁾		LOOD ⁴⁾ in 1000 tons	ZINK		RUBBER ⁵⁾		PETRO- LEUM Vereen. Staten in mill. barrels	STEEN- KOLEN Europa in mill. tons.	SUIKER ⁶⁾		KOFFIE ⁷⁾		THEE		TARWE ¹⁰⁾	KATOEN ¹¹⁾		
	Wereld in 1000 long- tons	Voorraad Verbruik		Kartel	Wereld	Voorraad Verbruik	Wereld			Voorraad Verbruik	Wereld	Voorraad Verbruik	Wereld	Voorraad Verbruik	Londen	Amster- dam kst.v. pl. 45 Kg.	Wereld	Wereld	Voorraad Verbruik
1925	17.1	11								3.3	13	9.6 ⁹⁾	50	187.3	31.5		5.635	26	
1926	15.8	11								3.2	12	10.9 ⁹⁾	53	191.3	57.4	40.5	8.225	35	
1927	15.6	11						543	5.7	3.8	15	18.4 ⁹⁾	89	213.0	64.7	47.3	7.037	28	
1928	24.9	15						624	6.0	4.4	16	18.8	83	220.5	88.2	50.0	7.024	28	
1929	32.4	18			334.5	42	630	5.0	6.7	25	25.1	118	260.4	69.6	72.9	7.234	28		
1930	46.6	30	90.5		479.9	69	603	17.4	8.5	31	29.3	131	261.6	68.5	72.9	9.731	32		
1931	59.2	42	148.3		623.6	90	568	20.7	8.8	33	34.3	154	244.7	89.4	76.1	10.709	48		
1932	55.9	47	177.0	148.5	611.8	92	525	19.5	8.9	33	28.4	121	285.8	64.2	74.1	10.807	49		
Jan. '30	33.3	21			362.2	52				6.6	24	26.2	117	266.6	91.1	72.1	7.421	29	
Febr.	37.0	24			392.1	57				7.1	26	26.7	120	267.0	108.4	68.9	6.969	28	
Maart	35.3	22			409.3	59				7.7	29	27.5	123	248.9	108.4	64.8	6.436	25	
April	41.7	26	45.1		408.4	59				7.8	29	29.3	131	234.8	119.6	58.8	5.698	23	
Mei	44.4	28	51.7		400.4	58				7.4	28	29.8	134	215.0	126.5	51.5	5.102	20	
Juni	46.4	29	57.0		407.2	59				6.8	25	28.4	127	209.1	117.6	47.4	4.756	19	
Juli	46.6	30	63.1		414.8	60				6.2	22	27.5	123	201.2	123.3	51.5	4.317	17	
Aug.	47.4	30	70.7		431.8	62				5.9	21	29.2	131	214.9	119.6	58.7	4.525	20	
Sept.	44.1	28	72.0		449.2	65				5.5	19	27.5	123	223.0	96.8	68.0	5.661	25	
Oct.	44.8	28	81.5		448.5	65	613			6.4	22	29.3	131	234.6	89.0	66.1	8.050	36	
Nov.	45.4	29	87.9		457.1	66	611			7.7	29	29.5	132	243.5	75.5	67.6	9.068	40	
Dec.	46.6	30	90.5		479.9	69	609			8.4	31	29.3	131	261.6	68.5	72.9	9.731	32	
Jan. '31	48.7	34	111.5		498.7	72	603			8.4	31	28.8	129	273.5	84.0	75.2	9.421	42	
Febr.	51.8	37	123.2		513.4	74	597			8.7	32	28.5	128	270.4	91.4	78.8	9.327	41	
Maart	51.6	36	130.0		519.0	75	593			9.0	33	28.3	128	242.2	86.5	75.0	9.039	40	
April	54.6	38	133.2		524.0	76	591			9.3	34	27.5	123	212.0	94.2	67.1	8.356	37	
Mei	58.0	41	140.7		536.9	78	592			8.7	32	26.4	118	205.3	96.9	60.0	7.784	35	
Juni	58.8	41	138.1		539.4	78	591			8.1	29	25.5	114	203.0	99.1	55.4	7.222	32	
Juli	58.1	41	132.2		551.0	80	587			7.8	27	27.8	125	198.1	102.0	57.8	6.592	29	
Aug.	56.7	40	133.5		550.3	80	583			7.8	27	30.0	135	205.9	101.6	62.5	6.177	28	
Sept.	56.8	40	131.8		556.9	80	570			6.8	25	31.6	142	195.1	88.3	62.5	7.040	32	
Oct.	57.8	41	137.4		583.7	84	557			7.5	28	32.2	144	206.9	85.3	66.1	9.157	41	
Nov.	58.7	41	141.1	204.0	607.0	88	553			8.9	30	33.3	149	219.5	81.0	67.7	10.545	47	
Dec.	59.2	42	148.3	197.0	616.9	90	557			8.7	33	34.3	154	244.7	89.4	76.1	10.709	48	
Jan. '32	60.4	52	156.4	189.3	646.6	98	568	20.7		8.3	31	34.4	146	248.3	83.4	79.0	10.742	48	
Febr.	59.6	51	161.9	191.2	634.9	96	568	21.0		8.4	33	34.2	146	240.4	80.2	76.5	10.613	48	
Maart	60.2	51	165.7	182.4	614.9	93	570	21.0		8.7	33	34.3	146	213.3	75.9	74.5	10.243	46	
April	60.5	52	165.3	177.5	614.7	93	570	21.0		8.9	33	33.4	142	171.2	71.7	66.2	9.462	42	
Mei	59.4	51	169.1	174.4	621.8	94	571	21.6		8.4	33	30.7	131	182.1	73.6	61.0	8.849	40	
Juni	58.2	50	176.8	173.8	585.2	89	571	21.6		8.1	30	29.1	126	182.2	72.0	55.6	8.281	37	
Juli	59.8	51	176.8	167.8	572.4	87	559	21.5		7.8	29	—	—	183.9	75.4	51.0	7.682	34	
Aug.	56.7	48	173.4	163.2	589.0	89	560	21.1		7.9	29	—	—	202.7	92.5	53.0	7.546	31	
Sept.	56.3	48	169.9	160.5	594.8	90	556	20.4		7.0	26	—	—	219.1	79.0	62.2	8.239	34	
Oct.	56.1	48	167.1	154.6	598.7	91	549	20.9		7.8	29	—	—	239.0	61.1	66.1	9.552	39	
Nov.	56.2	48	175.1	153.8	603.2	92	545	19.7		8.9	33	28.8	123	263.8	61.7	65.7	10.778	44	
Dec.	55.9	48	177.0	148.6	611.7	92	536	19.5		8.9	33	28.4	121	285.8	64.2	74.1	10.807	44	
Jan. '33	54.3	46	188.6	148.9	608.9	92	525	19.5		8.6	32	27.1	115	295.5	83.9	80.4	10.832	45	
Febr.	52.7	45	194.7	152.2	604.7	91	523	19.5		8.5	32	25.4	108	292.1	98.6	77.6	10.365	43	
Maart	51.7	44	198.7	150.0	598.5	90	523	19.7		8.8	33	24.7	105	275.6	95.9	72.2	9.866	41	
April	49.9	43	201.9	147.6	592.0	89	530	20.5 ²⁾		8.9	33	23.7	101	262.4	96.8	65.3	9.362	39	
Mei	48.9	42	202.2	143.7	594.3	90	524			8.4	31	20.9	89	257.4	114.2	59.4	8.661	36	
Juni	46.6	40	198.3		596.3	90	532			7.9	29	20.9	89	244.8	115.3	57.3	8.038	33	
Juli	44.9	38			585.5	88	534			7.5	28	20.3	86	234.4	119.1	57.5	7.510	31	
Aug.	40.0	34			576.1	87	541			7.3	27	20.2	86	235.1	106.0	60.3	7.088	29	
Sept.	35.9	31												235.3	96.1		7.871	32	

1) De cijfers hebben betrekking op het einde van de maand (jaar) of het begin van de daarop volgende maand.

2) Voorloopig.

3) De visible supply volgens W. H. Gartsen (vroeger Ricard en Freiwald). Het wereldverbruik bedroeg in 1932 ruim 117.000 ton.

4) Voorraden in de Ver. Staten en Engeland.

5) Wijnand & Keppler's Rubberbericht.

6) Zichtbare voorraden volgens Czarnikow.

7) Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

8) Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Brazilië

Sedert Juni niet inbegrepen de gouvernementsvoorraden van Sao Paulo.

9) Zonder Rio.

10) Statistiek van George Broomhall. Zichtbare voorraden in de tweede hand in de Ver. Staten en Canada, en in de voornaamste havens van Groot-Brittannië, in Europa, Argentinië en Australië en stoomende partijen.

11) Liverpool Cotton Association. De cijfers hebben betrekking op de voorraden in Engeland, op het Continent, in de Ver. Staten, te Alexandrië, te Bombay en in den Oriënt. Het wereldverbruik van katoen bedroeg in het jaar, eindigende op 31 Juli j.l. 24.3 miljoen balen.

De volgende productiecijfers over 1932, die aan de publicaties van de Metallgesellschaft zijn ontleend, laten duidelijk zien in welke landen de moeilijkheden het grootst zijn geweest.

(In 1000 metr. tons.)

Landen	1922	1926	1929	1930	1931	1932
Spanje	27.9	49.5	63.7	58.4	54.0	3)35.0
Duitsland	17.5	27.2	29.1	27.2	30.1	31.8
Rusland (Eur.) ¹⁾	2.0	12.0	25.0	30.0	2)29.0	2)35.0
Joego-Slavië ..	5.2	9.7	20.7	24.5	24.4	30.2
Overig Europa ..	13.6	22.4	35.1	33.4	30.9	2)26.7
Europa	66.2	120.8	173.6	173.5	168.4	158.7
Japan	54.1	67.4	75.5	79.0	75.8	70.6
Overig Azië ¹⁾ ..	1.0	8.2	18.4	20.6	16.9	16.1
Azië	55.1	75.6	93.9	99.6	92.7	86.7
Belgische Congo	43.3	80.6	137.0	138.9	120.0	54.0
Rhodesia	5.0	2.0	6.5	7.9	23.7	75.0
Overig Afrika ..	7.4	16.5	20.9	21.3	18.7	14.0
Afrika	55.7	99.1	164.4	168.1	162.4	143.0
Ver. Staten	437.5	782.6	905.0	639.6	479.8	219.2
Mexico	27.1	53.8	86.6	73.4	54.2	35.3
Canada	19.5	60.4	112.5	137.7	132.6	112.3
Cuba	10.7	11.8	14.3	16.3	13.4	5.4
Chili	129.6	203.1	320.6	220.3	223.5	103.2
Peru	35.6	42.9	55.6	47.6	44.3	21.4
Bolivia	10.8	8.1	7.2	4.0	2.0	2.5
Overig Amerika	2.0	1.0	—	0.2	0.7	2.5
Amerika	672.8	1.163.7	1.501.8	1.139.1	950.5	499.3
Australië ..	13.4	8.8	13.0	13.2	13.7	15.0
Productie ..	863.2	1.468.0	1.946.7	1.593.5	1.387.7	902.7

¹⁾ De productie in Aziatisch Rusland werd bij „Overig Azië” geteld. ²⁾ Raming.

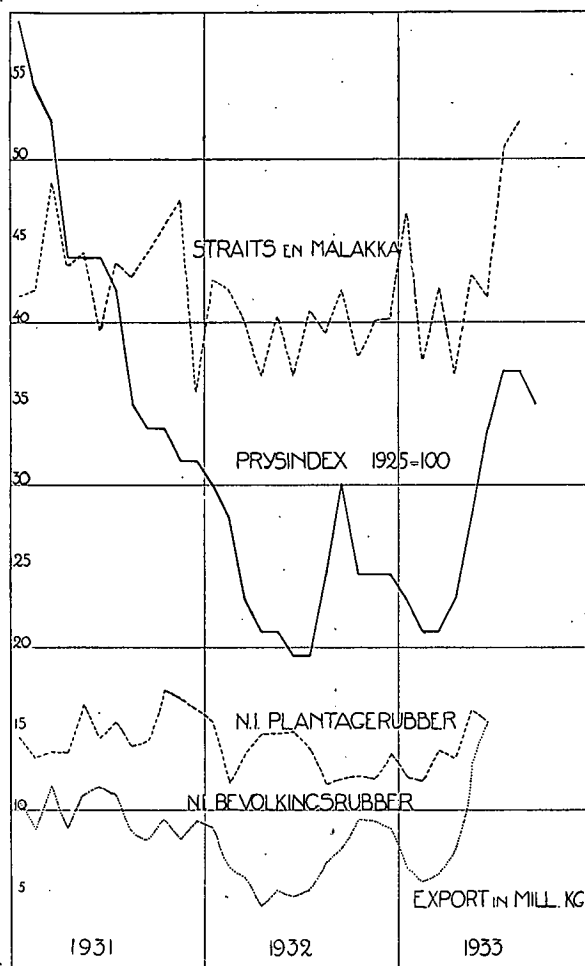
In die gebieden, waar de kostprijs het laagst is, zoals in Canada, is de productie lang niet zoo sterk gedaald als b.v. in de Ver. Staten en Chili. Bijzonder opmerkelijk is de geweldige stijging van de productie in Rhodesia, waar de kostprijs zoo laag is, dat er ook bij de huidige koperprijzen nog met winst kan worden gewerkt.

Een van de producten, die het meest van de opleving in de Ver. Staten heeft geprofiteerd, is de *rubber*. De sterke stijging van de productie van automobielen heeft het verbruik zeer doen toenemen. Volgens recente schattingen bedroeg het wereldverbruik in de eerste negen maanden van 1933 590.000 ton tegen 527.000 ton in 1932.

De sterke stijging van het verbruik heeft echter niet tot een evenredige daling van de voorraden geleid. Integendeel, deze zijn slechts betrekkelijk weinig afgenomen, hetgeen is toe te schrijven aan het feit, dat de productie, vooral in Juli en Augustus sterk is gestegen.

Wij hebben in ons vorig bericht er reeds met enkele cijfers op gewezen, hoe snel de productie op een prijsstijging reageert. Om de betekenis van dit verschijnsel nader te onderzoeken, hebben wij een grafiek gemaakt van de prijsbeweging en van den uitvoer van rubber uit Malakka en de Straits en uit Ned.-Indië (gesplitst naar ondernemings- en bevolkingsrubber).

Hieruit blijkt, dat de uitvoer van bevolkingsrubber in Ned.-Indië het snelst op een prijsstijging reageert. In verband met den gestegen uitvoer is het te betreuren, dat de rubberprijs in de laatste maanden op een eenigszins te hoog niveau is gehouden met het oog op de verwachtingen omtrent een definitief restrictieschema. Immers, het is te verwachten, dat de automobielp productie in de Ver. Staten, op grond van de seizoensverschijnselen, in de eerstvolgende maanden zal afnemen, waardoor het gevaar ontstaat, dat de productie weer grooter wordt dan het verbruik.

De moeilijkheden om de productie bij het afnemen- de verbruik aan te passen zijn bij producten van agrarischen oorsprong in het algemeen grooter dan bij andere producten, zulks met het oog op de talrijke producenten met wier belangen rekening moet worden gehouden.

Indien men er nochtans in slaagt om de te bebouwen oppervlakte te beperken, bestaat nog geenszins de zekerheid, dat ook de productie zal verminderen. Dit is zeer duidelijk gebleken bij de ontwikkeling op de *katoenmarkt*. Zoals men weet, had de Amerikaanse regering een beperking van de met katoen te bebouwen oppervlakte weten door te voeren, waarvoor aan de boeren als tegenprestatie credieten werden verleend. Hoewel de bebouwde oppervlakte inderdaad is afgenomen, nl. van 40 miljoen acres in 1932 tot ongeveer 30 miljoen acres in 1933, is de katoenoogst in de Ver. Staten bijna even groot als het vorige jaar. Dit schijnt een gevolg te zijn van het feit, dat de boeren, die een deel van hun land lieten braak liggen, credieten verkregen, en daarmee het overige gedeelte intensief bewerkten. Hierin ligt waarschijnlijk de oorzaak, dat de opbrengst per acre thans niet minder bedraagt dan 205.3 lbs. (op twee na de hoogste stand, die ooit werd bereikt), tegenover 173.3 lbs. per acre in het vorige jaar¹⁾.

De afgelopen maanden hebben bewezen, dat ook zonder kunstmatig ingrijpen van Overheid of van particulieren een prijsstijging van goederen kan worden teweeggebracht, dus geheel langs natuurlijke weg. De prijzen van *wol* zijn namelijk onlangs gestegen tot een peil, dat 50 pCt. hooger ligt dan in het begin van dit jaar. Dat wij op dit overigens normale verschijnsel speciaal de aandacht vestigen, vindt zijn verklaring hierin, dat wol een van de weinige grondstoffen is, waarvan vraag en aanbod geheel aan

¹⁾ Het bovenstaande is ontleend aan de N.R.C. van 12 Oct. jl.

het vrije spel van de maatschappelijke krachten zijn overgelaten. De productie was echter tot 1932 slechts weinig gedaald, zooals uit de volgende tabel, opgesteld door de Empire Marketing Board en ontleend aan The Economist van 23 Sept. jl., moge blijken.

Wereldproductie van wol.
(in mill. lbs., „ongezuiverde" basis.)

Periode	Australië	Argentinië	Nieuw-Zeeland	Zuid-Afrika	Ver. Staten	Groot-Britt.	Wereld
1909-13	728	332	171	158	314	136	3.086
1924	777	322	247	176	295	98	3.199
1925	834	326	235	234	315	104	3.391
1926	924	371	256	246	335	110	3.624
1927	888	349	262	276	357	112	3.659
1928	968	353	272	285	384	112	3.832
1929	938	332	273	309	400	110	3.826
1930	912	354	271	290	433	109	3.703
1931	997	341	283	302	460	112	3.701
1932 1)	1.030	340	260	300	434	118	3.584

1) Voorloopig.

De oogst van dit jaar zal waarschijnlijk aanzienlijk lager zijn dan in 1932, o.a. als gevolg van de groote droogte in Zuid-Afrika. Waar de vraag naar wol in verband met de verbetering van de conjunctuur gestegen is, zijn de prijzen sterk aangetrokken, hoewel zij zich nog altijd beneden het niveau van vóór de crisis bewegen.

Structuurveranderingen op agrarisch en industrieel gebied.

In het bovenstaande is nog weer eens de aandacht gevestigd op de wijzigingen, die zich op landbouwgebied in de wereld voltrekken. Dit verschijnsel is van groot beteekenis dan men wellicht zou vermoeden. De verplaatsing van de landbouwproductie van de landen met den laagsten kostprijs naar gebieden, waar de natuurlijke omstandigheden niet zoo gunstig zijn, voor een belangrijk deel naar Europa (tarwe en suiker), gaat gepaard met een verdere verplaatsing van de industrie naar landen, die overwegend grondstoffen en voedingsmiddelen produceren. Deze structuurwijzigingen hebben zich in de laatste jaren bijzonder sterk geaccentueerd. Zoo wijst het Institut für Konjunkturforschung er op, *dat de agrarische productie buiten Europa van 1930 tot 1932 onafgebroken is gedaald, terwijl zij in Europa is gestegen. Daarentegen heeft de industriële productie zich tot in 1932 buiten Europa op een betrekkelijk hooger niveau gehandhaafd dan in Europa; de stijging van de productie, die sedertdien is ingetreden, is groter geweest in de landen buiten Europa dan in ons werelddeel.*

Dit zeer belangrijke feit wordt door het genoemde Instituut slechts geconstateerd en niet verklaard. Doch het is van belang de oorzaken van deze structuurwijziging, die reeds vanuit den oorlog dateert, maar zich in deze crisis heeft verscherpt, in het kort te analyseeren.

Het is voldoende bekend, dat de overproductie in den landbouw (o.a. als gevolg van de mechanisatie, versterkt door de valorisatieplannen enz.) tot een catastrophale prijsdaling van landbouwproducten heeft geleid, die verscherpt werd door de betrekkelijk onelastische vraag naar deze producten. Ondanks de sterke prijsdaling van agrarische producten, bleven de prijzen van fabrikaten en vooral die van gekartelleerde producten op een zeer hoog niveau gehandhaafd. Dit veroorzaakte het bekende verschijnsel van de „schaar"beweging tusschen de prijzen van agrarische en industriële producten. Hoewel dit verschijnsel voldoende bekend is, is het niettemin van belang er in dit verband nog eens den nadruk op te leggen. Wij hebben daarvoor een indexcijfer van agrarische producten (voedingsmiddelen en grond-

stoffen *) berekend en dit vergeleken met de indices van kartelprijzen in Duitsland en Oostenrijk.

Indexcijfers van de prijzen van producten van agrarischen oorsprong en van gekartelleerde producten.

J a a r	Gemidd. van 13 producten v. agr. oorsprong	Gekartelleerde prijzen	
		Duitsland	Oostenrijk
1929.....	100	100	100
1930.....	72,0	98,1	97,0
1931.....	49,2	89,5	91,9
1932.....	41,1	80,0	93,9
1933 ¹⁾	39,2	80,0	97,0

1) Midden 1933.

Deze tabel laat de bekende disproportionaliteit nog eens zeer duidelijk zien. De prijzen van agrarische producten zijn catastrophaal gedaald, terwijl de kartelprijzen zich op een hoog niveau hebben kunnen handhaven, vooral in Oostenrijk.

De industrielanden hadden de disproportionaliteit in de prijsverhouding voor een belangrijk deel kunnen herstellen door een aanzienlijke verlaging van de prijzen van industriële producten. Hoofdzakelijk als gevolg van de politiek van de kartellen werden de prijzen echter op een hoog niveau gehandhaafd. De sterk verminderde vraag leidde niet tot een vermindering van de prijzen, maar tot een vermindering van de productie. Tegelijkertijd werd de landbouw tegen de overzeesche concurrentie beschermd, waardoor de overzeesche producenten van voedingsmiddelen verhinderd werden een koopkrachtige vraag naar producten uit de industrielanden te ontwikkelen. De toenemende bescherming veroorzaakte een nieuwe prijsdaling van landbouwproducten en verminderde weer verder den afzet van fabrikaten in de overzeesche landen. Zoo draaide de wereld in den vicieuze cirkel, die tot steeds grootere protectie en werkloosheid in de industrielanden en tot vermindering van de bebouwde oppervlakte in de overzeesche landen leidde. Door allerlei beschermende maatregelen begunstigd, breidde de agrarische productie zich in de industrielanden uit en mede tengevolge van de hooge prijzen van fabrikaten in deze landen werd de industriële productie in de overwegend grondstofproducerende landen gestimuleerd.

Bij de beschouwing van dit vraagstuk dient men er natuurlijk rekening mede te houden, dat door den steun aan den landbouw in de industrielanden de koopkracht van deze groep is gestegen. Deze gestegen koopkracht kan echter geen compensatie vormen voor de sterk gedaalde vraag naar industriële producten van de overzeesche landen, omdat zij voor een belangrijk deel ten laste komt van de overige groepen van de bevolking in de industrielanden.

Deze ontwikkeling heeft er daarom toe geleid, dat het aandeel van Europa in de industriële wereldproductie geleidelijk is afgenomen, zooals uit het volgende staatje, ontleend aan het Institut für Konjunkturforschung, duidelijk blijkt.

Agrarische en industriële productie in en buiten Europa.
1928 = 100.

Jaar	Agrarische-productie		Industriële productie	
	Europa	Buiten Eur.	Europa 1)	Buit. Eur. 2)
1929..	108	104	105	109
1930..	101	104	98	95
1931..	102	98	87	87
1932..	106	95	73	77
1933 3)			77	85

1) Zonder Rusland. 2) Met Rusland. 3) Jan. tot Juli.

De gevolgen van de protectionistische maatregelen

*) Dit indexcijfer omvat de volgende 13 producten: tarwe, rogge, maïs, gerst, lijnzaad, katoen, wol, cacao, copra, koffie, rubber, suiker en thee. Het is berekend uit onze statistiek van groothandelsprijzen.

in Europa op agrarisch gebied komen hier duidelijk naar voren. Terwijl de agrarische productie van Europa sedert 1930 weer is gestegen, ondanks het bestaan van een zeer ernstige landbouwcrisis, is de productie buiten Europa afgenomen. Belangrijker is echter in verband met onze bovenstaande beschouwingen het volgende. Terwijl in 1930 de agrarische productie in Europa, vergeleken met 1929, met ruim 6 pCt. daalde en buiten Europa op hetzelfde niveau bleef, daalde de industriële productie in Europa minder sterk dan buiten Europa. De vergroote invoer van voedingsmiddelen in Europa t.o.v. 1929 stelde de overzeesche landen dus in staat ook meer uit Europa te betrekken dan anders mogelijk was geweest.

Deze gegevens brengen duidelijk naar voren, dat de toenemende agrarische protectie in de industrielanden van Europa voor een deel de oorzaak is geweest van de afnemende bedrijvigheid in de industrielanden. Het is van groot belang, dat men zich ook in Nederland van dit feit ernstig rekenschap geeft.

Industriële productie.

De jongste ontwikkeling van de bedrijvigheid in de zes grootste industrielanden in en buiten Europa blijkt uit de volgende tabel.

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid 1928 = 100.

	Duitsch-land	Engeland	Frankrijk	Ver. Staten	Canada	Japan
1929	101.4	107.9	109.4	106.3	111.6	113.7
1930	90.1	96.1	110.8	86.9	91.6	102.5
1931	73.6	82.2	98.0	72.9	76.7	102.1
1932	61.2	82.8	75.8	57.9	62.8	117.1
Jan. 1933	62.7	85.9	79.0	58.6	52.8	127.4
Februari	64.2		81.4	57.7	51.7	124.7
Maart ..	64.7	86.0	82.9	54.1	53.1	135.9
April	66.1		84.5	58.5	55.3	135.0
Mei	68.9		86.1	69.4	61.7	136.3
Juni	70.2		88.5	80.2	67.7	
Juli	71.0 ^v			90.1 ^v		
Aug.	71.6 ^v			82.9 ^v		

v = voorloopig.

Om zich een vollediger beeld te vormen van de recente stijging van de industriële productie in verschillende landen, nemen wij hier nog een tabel over van het Institut für Konjunkturforschung.

Stijging van de industriële productie in de voornaamste landen. Van midden 1932 tot heden.

Land	Stijging in %
Rusland	7.5
Oostenrijk	7.9
Groot-Brittannië	9.9
Italië	13.5
Zweden	18.8
België	19.4
Frankrijk	21.7
Duitschland	22.4
Polen	22.6
Canada	35.6
Chili	39.4 ^v
Japan	47.4
Vereenigde Staten	53.3 ¹⁾

1) Tot Juli 1933 bedroeg de stijging bijna 68.8 %.

Beschouwt men deze en de bovenstaande tabel, dan kan men het volgende opmerken.

Terwijl in deze ernstige crisis tot verleden jaar de industriële bedrijvigheid in de geheele wereld afnam, vond in Rusland een „boom”periode plaats als gevolg van de uitvoering van het Vijfjarenplan, die de voortbrenging van productiemiddelen stimuleerde ten koste van die van consumptiegoederen. In den laatsten tijd is echter de vooruitgang aanzienlijk ver-

traagd en het zou ons niets verwonderen, indien ook in deze planmatig georganiseerde volkshuishouding een terugslag zou plaatsvinden.

Met de afnemende bedrijvigheid in Rusland gaat een opleving in bijna alle overige deelen van de industriële wereld gepaard. Hierbij zijn echter enkele markante verschillen op te merken.

Een geheel afzonderlijke plaats nemen de Ver. Staten in. De opleving heeft hier in een dermate snel tempo plaats gevonden, dat een terugslag niet kon uitblijven. Wij hebben er in ons vorig bericht op gewezen, dat deze terugslag verwacht kon worden, zoodra de Dollar een meer stabiele houding ging aannemen. Inderdaad is dan ook, nadat het scheen, dat de Dollar niet verder zou dalen, een inzinking gevolgd, die intusschen wellicht eenigszins is geremd door de „koop-nu” beweging, die de vraag naar consumptiegoederen heeft gestimuleerd. Dat deze beweging volgens Amerikaansche berichten niet de gewenschte uitwerking heeft gehad, behoeft geen verwondering wekken. Immers, de voortdurende depreciatie van den Dollar tot half Juli had reeds tot een vergrooten inkoop van consumptiemiddelen geleid, daar de stijgende kleinhandelsprijzen zonder twijfel vervroegden aankoop van huishoudelijke artikelen gestimuleerd moet hebben. Dat de stijging van de productie veel grooter was dan die van de omzetten in den kleinhandel — wat feitelijk de oorzaak was van deze van Overheidswege gepropageerde koopbeweging — had een geheel andere reden.

De Amerikaansche autoriteiten hebben er schijnbaar geen rekening mede gehouden, dat bij een beginnende opleving de productie steeds groter is dan het verbruik. Een opgaande conjunctuur uit zich namelijk het eerst in een versterkte vraag naar kapitaalgoederen en als gevolg van de daardoor ontstane opleving in de productie, neemt ook het inkomen van de consumenten langzamerhand toe, hetgeen dan een grotere vraag naar goederen veroorzaakt, waardoor weer de productie van consumptiegoederen wordt gestimuleerd. Dat deze ontwikkeling in de Vereenigde Staten niet geheel heeft plaats gevonden, is toe te schrijven, enerzijds aan de lusteloosheid op de kapitaalmarkten, die aan het opnemen van nieuw kapitaal in den weg staat en dus ook de uitbreiding van de voortbrenging van kapitaalgoederen remt, anderzijds aan de in de codes vastgestelde loonen, die de winstmarge van de ondernemers verkleint en daardoor een beginnende opleving door gemis aan voldoende rentabiliteitsvooruitzichten kan remmen. De „koop-nu”-beweging vormt, naast het streven naar hogere loonen, een nieuwe uiting van het aanhangen van de onderconsumptietheorie door President Roosevelt.

De nieuwe conjunctuurpolitieke maatregelen, die President Roosevelt in den laatsten tijd heeft genomen, kunnen aan bedoelde bezwaren tegemoet komen. De in de codes vastgestelde minimumloonen kunnen in hun reële beteekenis verminderen door een stijging van de groothandelsprijzen. Een dergelijke stijging doet immers de verkoopprijzen van de producenten eveneens toenemen en heeft de tendens tot verhooging van de kosten van levensonderhoud, dus tot daling van de reële minimumloonen. De bedoelde prijsstijging kan langs verschillende wegen worden bereikt. Het eerste middel, dat van depreciatie, is reeds toegepast. De vermindering van de productie van voedingsmiddelen gaat eveneens in dezelfde richting, omdat zij het aanbod bij een betrekkelijk stabiele vraag doet afnemen. Bovendien kan een prijsstijging worden teweeggebracht door een openmarktpolitiek. Deze heeft bovendien het voordeel, dat de kapitaalmarkt hiervan de gunstige resultaten ondervindt door een daling van de kapitaalrente, een van de belangrijkste voorwaarden voor een duurzaam herstel, dat tenslotte door het particuliere bedrijfsleven tot stand moet worden gebracht.

Om echter het economisch leven verder te stimu-

leeren, kan de Overheid door openbare werkverschaffing tot een spoediger herstel bijdragen. Van de in de bekende Thomas Bill voorziene \$ 3.3 milliard is op het oogenblik nog slechts weinig uitgegeven. Wel zijn er reeds plannen ten bedrage van ongeveer \$ 1.5 milliard opgesteld, maar met de uitvoering is nog slechts op kleine schaal begonnen.

Wij hebben in ons vorig Kwartaalbericht erop gewezen, dat zich in de Vereenigde Staten allerlei tegengestelde krachten openbaren, waaruit het niet mogelijk is de resultante te berekenen. Dezelfde meening moeten wij na drie maanden nog handhaven. Hiermede geven wij dus tevens te kennen, dat wij geenszins meenen, dat het Amerikaansche experiment mislukt is. Het is zeer wel mogelijk, dat er nog meer terugslagen volgen, maar alvorens van een mislukking gesproken kan worden, moeten deze veel grooter zijn dan thans. De toestand in de Ver. Staten is op het oogenblik nog heel wat gunstiger dan in het begin van dit jaar. Of het bedrijfsleven in de Ver. Staten zich duurzaam kan herstellen, hangt, zooals wij reeds meermalen hebben betoogd, voor een belangrijk deel af van een herstel van de toestanden op de kapitaalmarkt, waarover aanstonds nader.

In tegenstelling met de opleving in de Vereenigde Staten als gevolg van monetaire maatregelen heeft het herstel in Engeland veel geleidelijker plaats gevonden, waardoor het bovendien op een steviger basis staat. Wij bedoelen hiermede, dat de omslag van de depressie naar een herstel een meer normaal beloop heeft gehad. Een bedenkelijk punt in het economisch leven van Engeland was steeds, dat de loonen, ondanks de sterk dalende productie, op een stabiel niveau bleven gehandhaafd. Door de depreciatie van het Pond is dit in de uitvoerbedrijven met één slag omlaag gebracht. Het opmerkelijke is echter, dat na de depreciatie de loondaling zich verder heeft voortgezet. Terwijl van 1924 tot Sept. 1931, dus in ruim zeven jaar, de index van de gemiddelde weekloonen slechts gedaald was met $3\frac{1}{4}$ pCt., is deze index sedertdien — dus na de daling van de loonen op goudbasis met ongeveer 35 pCt. — nog met bijna 3 pCt. verminderd. Hoewel de werkloosheid in Engeland laatstelijk aanzienlijk is afgenomen, is deze toch nog steeds abnormaal groot; de zoeven genoemde loondaling is dus nog lang niet voldoende geweest voor een voldoende evenwichtsherstel op de arbeidsmarkt.

Op de geld- en kapitaalmarkt is, nadat zij zich van de eerste schokken van de depreciatie had hersteld, langzamerhand een nieuw evenwicht bij een sterk gedaald renteniveau tot stand gekomen. De betrekkelijk lage kapitaalrente in Engeland vormt een belangrijke stimulans voor een verdere opleving.

Een ander beeld toont weder de opleving in Japan na het loslaten van den gouden standaard in December 1931. Ook hier heeft, evenals in de Ver. Staten, het herstel van de industriële bedrijvigheid zich in een snel tempo voltrokken. In tegenstelling tot de Ver. Staten werd de opleving hier voor een groot deel gestimuleerd door den grooten uitvoer en ging dus niet uit van de binnenlandsche markt. De verder voortschrijdende depreciatie van de Yen — zie de grafiek in het hoofdstuk over de deviezenmarkt — heeft de verovering van nieuwe afzetgebieden sterk in de hand gewerkt.

Naast de landen met gedeprecieerde valuta toonen echter ook enkele goudlanden een opleving in het bedrijfsleven. Deze is vergeleken met het midden van 1932 bijzonder groot in Duitschland, Polen, Frankrijk en België. Daarentegen is in Zwitserland en Nederland van een werkelijke opleving nog weinig te bespeuren. Deze landen nemen dus te midden van de andere goudlanden een eenigszins uitzonderlijke positie in. Hierbij dient echter te worden opgemerkt, dat ons land ook een van de laatste was, dat in de algemeene wereldcrisis werd betrokken. Wat de voor-

uitzichten voor ons land betreft, verwijzen wij naar de afzonderlijke beschouwing, elders in deze aflevering.

Geld- en kapitaalmarkt.

De internationale geldmarkten geven in de laatste maanden allen een beeld van groote ruimte aan geldmiddelen te zien. In Zwitserland en Nederland, waar de geldrente in Juni en begin Juli sterk gestegen was, is weder spoedig een ontspanning ingetreden, toen het acute gevaar voor het verlaten van den gouden standaard voorbij was. In New-York bereikte de rente van prima handelspapier in September een laagterecord ($1\frac{1}{4}$ pCt.). De Londensche geldmarkt bleef bij voortduring ruim van middelen voorzien; het particulier disconto noteert reeds eenige maanden beneden een half procent.

Ondanks de sterke daling van de geldrente, is de kapitaalrente nog niet overal aanzienlijk gedaald. Vooral in Duitschland is de toestand op de kapitaalmarkt nog zeer ongunstig. Om hierin verandering te brengen, zal de Deutsche Rijksbank tot een openmarkt-politiek overgaan. Hiermede zal de Rijksbank een weg betreden, die reeds jaren lang door de Bank of England en de Federal Reserve Banken wordt bewandeld. Het doel van de openmarkt-politiek is n.l. om naast de discontorente, die niet altijd even effectief werkt, een ander middel te hebben om invloed uit te oefenen op de geld- en kapitaalmarkt. Deze invloed kan zich beperken tot een aanvulling van de discontopolitiek, maar kan bovendien van beteekenis voor de conjunctuurpolitiek zijn. Het eerste doel heeft steeds de Bank of England nagestreefd, die door middel van aan- en verkoop van „consols” aan de geldmarkt middelen toevoerde of daaraan onttrok en zodoende het disconto meer effectief maakte. Belangrijker voor het economisch leven is echter het tweede doel, dat vooral in de Ver. Staten is nagestreefd. Zooals bekend, staan de Federal Reserve Banken bij de herdiscontoeering in hoofdzaak met de member banks in contact. Door aan- en verkoop van regeeringsobligaties bestrijken zij echter een veel grooter deel van de geld- en kapitaalmarkt en kunnen zij door credietexpansie en credietcontractie een niet onbelangrijke rol op het gebied van de actieve conjunctuurpolitiek spelen.

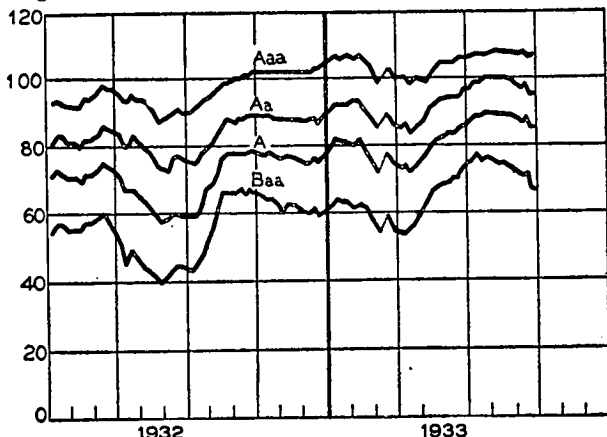
In dit opzicht kan ook de openmarkt-politiek van de Rijksbank van groote beteekenis worden. Terwijl in vroegere conjunctuurperioden een daling van de kapitaalrente een voorwaarde voor een opgaande conjunctuur vormde, vindt thans in Duitschland het omgekeerde plaats. De opleving in het bedrijfsleven is tot stand gekomen bij een kapitaalmarkt, waarop van een ontspanning weinig te merken was. In tegenstelling tot den tamelijk gunstigen toestand op de geldmarkt, verkeert de Deutsche kapitaalmarkt door den hoogen rentestand en den druk van de groote gemeenteschulden in een buitengewoon ongunstige positie.

Onder deze omstandigheden verwacht men van de openmarkt-politiek van de Rijksbank gunstige resultaten. De aankoop van vaste rentedragende fondsen kan tot een verdere koersstijging aanleiding geven, waardoor het vertrouwen kan wederkeeren en de kapitaalrente langs natuurlijke weg kan dalen.

Een daling van de kapitaalrente opent de mogelijkheid tot conversie van leeningen, maar, wat nog belangrijker is, tot een herleving van het particulier initiatief. Immers door een verlaging van de kapitaalrente kunnen de rentabiliteitsvooruitzichten stijgen en daarmede tot nieuwe investeringen aanleiding geven. De basis, waarop deze geheele politiek in laatste instantie steunt, is het vertrouwen. Indien de verkoopers van obligaties, die de Rijksbank koopt, de opbrengsten aan de circulatie zouden onttrekken, zou hiermede niet bereikt worden, dat de gelden van de geldmarkt naar de kapitaalmarkt over-

vloeien. Het is juist het doel van de open-markt-politiek in Duitschland om de zwevende kapitalen tot belegging op langen termijn te brengen.

De open-markt-politiek in de Ver. Staten is in den laatsten tijd nog meer dan tot dusverre op conjunctuurpolitieke doeleinden gericht. Sedert het eind van Augustus hebben de Federal Reserve banken haar wekelijksche aankopen van regeeringsobligaties van \$ 10 tot \$ 35 miljoen verhoogd. Ook hier heeft de open-markt-politiek ten doel de kapitaalrente te doen dalen, die nog altijd op een vrij hoog niveau ligt, vooral voor de industriële obligaties. De onderstaande grafiek laat een en ander duidelijk zien.¹⁾

Ondanks de grootere aankopen van de Federal Reserve Banken, zijn de koersen van obligaties in September, vooral voor de laagste soort (Baa) sterk gedaald, waaruit dus blijkt, dat de open-markt-politiek tot eind September niet veel resultaat heeft opgeleverd. Bovendien moet men niet uit het oog verliezen, dat de Federal Reserve banken reeds over ruim \$ 2 milliard aan regeeringsobligaties beschikken, als gevolg van het feit, dat de open-markt-politiek tot dusverre vrij eenzijdig is doorgevoerd in dien zin, dat alleen aan- en geen verkoopen van obligaties plaats vonden. Het gevaar hiervan is, dat deze politiek tenslotte geen groot effect meer kan sorteeren, indien de kapitaalmarkt in een toestand blijft, dat de Fed. Res. Banken eenzijdig moeten blijven opereeren.

De gegevens omtrent de geldcirculatie in de afgelopen maanden bevestigen het conjunctuurbeeld, dat op grond van de industriële indices is samengesteld. Vergelijking van alle deposito's, zoowel die op zicht als op termijn, met alle debiteeringen van de member banks van het Fed. Res. System over de afgelopen maanden geeft, in vergelijking met vorige jaren het volgende beeld.

	Millioenen dollars		
	Deposito's	Debiteeringen	Verb.
1930 maandgemidd.	20.808	55.163	2,65
1931 "	20.116	40.113	1,99
1932 "	16.846	26.866	1,59
1932 1e helft	16.717	28.863	1,73
1933 "	16.783	24.465	1,46
Juli 1932	16.363	25.239	1,54
" 1933	16.857	31.232	1,85
Augustus 1932	16.615	25.215	1,52
" 1933	16.777	25.451	1,52

De verhouding tusschen debiteeringen en deposito's is in de crisis sterk gedaald, bereikte in de eerste helft van dit jaar haar laagtepunt, om daarna zeer snel te stijgen. In Juli was de verhouding reeds nagenoeg dezelfde als gemiddeld in 1931. Hierop volgde in Augustus een duidelijke inzinking, die het cijfer tot het Augustusgemiddelde van 1932 terugbracht.

Het lage bedrag aan deposito's wijst op de moeilijkheden, die nog steeds in het bankwezen bestaan.

¹⁾ Deze grafiek is overgenomen uit het Octoberbericht van de Federal Reserve Bank te New-York. De koersen van de verschillende soorten Amerikaansche obligaties (Aaa, Aa enz.) zijn ontleend aan Moody's Investors Service.

Naar het schijnt, wil President Roosevelt de groote bedragen aan bevroren deposito's ontdooien door middel van een groote liquidatiemaatschappij. In elk geval zal er de eerstvolgende maanden een aanzienlijke verbetering moeten plaatsvinden in de banksituatie, indien de maatregelen betreffende de garantie van bankdeposito's in werking kunnen treden.

Intusschen is de toestand op de kapitaalmarkt in de eerste weken van October weer iets verbeterd. In verband hiermede heeft de Amerikaansche regeering een conversie doorgevoerd van een deel (\$ 1875 miljoen) van de 4½ pCt. Liberty-leening van ruim \$ 6 milliard.

Het verschijnsel van conversie van leeningen met het oog op de gunstige verhoudingen op de internationale kapitaalmarkten doet zich ook elders voor en vormt een weerspiegeling van het toenemend vertrouwen. Dit komt vooral tot uiting op de Londensche kapitaalmarkt. De nieuwe Engelsche emissie van £ 150 miljoen is uitgegeven tegen een voor deze tijden abnormaal lage rente van 2½ pCt. (koers van uitgifte is 94). Het is te verwachten, dat binnenkort grotere bedragen zullen worden geëmitteerd. Bijzonder gunstig voor een herstel van de internationale kapitaalbetrekkingen is het feit, dat Canada, dat sedert den oorlog geen staatsleeningen meer in Engeland had opgenomen, begin Augustus een 4 pCt. leening van £ 15 miljoen heeft geëmitteerd tegen pari. De omstandigheden op de Londensche kapitaalmarkt zijn voor de Dominions thans zoo gunstig, dat Australië een 3½ pCt. leening van £ 21 miljoen heeft opgenomen tegen 98, Nieuw-Zeeland een 3½ pCt. leening van £ 5 miljoen (koers van uitgifte 97) en Zuid-Afrika een 3½ pCt. staatsleening tegen 98½.

Een en ander weerspiegelt zich in de groote bedragen aan buitenlandsche emissies. Deze zijn in het afgelopen kwartaal in Engeland groter geweest dan sedert het loslaten van den gouden standaard is voorgekomen. Daarentegen is in de andere belangrijke kapitaalexporterende landen van kapitaal-export nog geen sprake.

Buitenlandsche Emissies in millioenen Guldens.

	Ver. Staten ¹⁾	Groot Britannië ¹⁾	Neder-land ¹⁾	Zwitser-land	Totaal
1e kwart. 1933	—	33	—	19	52
2e " "	—	66	—	—	66
3e " "	—	172	—	—	172

¹⁾ Buitenland en koloniën.

Van beteekenis voor een verder herstel van de internationale kapitaalbewegingen is, dat in Frankrijk op 23 Sept. jl. een decreet werd uitgevaardigd, dat het, in afwijking van de wet van 1916, mogelijk maakt buitenlandsche fondsen op de Parijsche beurs te introduceeren.

Deviezenmarkt.

De toestand op de deviezenmarkt heeft zich in de laatste maanden gekenmerkt door een stabiliteit van de goudvaluta's — in tegenstelling met de periode van half Juni tot begin Juli, toen vooral de Gulden en de Zwitsersche Franc zwak gestemd waren — en een verdere daling van het Pond en den Dollar.

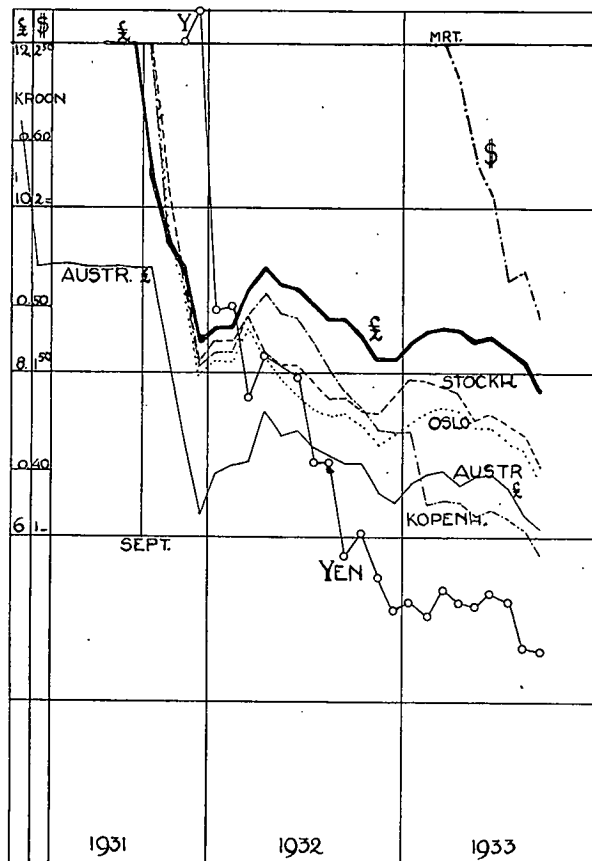
De beweging van den Dollar is in de laatste maanden zeer onzeker geweest. Het schijnt, dat President Roosevelt zelf niet wist, welke politiek te volgen. Aan den eenen kant stonden de voorstanders van verdere depreciatie, die voor een belangrijk deel de landbouwbelangen vertegenwoordigden, aan den anderen kant de voorstanders van stabilisatie, die vooral met het oog op de begrootingsmoeilijkheden en de conversie-plannen het vertrouwen op monetair gebied wilden doen terugkeeren. Deze laatstgenoemde groep heeft, voorloopig althans, het pleit gewonnen, daar de regeering de conversie van een deel van de Liberty bonds heeft doorgevoerd; voor het slagen van

deze transactie was een stabiele valuta een van de belangrijkste voorwaarden.

Het Pond Sterling heeft, ondanks het bestaan van het wisselkoersniveleeringsfonds, geen voldoende weerstand kunnen bieden aan het wegstromen van internationale gelden, die in het begin van dit jaar op groote schaal naar Londen waren gevloeid. Naast deze beweging deed zich bovendien in September de zwakke tendens van het Pond als gevolg van seizoensinvloeden gelden. Het koersverloop van het Pond in den eerstvolgenden tijd zal voor een deel onder invloed staan van het resultaat van de besprekingen over de oorlogsschulden, waarover thans onderhandelingen gaande zijn.

De positie van het „goudblok”, dat op 8 Juli jl. tot stand is gekomen, is in de laatste maanden versterkt, niet alleen door de vermeerdering van de goudvoorraden van de onderscheiden circulatiebanken, maar tevens doordat de vooruitzichten van den toestand van de staatsfinanciën in Frankrijk, het land, waarop het goudblok voornamelijk steunt, minder ongunstig zijn dan enkele maanden geleden. Opmerkelijk is, dat men thans ook van Engelsche zijde van opvatting is, dat de handhaving van het goudblok in het belang van Engeland is. Het loslaten van den gouden standaard door enkele goudlanden zou niet alleen nieuw wantrouwen op internationaal monetair gebied veroorzaken, maar wat belangrijker is, het zou de exportmogelijkheden van die landen onmiddellijk verbeteren ten koste van Engeland.

Een van de belangrijkste voorwaarden om dit te bereiken is zonder twijfel een stijging of op zijn minst een stabiliteit van het Pond Sterling. De hernieuwde daling van het Pond, gevolgd door zijn „aanhang”, heeft de exportmogelijkheden van de goudlanden opnieuw verzwakt. Het is in dit verband goed hier de aandacht te vestigen op de koersfluctuaties van de belangrijkste deviezen in de wereld, die den gouden standaard hebben verlaten. De onderstaande grafiek, waarin wij door verschillende schaalverdeelingen de koersbewegingen van de onderscheiden valuta's t.o.v. den Gulden zoo juist mogelijk hebben weergegeven, laat dit nog eens duidelijk zien.

LIJNEN BETREFFENDE DE CONJUNCTUUR IN NEDERLAND.

(Samengesteld in overleg met het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage.)

Inleiding.

De economische toestand van Nederland in de afgelopen maanden kan men wellicht het best typeren met de woorden „periode van herademing”. Vergeleken met den zomer van 1932, was er inderdaad een zekere verbetering te constateeren. De werkloosheid was minder, de bedrijvigheid nam hier en daar niet onbelangrijk toe, vooral in de bouwvakken, de crisis in den landbouw was niet meer zoo acuut als het vorige jaar, dank zij de steunmaatregelen van de regeering in allerlei vorm, terwijl ook het goederenverkeer in de zeehavens grooter was dan in den zomer van 1932. Zelfs de uitvoer van verschillende fabricaten, die tot het vorige kwartaal nog steeds dalende was, gaf een kleine verbetering te zien.

Al deze feiten wijzen dus in een goede richting en bij velen zal de vraag gerezen zijn, of de conjunctuur in Nederland ook het diepste punt bereikt heeft en er evenals in vele andere landen (Vereenigde Staten, Engeland, Duitschland enz.) in Nederland het begin van een opleving te constateeren valt en of deze zich verder zal voortzetten.

Een definitief antwoord op deze vraag, kan men thans moeilijk geven. Daartoe zijn enerzijds de beschikbare gegevens, wat ons land betreft, te onvolledig, anderzijds de factoren, die hierop invloed kunnen uitoefenen, op het oogenblik te veranderlijk en van te gecompliceerd aard. In perioden van rustige ontwikkeling kan men op grond van bepaalde tendenzen zelfs niet eens altijd een even betrouwbare prognose geven, in tijden, zooals wij die thans beleven, is zulks wel geheel onmogelijk. De wijzigingen, die zich ook in onze volkshuishouding voltrekken, vormen wellicht nog slechts een begin van de veranderingen, die te verwachten zijn. Onder deze omstandigheden is het niet mogelijk een prognose te doen over de toekomstige richting van de conjunctuur.

Dit neemt niet weg, dat het zonder twijfel van belang is, de factoren te bespreken, die op de conjunctuurbeweging in de laatste maanden van invloed zijn geweest en die, welke in de allernaaste toekomst voor den economischen toestand van ons land van betekenis kunnen worden.

In de allereerste plaats heeft de conjunctuur in het voorjaar en den zomer sterk onder invloed gestaan van de seizoenopleving, die steeds in deze maanden plaats vindt. Doch ook al houdt men hiermede rekening, dan blijkt, dat de opleving grooter is geweest dan de seizoenopleving zou doen verwachten. Dit is echter voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de groote bedrijvigheid in de bouw- en aanverwante vakken. Daarnaast hebben nog andere factoren in dezelfde richting gewerkt, zooals o.a. de angst voor inflatie, welke ongetwijfeld heeft geleid tot grooteren aankoop van goederen. Vooral grondstoffen zullen waarschijnlijk op groote schaal zijn aangekocht, temeer waar het scheen, dat verschillende grondstoffprijzen hun diepste punt hadden bereikt.

Verder werkte de indiening van een ontwerp tot heffing van een omzetbelasting in gelijke richting. Deze heeft ook de tendens, dat men, evenals zulks bij angst voor inflatie het geval is, tot vervroegden aankoop van goederen overgaat.

Voor een deel zijn dit dus factoren van voorbijgaanden aard, die de opleving eenigszins hebben geforceerd, maar geenszins elementen van blijvenden aard vormen. Dit is nl. ook voor een deel het geval met de verlevendiging in het bouwbedrijf, waar wegens den geringen aanbouw in het vorige jaar een zekere achterstand was in te halen. Daarom lijkt het ons zeer twijfelachtig, of de omvang van den woningbouw, die dit jaar is bereikt, zal kunnen blijven gehandhaafd,

tenzij van overheidswege de bedrijvigheid op dit gebied op de een of andere wijze zou worden gestimuleerd.

Bovendien zijn de vooruitzichten voor onze industrie, zoowel wat den buiten- als de binnenlandschen afzet betreft, niet bepaald gunstig. De depreciatie van den Dollar, die in de laatste maanden verderen voortgang heeft gehad, heeft onzen uitvoer vooral op Noord- en Zuid-Amerika nieuwe moeilijkheden in den weg gelegd. Ook het Pond is in den laatsten tijd na de betrekkelijke stabiliteit in de eerste helft van dit jaar opnieuw gaan dalen, terwijl de bevordering van den Duitschen uitvoer van Rijkswegen onze industrie niet alleen in het binnenland, maar ook op de buitenlandse markten sterke concurrentie aandoet. Men denke voorts aan de nog steeds toenemende concurrentie van Japan en de invoerbelemmeringen, die in verschillende landen werden getroffen.

Het is mogelijk, dat na aanneming van het betr. wetsontwerp, door de toepassing van de gewijzigde Crisisinvoerwet evenals door de Retorsiewet onze uitvoer op bepaalde gebieden eenigszins zal verbeteren; afgewacht dient intusschen te worden, of langs dezen weg een algemeene verbetering van onzen uitvoer zal worden verkregen.

Ook de afzet op de binnenlandsche markt zal, ondanks de verscherpte contingentieering, voor onze industrie nieuwe moeilijkheden gaan opleveren, eenerzijds door de Omzetbelasting, die de tendens tot prijsstijging inhoudt, anderzijds door de gevolgen van de deflatie, die de inkomens van groote groepen van onze bevolking verder zal verminderen, hetgeen bovendien nog gepaard gaat met belastingverhooging. Om al deze redenen zal de koopkracht van onze bevolking afnemen.

Ons land bevindt zich op het oogenblik in een overgangstijd naar een lager kosten- en prijzenpeil. Indien inderdaad op alle gebieden van onze volkshuishouding het kostenpeil daalt, zal ook de exportindustrie hiervan de voordeelen ondervinden. Zoolang dit echter nog niet het geval is — en de teekenen wijzen er voorshands nog niet op — zullen de moeilijkheden in den eersten tijd zeker niet verminderen. Een verbetering van de internationale conjunctuur moge, gesteld dat de huidige beweging van blijvenden aard is, al eenige verlichting brengen, daartegenover staat, dat de prijsstijging van grond-

stoffen, die hiermede gepaard zal gaan, de tendens heeft den kostprijs van onze producten te verhoogten.

De politiek om de werkgelegenheid te vergrooten door het ondernemen van openbare werken, waarvan de Millioenennota spreekt, zal zonder twijfel de gevolgen van de ernstige depressie kunnen verzachten, maar niet in staat zijn om het economisch leven blijvend te stimuleeren. Bovendien wenscht de Regeering met de uitvoering dezer werken te wachten, totdat de financiële toestand gesaneerd zal zijn.

Op grond van bovengenoemde factoren zijn wij geneigd de geringe verbetering, waardoor de toestand zich in de afgelopen maanden heeft gekenmerkt, als van voorbijgaanden aard te beschouwen. Men zal dan ook rekening moeten houden met de mogelijkheid, dat de bedrijvigheid in den komenden winter meer zal afnemen, dan met een normale seizoensfluctuatie zou overeenkomen.

Industriële bedrijvigheid.

Ten aanzien van de industriële bedrijvigheid kon men in het tweede kwartaal van een geringe verbetering spreken. In Juli is daarin weer een kleine terugslag waar te nemen.

Het indexcijfer der werkloosheid in de bouwbedrijven fluctueerde in de zomermaanden op een wijze, die ongeveer met de seizoensfluctuatie overeenkomt, hetgeen beteekent, dat de conjuncturele werkloosheid van Mei tot en met Juli vrij constant bleef. Wij laten hier de correcties volgen.¹⁾

Werkloosheid in de bouwvakken

	Indexcijfer	Seizoensafwijkingen	Conj. werk.
1933			
April	28,1	5,6	33,7
Mei	25,8	6,9	32,7
Juni	25,0	7,1	32,1
Juli	27,0	6,0	33,—

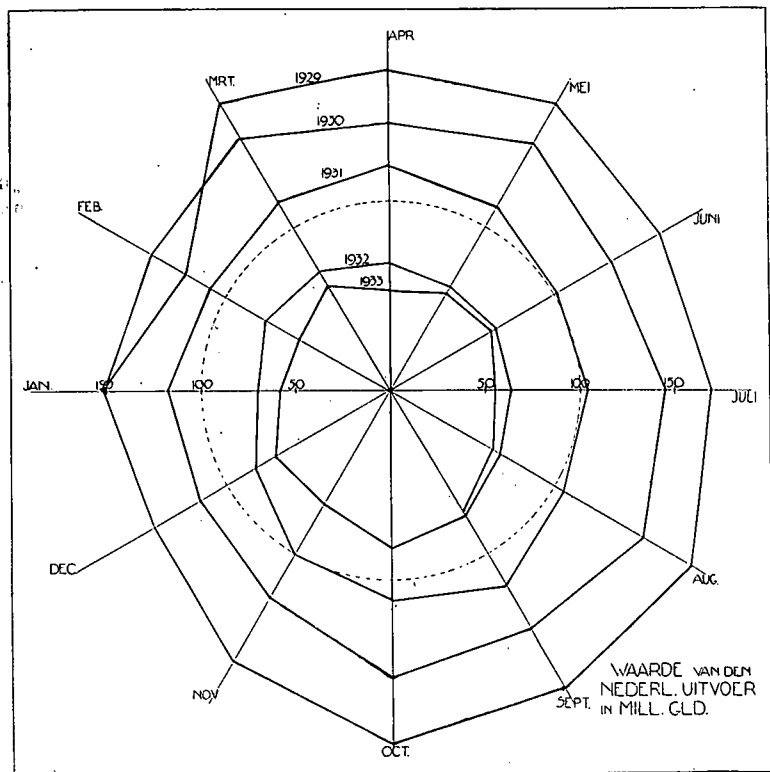
In de textielindustrie droeg de verbetering een uitgesproken karakter. Van Mei op Juni daalde het indexcijfer der werkloosheid aanzienlijk van 28,6 op 21,4, doch steeg in Juli weer tot 26,7. Volgens de voorloopige cijfers was de toestand in Augustus weer iets beter, maar het peil van Juni is niet weer bereikt. Ook in verschillende andere landen heeft de textielindustrie een aanzienlijk herstel getoond, hetgeen verband hield eenerzijds met de gestegen prijzen van wol en in mindere mate van katoen, anderzijds met aanzienlijke aankopen tot aanvulling van de voorraden bij den handel.

Een zeer geleidelijke, doch aanhoudende verbetering, volgens de voorloopige cijfers ook in Augustus, kan men in de metaalindustrie constateeren.

Ongunstig zijn daartegenover de cijfers voor het verkeerswezen, waarin de werkloosheid in het tweede kwartaal die van verleden jaar overtrof. (Juni 27 pCt. tegenover 16,5 pCt. in Juni 1932). De abnormaal groote werkloosheid staat hier in verband met de uiterst ongunstige toestanden in de zeescheepvaart. De geringe verbetering in dezen laatsten tak van bedrijf heeft dan ook in Juli het werkloosheidscijfer tot 24,2 doen verminderen (v.j. 22,7). Volgens de voorloopige gegevens is de bedrijvigheid ook in Augustus iets toegenomen.

In vergelijking met vorige jaren is de situatie in de steenkolenijverheid ongunstig, blijkens een werkloosheidspercentage, dat om de 14 blijft schommelen tegenover 6 pCt. in dezelfde periode van 1932.

¹⁾ Binnenkort zal door ons Instituut een studie worden gepubliceerd over de seizoensfluctuaties in het economisch leven van Nederland. De hier vermelde seizoensafwijkingen (in procenten) zijn aan deze studie ontleend.

In de drukkersbedrijven en de kledingindustrie is de toestand eveneens onbevredigend en neemt de werkloosheid geleidelijk, maar regelmatig toe.

Daar het aantal arbeiders, werkzaam in de bedrijfstakken met een iets verbeterende conjunctuur, in ons land zeer belangrijk is in vergelijking met alle industriële arbeiders, vertoont de voor seizoensfluctuaties gecorrigeerde curve der industriële bedrijvigheid in het tweede kwartaal van dit jaar een flauwe stijging, die zich in Juli heeft voortgezet.

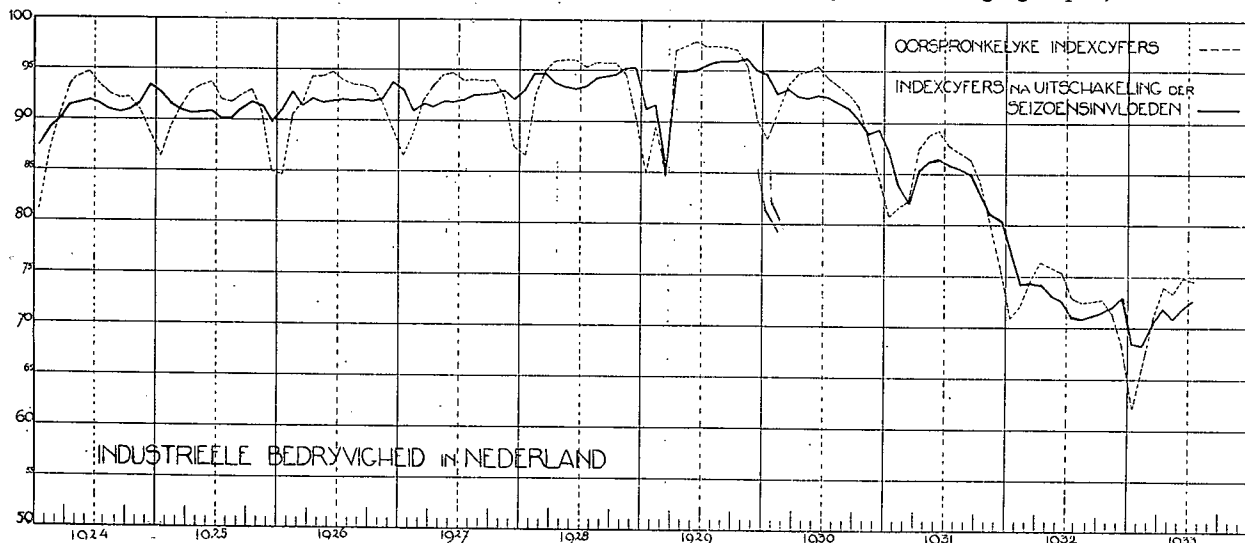
Wij hebben thans onze grafische voorstelling gebaseerd op de door ons berekende normale seizoensfluctuaties der werkloosheid, die — ook in de crisisjaren — vrij constant zijn gebleven. Voor uitschakeling der seizoensinvloeden moet men een zeker percentage van het indexcijfer der werkloosheid optellen, indien de betrokken maand steeds seizoensbedrijvigheid vertoont, of daarvan aftrekken, wanneer er van seizoenswerkloosheid sprake is. Op deze wijze hebben wij de gegevens omtrent de werkloosheid tot de laatst gepubliceerde toe op seizoensinvloeden gecorrigeerd, waardoor een overzicht van de conjuncturele beweging wordt verkregen. Het blijkt, dat de gecorrigeerde industriële bedrijvigheidscurve (zijnde de omgekeerde werkloosheidscurve) in het tweede kwartaal tot 71,5 is gestegen tegen ruim 69 in het eerste kwartaal. De stijging is in Juli tot 72,6 doorgegaan.

Handelsbeweging.

Ofschoon er, wat betreft den export van fabrikaten, in het derde kwartaal van dit jaar misschien eenige lichtpunten zijn te ontdekken, is het totale beeld van onzen buitenlandschen handel gedurende die periode nog steeds somber. De kleine vermeerdering van de waarde van onzen export komt nog niet overeen met de normale seizoenstoeneming, die regelmatig in dit kwartaal optreedt. Het percentage van den invoer, dat door den uitvoer is gedekt, is sterk gedaald, doordat de waarde van den invoer, waarin geen seizoenschommeling valt waar te nemen, procentueel meer is gestegen dan de waarde van den uitvoer. Een en ander blijkt uit de volgende cijfers.

		1933			1932		
		1ekw.	2ekw.	3ekw.	1ekw.	2ekw.	3ekw.
Invoersaldo	in miljoenen guldens.	102.4	105.2	128.9	336.5	147.2	120.5
Invoer	in miljoenen guldens.	279.2	883.3	320.8	883.9	365.5	320.0
Uitvoer	in miljoenen guldens.	177.4	178.1	191.9	547.4	218.3	199.5
Perc. van den invoer, door d. uitv. gedekt		63.4	62.9	59.5	61.9	61.2	62.3
Waarde van den uitvoer in mill. gld.		177,4	178,1	191,9	192	186	177
1933	Werkelijke waarde	177,4	178,1	191,9	192	186	177
1e kwart.		177,4	178,1	191,9	192	186	177
2e „		177,4	178,1	191,9	192	186	177
3e „		177,4	178,1	191,9	192	186	177

Neemt men de seizoenschommeling in aanmerking,

dan heeft onze export in het laatste kwartaal, wat de waarde betreft, een nieuw laagtepunt bereikt.

Een nadere beschouwing van de exportcijfers brengt aan het licht, dat de achteruitgang bij den export van agrarische producten moet worden gezocht. Wij laten hier de gegevens omtrent een aantal belangrijke landbouw- en veeteeltproducten volgen.

Uitvoer in	1933			1932		
	1ekw.	2ekw.	3ekw.	1ekw.	2ekw.	3ekw.
1000 KG.	6.454	10.829	6.287	23.570	4.151	12.551
Boter	15.953	15.036	17.856	48.884	22.161	58.764
Kaas	15.880	15.445	14.770	46.095	19.389	67.763
Eieren	18.853	15.344	15.481	49.678	20.618	52.955
Bacon en spek	3.201	2.616	2.862	8.679	3.127	11.726
Margarine	1.176	27.109	3.179	31.464	2.231	31.648
Sla	98	17.464	39.716	57.278	52.500	69.420
Tomaten	40.897	7.401	20.260	68.558	18.384	66.920
Uien						

Alleen de export van boter, sla en uien toont verbetering in vergelijking met verleden jaar. Bij kaas, eieren, bacon, margarine en tomaten is de vermindering, in vergelijking met het derde kwartaal van 1932, overduidelijk.

De vermeerdering van onzen boterexport in vergelijking met 1932 is voor een belangrijk deel aan het succes van onzen export naar Engeland te danken, dat in 1933, tot 1 Oct., 7.742 ton afnam in vergelijking met 1929 ton in dezelfde periode van het vorige jaar. Wij hebben uit de officiële gegevens van de handelsstatistiek de volgende exportprijzen van boter berekend:

1933	Prijzen van uitgevoerde boter in gld. per KG.	
	Totale export	Naar Gr.-Britannië
1e kwartaal	0.63	0.55
2e „	0.55	0.43
3e „	0.73	0.50

Zoals bekend, dient de hooge binnenlandsche boterprijs voor een deel om de verliezen, die op den uitvoer worden geleden, te dekken. Het ligt voor de hand om te veronderstellen, dat vooral de export naar Engeland verliesgevend is, daar de grootste overzeesche concurrent, Australië, bij den invoer van boter een preferentiël invoerrecht geniet.

De export van eenige belangrijke industriële fabrikaten is in onderstaande tabel weergegeven.

Uitvoer van fabrikaten in 1000 Kilogram.	1933			1932		
	1ekw.	2ekw.	3ekw.	1ekw.	2ekw.	3ekw.
Radioartikelen	1.489	1.140	1.620	4.249	1.783	4.129
Gloeilampen in mill. st.	4,8	4,3	4,4	13,5	5,1	13,6
Katoenen weefsels	2.050	1.818	1.946	5.814	2.792	9.484
Kunstzijde	2.054	2.036	2.090	6.180	2.061	6.005
Krantenpapier	4.068	3.068	3.992	11.128	6.617	19.136
Arbeidswerktuigen	906	960	1.705	3.571	1.342	4.313
Fijn aardewerk	1.519	1.680	1.597	4.796	1.302	3.526

Terwijl deze, behalve voor arbeidswerktuigen en fijn aardewerk, lager is dan in het derde kwartaal van 1932, hebben wij voor sommige groepen, zoals radio-

artikelen; katoenen weefsels en krantenpapier, groo-
tere hoeveelheden bereikt dan in het tweede kwar-
taal van dit jaar.

Dat ook katoenen weefsels tot de categorie behoo-
ren, waarvan de export iets is toegenomen in ver-
gelijking met het voorafgaande kwartaal, mag zeker
niet onvermeld blijven, gezien het feit, dat tot nu toe
de uitvoer van deze groep een ononderbroken daling
heeft vertoond.

Scheepvaart.

De toestand in de Nederlandsche zeescheepvaart
heeft zich dezen zomer eenigszins verbeterd, hetgeen
moge blijken uit een stijging van het aantal schepen,
dat weder in de vaart is. De gegevens in deze tabel
hebben betrekking op de schepen van de bij de Neder-
landsche Reedersvereniging aangesloten reederijen,
die ca. 95 pCt. van de Nederlandsche zeeschepen
vormen.

Begin v. de maand	Totaal koop- vaardijvloot		Opgelegd		Per- cen- tage	In de vaart	
	Aan- tal	in 1000 B.R.T.	Aan- tal	in 1000 B.R.T.		Aan- tal	in 1000 B.R.T.
Jan. '32	510	2.315	167	782	33,7	343	1.534
April "	502	2.272	174	776	34,1	328	1.496
Juli "	493	2.225	180	809	36,3	313	1.416
Oct. "	491	2.212	181	845	38,2	310	1.367
Jan. '33	478	2.163	165	782	36,3	313	1.381
Febr. "	478	2.145	161	753	35,1	317	1.392
Maart "	473	2.118	157	725	34,2	316	1.394
April "	470	2.106	159	736	34,9	311	1.370
Mei "	468	2.096	169	722	34,4	299	1.375
Juni "	465	2.078	145	603	29,-	320	1.476
Juli "	463	2.071	131	560	27,1	332	1.511
Aug. "	457	2.026	104	427	21,6	349	1.561 ¹⁾
Sept. "	448	2.002	103	423	20,1	341	1.541 ¹⁾
Oct. "	445	1.998	101	407	20,4	344	1.591 ¹⁾

¹⁾ Vier schepen met een inhoud van 38.442 B.R.T.
worden verbouwd en zijn derhalve noch bij de opgelegde
noch bij de varende schepen gerekend.

De gunstige cijfers van de varende tonnage in de
afgelopen maanden zijn geheel te danken aan de
trampvaart op de Russische havens voor houtver-
scheping. In het voorjaar van 1933, toen deze contracten
met de Russische organisaties voor het geheele zo-
merseizoen werden afgesloten, bestond het conflict
tusschen Engeland en de Sowjet-Unie naar aanlei-
ding van het Moskousche proces tegen de Britsche
ingenieurs, waarvan onze scheepvaart heeft geprofi-
teerd. Het is in het geheel niet zeker, dat deze gun-
stige factor zich ook het volgend jaar zal doen gelden.

Prijzen.

Op het feit, dat de deflatie nog niet op alle ge-
bieden van onze volkshuishouding in even sterke
mate heeft doorgewerkt, hebben wij in vroegere be-
richten reeds verschillende malen gewezen in ver-
band met de spanning tusschen de prijzen van groot-
handelsartikelen en de kosten van levensonderhoud.
Deze spanning is nog steeds buitengewoon groot,
hoewel het indexcijfer van groothandelsprijzen in den
laatsten tijd is gestegen. De oorzaak van deze groote
spanning ligt in de traagheid van aanpassing van
de kosten van levensonderhoud, die sedert Maart 1932
slechts weinig zijn gedaald. Dit is een gevolg van de
prijsverhoogende werking van de agrarische steun-
wetten. Tegenover de voordeelen van de agrarische
steunpolitiek staat, dat deze steunmaatregelen de
starheid in ons economisch leven vergrooten en daar-
door de aanpassing naar een lager levensniveau be-
moelijken. Vergelijkt men de daling van de kosten
van levensonderhoud in Nederland met die in landen
met een gedeprimeerde valuta, dan is het duidelijk,
welken voorsprong deze landen in dit opzicht op
ons land hebben.

Daling van de kosten van levensonderhoud op goud-
basis sedert het midden van 1931.

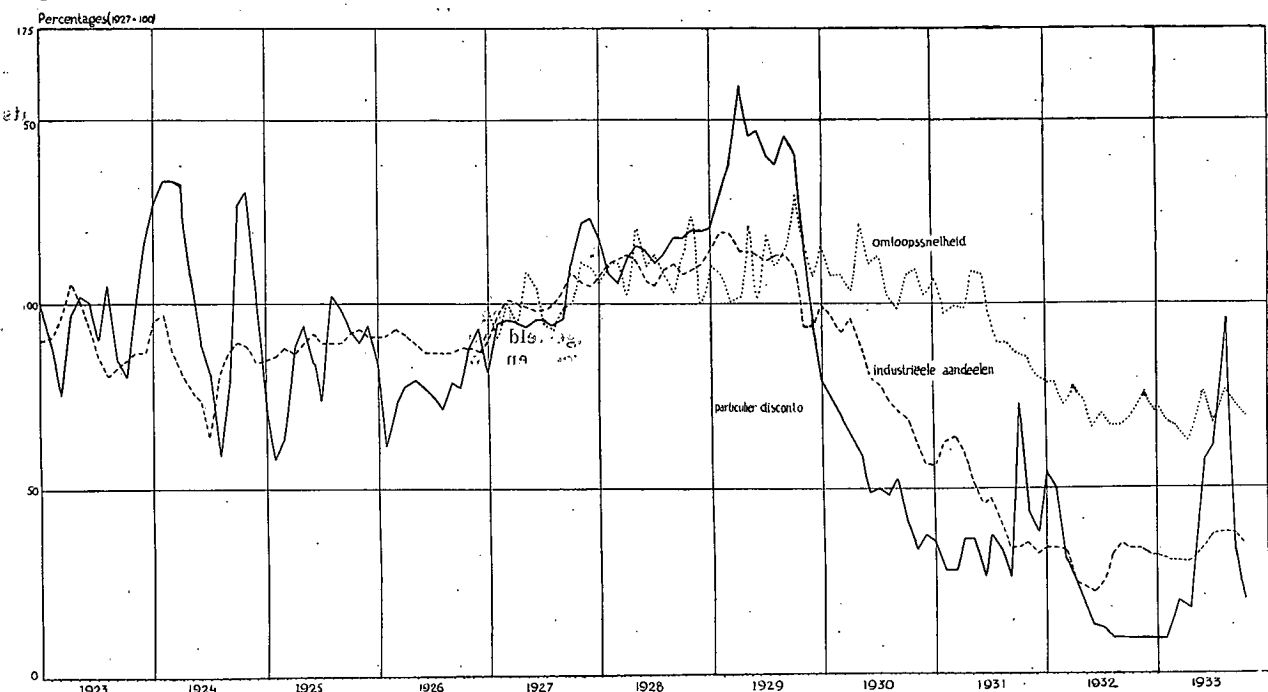
Groot-Brittannië	34 pCt.	} Nederland 10½ pCt.
Japan	55 "	
Vereenigde Staten	31 "	

¹⁾ Deze drie gegevens zijn ontleend aan „Wirtschaft
und Statistik“ No. 17 van 1933, blz. 541.

Monetaire factoren.

In de monetaire factoren weerspiegelt zich even-
eens het geringe herstel van de bedrijvigheid hier te
lande. Het particulier disconto is na de sterke stij-
ging op het einde van Juni en het begin van Juli
weder aanzienlijk gedaald, waaruit de groote ruimte
van middelen op de geldmarkt blijkt. De emissiebe-
drijvigheid, die in Juli geheel en in Augustus nage-
noeg tot stilstand was gekomen, is in September
weder toegenomen; de toestand op de kapitaalmarkt
bleek van dien aard, dat de Overheid nieuwe lee-
ningen kon opnemen. De omloopssnelheid is eveneens
in het afgelopen kwartaal gestegen en beweegt zich
weliswaar, vooral wat de gelden bij De Nederlandsche
Bank betreft, op een hooger niveau dan in de over-
eenkomstige maanden van 1932, maar is nog steeds
geringer dan in alle daaraan voorafgaande jaren.

¹⁾ Wegens plaatsgebrek zijn de betreffende staten hier
niet opgenomen. De omloopssnelheid bij den Postcheque-
en Girodienst bedroeg in Juli, Aug. en Sept. resp. 3,20,
3,05 en 2,91, bij De Ned. Bank resp. 32,4, 14,7 en 13,4.

CRISISWETGEVING IN NEDERLAND.

Wij vervolgen hiermede de lijst der steun- en crisismaatregelen, door onze Regeering ten behoeve van het Nederlandsche bedrijfsleven getroffen.

HANDELSPOLITIEKE MAATREGELEN IN ENGEREN ZIN.**I. Crisisinvoerwet. (Wet van 23 Dec. 1931, Stbl. No. 535).**

Bij K. B. van 25 Aug. 1933 is de invoer gecontingenteerd van ongebleekte en gebleekte katoenen stoffen. Het contingent is voor ongebleekte katoenen stoffen vastgesteld op 85 pCt., dat van gebleekte op 75 pCt. van de waarde van den invoer in de overeenkomstige periode der jaren 1931 en 1932. De contingententeering geldt voor de periode van 1 Aug.—30 Nov. 1933.

Bij K. B. van 1 Sept. 1933 is de invoer van draadnagels en draadkrammen, getrokken ijzerdraad en prikkeldraad gecontingenteerd voor de periode van 1 Sept.—30 Nov. 1933. De contingenten zijn vastgesteld voor nagels en krammen op 50 pCt. van de hoeveelheid, in de overeenkomstige maanden van 1931 en 1932 gemiddeld ingevoerd, voor getrokken draad op 80 pCt., voor prikkeldraad op 100 pCt.

Bij K. B. van 19 Sept. 1933 is de invoer van niet houtvormende siergewassen, alsmede van azalea indica en hortensia gecontingenteerd van 1 Sept. 1933 tot 31 Aug. 1934. Het contingent is vastgesteld op 100 pCt. van de gemiddelde hoeveelheid in de jaren 1930 en 1931.

Bij de verlenging der bestaande contingententeeringen werd slechts in één geval, dat van tafel- en servetgoed, het contingent voor de maanden Sept.—Nov. 1933 van 70 op 60 pCt. van de waarde teruggebracht. (K. B. van 25 Aug. 1933). In de andere gevallen werden de bestaande contingententeeringsbesluiten ongewijzigd verlengd.

II. Wijziging Crisisinvoerwet. (Kamerzitting 1933, gedrukte stukken No. 253).

Volgens dit wetsontwerp wordt de regeering gemachtigd tot het vaststellen van algemeene invoercontingenten, die als minimum-contingenten zijn te beschouwen. Daarboven zullen extra-contingenten toegestaan kunnen worden voor die landen, die voor den uitvoer van Nederlandsche producten van bijzonder belang zijn en te dezen aanzien een tegemoetkomende houding aannemen.

III. Retorsiewet. (Wet van 5 Aug. 1933, Stbl. 417).

De inhoud van deze wet is reeds in het vorige overzicht aangegeven, daar het ontwerp toen reeds was ingediend. Daar de retorsiebevoegdheid slechts geldt ten aanzien van landen, waarmede wij geen handelsverdrag met meestbegunstigingsclausule hebben, geven wij hier een overzicht van de landen, waarmede wij door dergelijke handelsverdragen verbonden zijn. In verschillende gevallen kunnen deze verdragen echter op korten termijn, soms een maand worden opgezegd. Er bestaan handelsverdragen met¹⁾: Australië, België, Bolivia, Canada, China, Columbia, Denemarken, Estland, Griekenland, Groot-Brittannië, Guatemala, Haïti, Hongarije, Italië, Japan, Zuid-Slavië, Letland, Liberia, Litauen, Marokko, Noorwegen, Oostenrijk, Panama, Polen, Portugal, Roemenië, Siam, Spanje, Tsjecho-Slowakije, Turkije (nog niet door Staten-Gen. goedgekeurd); Zweden, Zwitserland (nog niet door Staten-Gen. goedgekeurd). Voorloopige overeenkomsten met Abessinië, Brazilië, Bulgarije, Chili, Duitschland, Egypte, Finland, Frankrijk, Perzië, Venezuela.

Alle definitieve en voorloopige overeenkomsten zijn gebaseerd op het beginsel der meestbegunstiging.

Een volkomen verdraglooze toestand bestaat o.a. met de Sowjet-Unie, Argentinië, Albanië, Cuba, Iersche Vrijstaat, Mexico, Nieuw-Zeeland, Paraguay, Uruguay, IJsland, Zuid-Afrika en feitelijk ook met de Vereenigde Staten, die in 1918 het handelsverdrag van 1839 hebben opgezegd, waarna slechts een partiële overeenkomst betreffende gelijkstelling van vlaggen bij in- en uitvoer is blijven bestaan.

LANDBOUW.**I. Landbouw-Crisiswet 1933. (Wet van 5 Mei 1933, Stbl. 261).**

De in ons vorig overzicht behandelde wijzigingen van deze wet zijn inmiddels wet geworden en afgekondigd in Stbl. 418 (wet van 5 Aug. 1933). Ter uitvoering van deze

¹⁾ Het volgende is ontleend aan het jongste jaarverslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam.

wet zijn een tweetal Kon. Besluiten afgekondigd, die in principe de methode van uitvoering aangeven. Het zijn de K. B. van 28 Juli 1933, Stbl. 410, en van 18 Aug. 1933, Stbl. 453. In het eerste besluit worden de regelen aangegeven voor de statuten en reglementen van landbouwcrisisorganisaties, die opgericht zullen worden en waarbij aansluiting der betrokken groepen verplicht is, willen zij van de steunmaatregelen profiteren. Deze organisaties eischen van haar leden stipte nakoming der voorschriften en het verstrekken van alle verlangde gegevens.

Het tweede K. B. machtigt den Minister voor diverse producten crisisheffingen in te stellen op grond van art. 12 der wet en de opbrengst van deze heffingen in het landbouwcrisisfonds te storten.

De volgende maatregelen zijn op grond van deze algemeene getroffen.

II. Crisis-Graanbesluit 1933. (K. B. van 11 Aug. 1933, Stbl. No. 441, aangevuld bij K. B. van 27 Sept. 1933, Stbl. 495).

De invoer van granen, meel en daaruit bereide artikelen is slechts toegestaan aan een Crisis-organisatie, de vermalen van tarwe tot meel slechts aan de leden der vereeniging van Nederl. Meelfabrikanten. Bij K. B. van denzelfden datum, Stbl. No. 443, is bepaald, dat een crisis-organisatie het monopolie van invoer kan krijgen en den prijs bij verkoop zoodanig vast moet stellen, dat de producent van inheemsche crisis-producten in het binnenland den richtprijs daarvoor ontvangt, al dan niet met behulp van een toeslag uit de monopoliewinst. De St. Crt. van 21 Aug. bevat de ministerieele beschikking van 19 Aug. 1933, waarbij als crisis-organisatie, waaraan uitsluitend de invoer van de in het crisis-graanbesluit 1933 genoemde goederen is toegestaan, de Tijdelijke Graancentrale wordt genoemd. Tevens is het prijsverschil bij koop en verkoop der producten vastgesteld. (Zie E.-S.-B. van 6 Sept.). De genoemde St. Crt. bevat voorts de statuten en het reglement der Tijdelijke Graancentrale te 's-Gravenhage. Het Handelsreglement dier Centrale geeft een overzicht der werkwijze. Bij invoer uit het buitenland koopt de Graancentrale de producten, (art. 3). Zij betaalt die echter niet, maar de oorspronkelijke verkoper is verplicht tot wederinkoop, nadat de goederen ingevoerd zijn, en wel tegen den oorspronkelijken verkoopprijs plus monopoliewinst (art. 7). Al deze transacties moeten schriftelijk worden vastgelegd.

Bij ministerieele beschikking van 2 Oct. 1933, No. 15679, opgenomen in de St. Crt. van dien datum, zijn de oorspronkelijk vastgestelde monopolietarieven gewijzigd. Het voornaamste verschil met de in bovenvermeld E.-S.-B.-artikel gegeven oorspronkelijke rechten bestaat hierin, dat niet-gedenatureerde tarwe, die dus voor menselijke consumptie bestemd is, vrijgesteld is van monopolierechten, terwijl de rechten op gedenatureerde rogge van f 1.— tot f 1.50, en die op ongedenatureerde rogge van f 4.— op f 5.— worden verhoogd. Voorts zijn bij deze beschikking de monopolierechten vastgesteld op graansoorten en producten, die bij K. B. van 27 Sept. onder het graanmonopolie zijn gebracht. (Spelt, kafferkoren, koek en banket, verpakte uit graan vervaardigde producten, enz.).

III. Crisis-Aardappelbesluit 1933 I. (K. B. van 1 Sept. 1933, Stbl. No. 466).

Tot 1 Juli 1934 is het vervoer van aardappelen slechts met vergunning toegestaan, wanneer de heffing daarvoor is betaald, met uitzondering van hoeveelheden tot 10 KG. De vergunning wordt kosteloos gegeven, dus zonder heffingsbetaling, wanneer wordt bewezen, dat voor dezelfde aardappelen reeds heffing is betaald.

De Ned. St. Crt. van 4 Sept. bevat de ministerieele beschikking, waarbij als crisis-organisatie de Nederlandsche Aardappelcentrale wordt aangewezen, terwijl de heffing tot begin Oct. op f 1.— per 100 KG. is gesteld. Vrijgesteld van heffing zijn aardappelen, bestemd voor veevoer en voor export, benevens pootaardappelen.

IV. Crisis-suikerbesluit 1933. (Stbl. No. 519 van 9 October 1933).

Bij Kon. Besluit is suiker tot een crisisproduct verklaard volgens art. 9 van de Landbouwcrisiswet, waarop dan heffingen mogelijk worden. Deze heffing wordt in het bovenvermelde besluit geregeld. Zij is verschuldigd van alle suiker, die in voorraad is, en bovendien van alle suiker, die na afkondiging van het besluit wordt ingevoerd of geproduceerd. De heffing, waarvan de opbrengst in het landbouwcrisisfonds wordt gestort, wordt tegelijk met den suikeraccijns en als opcenten op die accijns geheven.

Bij ministerieele beschikking, opgenomen in de St. Crt.

van 13/14 October is de heffing tot ult. Dec. 1933 bepaald op 40 pCt. van de hoofdsom van den accijns op suiker, die f 22,50 per 100 KG. bedraagt.

TUINBOUW.

I. *Crisistuinbouwbesluit 1933 I.* (K. B. van 23 Aug. 1933, No. 454).

Op soortgelijke wijze als bij den invoer van granen wordt de invoer van groenten en fruit een monopolie van de crisisorganisatie, de Nederl. Groenten- en Fruitcentrale. De St. Crt. van 27 Aug. 1933 bevat de statuten en het reglement dier centrale, terwijl die van 29 Aug. 1933 de bedragen der monopolierechten voorschrijft. Statuair is de Centrale tot 1 Januari 1935 opgericht.

De St. Crt. van 2 Oct. 1933 bevat de ministerieele beschikking No. 15672 van dien datum, waarbij de monopolierechten op diverse tuinbouwproducten en vruchten worden gewijzigd en opnieuw vastgesteld. Wij laten de voornaamste daarvan hier volgen. Sinaasappelen in kisten of kratten, mandarijnen, citroenen, onverpakte appelen en peren f 0.02 per KG.; anders verpakte sinaasappelen f 0.03 per KG.; verpakte appelen en peren f 0.04 per KG. bruto; bananen f 0.03 per KG. netto; pruimen, perziken, druiven, abrikozen, frambozen, aardbeien, kersen en bessen f 0.075 per KG. bruto; gedroogde vruchten f 0.06 per KG. bruto; ananas versch in blik f 0.075 per KG. netto; vijgen, dadels, grape fruit, meloenen, zoowel versch als gedroogd f 0.02 per KG. bruto; alle toebereid fruit f 0.10—f 0.04 per KG. netto, afhankelijk van de verpakking. Die met het geringste gewicht worden het zwaarst belast, die met het hoogste gewicht per verpakkingseenheid het minst. Versche groenten f 1.— per 100 KG. bruto, behalve bloemkool, sla, spruitkool, doperwten e.a. peulvruchten f 2.—, gepelde peulvruchten, tomaten, witlof f 4.—, asperges f 5.—. Gedroogde groenten, andere dan erwten en boonen f 10.—. Ingemaakte groenten, al dan niet gemengd met andere producten: doperwten e.a. peulvruchten, in verpakking t/m. 1,2 KG. 10 cents, 1,2 t/m. 5 KG. 5 ct., boven de 5 KG. 3 ct.; asperges t/m. 1,2 KG. 15 ct., boven de 1,2 KG. 10 ct.; tomatenpuré 15 ct.; zuurkool 2 ct.; augurken, komkommers, paddestoelen, prei en alle andere groenten 5 ct., (per KG. netto). Aardappelen f 1.25 per 100 KG. netto.

BLOEMBOLLENTEELT.

I. *Bloembollensaneeringsplan 1933.*

Bij K. B. van 28 Juli, Stbl. 409, wordt art. 9 van de Crisis-Landbouwwet 1933 op de bloembollenteelt van toepassing verklaard, voor zoover het hyacinthen, tulpen en narcissen betreft. De teelt is slechts toegestaan, wanneer men daartoe vergunning heeft, die alleen wordt verstrekt aan tot de crisisorganisatie der bloembollenkweekers toegetreden personen, die een zeker percentage van den oogst van verleden jaar inleveren of reserveeren voor die organisatie. De vergunning wordt verleend voor een zeker percentage van den aanplant van verleden jaar.

Bij K. B. van 9 Aug. 1933, Stbl. 440, worden de art. 10 en 12 van deze crisiswet op den export van bloembollen van toepassing verklaard. De uitvoer is slechts tegen vergunning toegestaan, waarbij de exporteur moet aantoonen, dat de bloembollen niet beneden een zekeren minimum-prijs van een teeler, die vergunning heeft, zijn betrokken. Voor de uitvoervergunning moet een zeker bedrag worden betaald.

Bij K. B. van 11 Aug. 1933, Stbl. 444, wordt art. 9 der Crisis-Landbouwwet van toepassing verklaard op den handel in bloembollen. Deze mag slechts worden gedreven door erkende handelaren, die lid zijn van een crisisorganisatie, waarvan zij dan een vergunning tot handeldrijven ontvangen. Deze wordt verstrekt voor den omzet van een bepaalde hoeveelheid bollen. Zij moeten een zoodanige administratie voeren, dat controle hierop mogelijk is, en vooral nauwkeurig aantekening houden van de voor export geleverde bloembollen.

Al deze voorschriften zijn van kracht tot 31 Juli 1934. De Ned. St. Crt. van 15 en 16 Sept. 1933 bevat voorts nog bepalingen omtrent overdracht der teeltvergunning.

VEETEELT.

I. *Crisis Rundveebesluit.* (K. B. van 23 September 1933, Stbl. No. 483).

Op grond van art. 12 van de Landbouwcrisiswet 1933 en het daarop gebaseerde K. B. van 18 Aug., Stbl. 453, het crisisheffingbesluit, is voor de periode van 15 Oct. 1933 tot 15 Oct. 1934, een extra heffing ingesteld op het slachten van rundvee, die boven den accijns op het geslacht zal worden geheven. De opbrengst van deze heffing wordt in het Landbouwcrisisfonds gestort. Het bedrag der hef-

ving moet tegelijk met den accijns worden betaald. Bij ministerieele beschikking is het bedrag der heffing op het dubbele van den accijns vastgesteld, die thans 10 pCt. bedraagt.

De opbrengst zal dienen om het verlies te dekken op den aankoop van runderen door de regeering tegen minimum-prijzen, waarvan het vleesch tot corned beef zal worden verwerkt en tegen gereduceerde prijzen aan behoefligen zal worden geleverd. Op deze wijze wil men trachten den Nederlandschen rundveestapel in een betrekkelijk korten tijd met 200.000 stuks te verminderen.

VERRUIMING VAN WERKGELEGENHEID.

I. *Regeling van het verrichten van arbeid in loondienst door vreemdelingen.* (Zitting 1933, gedrukte stukken No. 268).

In dit wetsontwerp wordt voorgesteld het vergunningstelsel in te voeren voor het tewerkstellen van buitenlandse arbeiders in diverse bedrijven. Wanneer deze vergunning voor een bepaalde tak van bedrijf vereischt wordt, kan de Minister bij het verleenen daarvan nagaan, of er Nederlandsche werkkrachten beschikbaar zijn, die den bedoelden arbeid kunnen verrichten, en daarvan zijn vergunning afhankelijk stellen. De vergunning zal slechts voor een zekeren tijd worden gegeven.

STEUEN AAN GEMEENTEN.

Steu en noodlijdende gemeenten. (Zitting 1933—1934, gedrukte stukken No. 166).

In dit ontwerp wordt voorgesteld de crisisuitkeeringen uit de staatskas aan noodlijdende gemeenten op wettelijken grondslag te brengen. Deze uitkeeringen kunnen als bijdrage of als renteloos voorschot worden verleend, waarbij de regeering eischen kan stellen omtrent het in evenwicht brengen der gemeentebegroting en de hoogte der gemeenteschulden. Kasvoorschotten aan gemeenten uit de schatkist worden rentedragend verstrekt.

Voordat een gemeente noodlijdend wordt, zal de regeering, volgens art. 5 van het ingediende wetsontwerp, in het gemeentebeleid kunnen ingrijpen, wanneer de gemeentebegroting aanleiding geeft tot de verwachting, dat de gemeente, indien zij op de tevoren gevolgde wijze verder wordt bestuurd, tot de noodlijdende zal gaan behooren. In zulke gevallen kan uitkeering uit het gemeentefonds, volgens de wet van 15 Juli 1929, afhankelijk worden gesteld van de vervulling van voorwaarden ten aanzien van het evenwicht der begroting.

FINANCIEELE MAATREGELEN TEN BEHOEVE VAN DE SCHATKIST.

I. *Opcenten op de gemeentefondsbelasting en de vermogensbelasting over het belastingjaar 1934/1935.* (Zitting 1933/34, gedr. stukken No. 168).

Dit wetsontwerp behelst een voorstel tot verlenging voor den tijd van één jaar van de opcenten, die bij de wet van 17 Mrt. 1933, Stbl. 68, voor het belastingjaar 1933/34 zijn afgekondigd.

II. *Tijdelijke voorziening tot versterking van de middelen tot dekking van de uitgaven des Rijks.*

(Zitting 1933—1934, gedrukte stukken No. 174). Volgens dit ontwerp worden de opcenten op de vermogensbelasting, grondbelasting, inkomstenbelasting, dividend- en tantiëmebelasting, zegelrechten op buitenlandsche effecten, gedistilleerdaccijns en die op den accijns van suiker, bier en wijn, die geheven werden ten behoeve van het Leeningfonds 1914, na opheffing van dit fonds tot 1938 gecontinueerd.

III. *Voorloopige voortzetting der heffing van enkele tijdelijke invoerrechten en verhoogde invoerrechten en van de opcenten op sommige invoerrechten.* (Zitting 1933/34, gedr. stukken No. 175).

Invoerrechten en opcenten daarop voor zuidvruchten, de verhoogde invoerrechten op paarden, vleeschsoorten en aardappelen en eenige opcenten op invoerrechten zullen, volgens dit wetsvoorstel, voor een jaar worden verlengd. In dien tusschentijd hoopt de regeering door een technische herziening van het tarief van invoerrechten deze tijdelijke maatregelen voor de toekomst overbodig te maken.

IV. *Verhooging van den accijns op tabak.* (Zitting 1933—1934, gedrukte stukken No. 173).

Voorgesteld wordt een accijns op sigaren en tabak van 22½ pCt. en voor sigaretten van 37½ pCt. van de kleinhandelsprijzen. Voor sigaren en tabak beteekent dit een verhooging in vergelijking met den tegenwoordigen accijns, die resp. 10 en 15 pCt. bedraagt; voor sigaretten zou de

verhoging slechts overeenkomen met het bedrag van de omzetbelasting, daar de accijns met opcenten thans reeds 33½ pCt. belooft. Het ligt in de bedoeling, na aanneming van deze accijnsverhoging, tabaksproducten van de omzetbelasting vrij te stellen.

V. *Couponbelasting.* (Zitting 1933—1934, gedrukte stukken No. 170).

Een belasting van 2 pCt. wordt voorgesteld op de coupons van binnenlandsche obligaties en van buitenlandsche effecten. Uitgezonderd zijn die obligaties, waarvoor bij uitgifte vrijdom van alle toekomstige belastingen was toegezegd. De belasting zal worden geheven bij dengene, die rente op obligaties is verschuldigd, onafhankelijk van de inning dier rente door obligatiehouders.

VI. *Omzetbelasting 1933.* (Zitting 1933, gedrukte stukken No. 68).

In dit wetsontwerp, dat door de Tweede Kamer reeds is aanvaard, werd het wetsontwerp weeldeverteringsbelasting verwerkt, dat als afzonderlijk wetsontwerp werd ingetrokken.

De omzetbelasting, die volgens de raming 85 miljoen per jaar zal opleveren, bedraagt 4 pCt. van den verkoops-prijs. Voor luxe-artikelen, in tabel A bij het wetsontwerp vermeld, bedraagt de omzetbelasting 10 pCt. Ditzelfde percentage wordt geheven bij invoer van goederen, en bovendien wordt op alle goederen een extra invoerrecht van 1 pCt., voor die van lijst A van 2 pCt. geheven, voor zoover die goederen ook hier te lande worden vervaardigd. Dit is bedoeld als compensatie voor de administratiekosten e.d., die de binnenlandsche industrie door de omzetbelasting zal hebben te dragen.

De wet is zoodanig opgezet, dat van ieder product slechts éénmaal omzetbelasting wordt betaald. Indien een artikel ongewijzigd van hand tot hand wordt omgezet, zijn de latere verkoopen van omzetbelasting vrijgesteld. Fabrikanten kunnen vrijstelling van de omzetbelasting krijgen voor goederen, die zij als grondstoffen of hulpmaterialen in hun bedrijf gebruiken.

Met het oog op de vrijstellingen is het stelsel van restitutie der reeds betaalde belasting in de wet opgenomen, waardoor handelaars, die omzetbelasting hebben betaald, deze kunnen terugkrijgen, indien zij de goederen verder verkoopen aan fabrikanten, die van omzetbelasting op grond- en hulpstoffen zijn vrijgesteld.

De aan het ontwerp toegevoegde lijst B bevat de artikelen, waarvoor geen omzetbelasting bij verkoop verschuldigd is. Het zijn ten eerste allerlei noodzakelijke levensmiddelen (o.m. brood en aardappelen, die reeds door andere heffingen in prijs zijn gestegen), en voorts goederen, die hoofdzakelijk als grondstof of hulpmaterialen in de industrie en landbouw worden gebruikt.

VII. *Technische herziening van het tarief der inkomstenbelasting.* (Zitting 1933—1934, gedr. stukken 169).

Dit wetsontwerp bevat een wijziging van art. 37 der wet op de inkomstenbelasting 1914, waarbij het tarief dier belasting was vastgesteld. Het nieuwe tarief geeft een gelijkmatiger opklimming der belasting voor inkomens tusschen f 1100 en f 1250, terwijl het tarief voor inkomens van boven de f 70.000 iets wordt verhoogd.

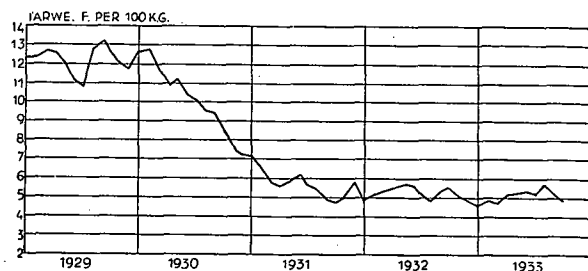
VIII. *Vermindering der uitkeering, bedoeld in art. 3, onder b, der wet van 15 Juli 1929 (Stbl. 368) en wijziging der wet van 18 Maart 1932 (Stbl. 104).* (Uitkeeringen aan de gemeenten uit het gemeentefonds). Zitting 1933—1934, gedr. stukken 176.

Hierbij wordt een vermindering voorgesteld van de uitkeering aan de gemeenten uit het gemeentefonds te doen, gedurende het belastingjaar 1934/35. Het tekort op dit fonds zou, (wanneer de uitkeeringen zouden plaats vinden in overeenstemming met de wet van 15 Juli 1929) het tekort ten laste van de schatkist in 1934/35 ca. f 9.5 miljoen grooter doen zijn dan in 1933/34, en wel in verband met de te verwachten vermindering van inkomsten van het gemeentefonds. De korting op de uitkeeringen wordt afhankelijk gesteld van de draagkracht der gemeente, welke afgemeten wordt o.a. naar de belastingcapaciteit der gemeente in haar verhouding tot de gemiddelde belastingcapaciteit in alle gemeenten. Deze belastingcapaciteit wordt berekend door aan te nemen, dat overal het maximale aantal opcenten wordt geheven. Echter worden ook winsten of verliezen der gemeentebedrijven in rekening gebracht en dus toch weer niet met capaciteit, maar met feitelijke inkomsten rekening gehouden.

HET PRIJSVERLOOP VAN GROOT-HANDELSARTIKELN GEDURENDE HET DERDE KWARTAAL VAN 1933.

TARWE.

In de eerste weken van Juli bleef de markt nog vast als gevolg van de lage ramingen voor de opbrengst van den nieuwen oogst in de Ver. Staten en klachten over droogte en hitte in Canada. Ook de voortgang te Londen van de besprekingen der groote productielanden, waarbij telkens sprake was van beperking van de tarwe-productie, steunden de markt eenigszins. De Europeesche markt volgde echter niet de hevige speculatieve prijsverhogingen van Chicago, die vooral het gevolg waren van de kans op inflatie en het streven der Amerikaansche regeering naar verhoging van het prijspeil van grondstoffen en stapelartikelen. Canada deed in slechts weinig mindere mate aan deze wilde beweging mede, doch Argentinië en Australië verhoogden hun prijzen slechts matig, hetgeen flinke zaken in tarwe uit het Zuidelijk halfrond naar Europa met zich bracht. Omstreeks 20 Juli vond plotseling in Noord-Amerika een hevige prijsinzinking plaats, gedeeltelijk wegens betere weersomstandigheden. De oogstramingen bleven laag, doch de moed was geheel verloren gegaan en deze omstandigheid deed zich ook in Europa gevoelen. Daarop volgde spoedig de invloed van goede Europeesche oogsten met steeds dringender aanbod voor export uit Duitschland en van voornamelijk oude tarwe uit Frankrijk. Ook Rusland rapporteerde een goeden oogst. Vooral de uitermate lage prijzen, waarvoor Fransche en Duitsche tarwe te koop was, hebben in het begin van Augustus de markt verder gedrukt, ook voor Argentijnsche en Australische tarwe, waarvoor de vraag sterk was verminderd. Toen op 10 Augustus voor de opbrengst in de Ver. Staten een raming werd gepubliceerd van 340 miljoen bushels wintertarwe (1932 462 miljoen) en 160 miljoen bushels zomertarwe (1932 265 miljoen) en in Canada sprake was van slechts 260 miljoen bushels

(1932 428 miljoen) waren dat lage cijfers, doch men had nog ongunstiger ramingen verwacht en het trouwens vrij beperkte herstel, dat juist tot stand was gekomen, ging weder verloren. De Londensche tarwebesprekingen hadden wel tot een voorloopige overeenstemming geleid, doch het was duidelijk geworden, dat voorloopig geen vermindering van aanbod daarvan het gevolg zou zijn. Bovendien verschenen er uitermate hooge ramingen van de in de Ver. Staten en Canada beschikbare voorraden, en de groote Europeesche oogsten (het Internationale Landbouw-Instituut te Rome schat de "Europeesche opbrengst buiten Rusland 21 miljoen quarters of ruim 11 pCt. hooger dan verleden jaar) deden verwachten, dat de Europeesche invoerlanden nog aanmerkelijk minder zullen invoeren dan in het vorige seizoen, toen hun importen slechts 12 miljoen ton bedroegen tegen 17 miljoen in vorige jaren. Het dringende goedkoop aanbod uit Frankrijk heeft niet lang geduurd, daar de regeering maatregelen nam om den export geleidelijker te doen geschieden, doch er is toch heel wat zachte Fransche en Duitsche tarwe tot de zeer lage prijzen naar naburige landen, vooral Engeland en Nederland verkocht, hetgeen nu en dan weer leidde tot betere vraag naar harde Canadeesche tarwe. In September

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN					VLEESCH				
	TARWE Manitoba No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G. 3)		ROGGE 74 K.G. Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 K.G. 3)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam/ A'dam per 2000 K.G. 4)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		DRUIVEN Black Ali- cante p. KG. Westland		TOMATEN A p. 100 KG Westland		BLOEM- KOOL 1e soort p. 100 st. Groot- broek 5)		RUND- VLEESCH (versch) Gem.v.3 kw. per 100 KG. Rotterdam		VARKEN'S- VLEESCH (versch) per 100 KG. Rotterdam	
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%
1925	17,20	100,0	13,07	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1927	14,75	85,8	12,47	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1928	13,47	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	0,80	100,0	20,—	100,0	14,80	93,—	100,—	77,50	100,—	
1929	12,25	71,2	10,87	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	0,64	80,0	16,—	80,0	17,23	116,4	96,40	103,7	93,12	
1930	9,67	56,3	6,22	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	0,62	77,5	20,—	100,0	14,22	96,1	108,—	116,1	72,90	
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	0,49	61,3	14,50	72,5	7,54	50,9	88,—	94,6	48,—	
1932	5,22	30,4	4,62	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	0,41	51,3	11,50	57,5	9,92	67,0	91,—	65,6	37,50	
Jan. 1931	6,52	37,9	4,—	30,6	84,50	36,5	86,25	36,5	207,50	44,9	—	—	—	—	—	—	66,—	103,2	56,—	
Febr. "	5,77	33,6	3,90	29,8	87,50	37,8	85,75	36,3	206,25	44,6	—	—	—	—	—	—	91,—	97,8	50,—	
Maart "	5,62	32,7	4,20	32,1	103,00	44,5	104,75	44,4	214,00	46,3	—	—	—	—	—	—	90,—	96,8	51,—	
April "	5,90	34,3	4,42	33,8	112,00	48,4	117,00	49,6	197,75	42,8	—	—	—	—	—	—	97,—	104,3	47,—	
Mei "	6,15	35,8	4,97	38,0	95,75	41,4	124,00	52,5	189,00	40,9	—	—	—	—	—	—	98,—	105,4	45,—	
Juni "	5,75	33,4	5,05	38,6	86,75	37,5	116,50	49,4	191,50	41,4	—	—	—	—	—	—	101,—	108,6	41,—	
Juli "	5,42	31,5	4,70	35,9	84,25	36,4	115,75	49,0	211,00	45,6	—	—	23,—	115,0	—	—	95,—	102,2	49,—	
Aug. "	4,97	28,9	4,02	30,8	74,50	32,2	119,50	50,6	185,50	40,1	0,65	81,3	8,50	42,5	—	—	94,—	101,1	54,—	
Sept. "	4,77	27,8	4,27	32,7	68,00	29,4	97,00	41,1	164,25	35,5	0,48	60,0	9,—	45,0	12,21	82,5	84,—	90,3	50,—	
Oct. "	5,—	29,1	4,47	34,2	68,50	29,6	94,75	40,1	160,25	34,6	0,34	42,5	17,50	87,5	4,38	29,6	75,—	80,6	49,—	
Nov. "	5,82	33,9	5,47	41,9	81,00	35,0	114,50	48,5	169,75	36,7	—	—	—	—	6,04	40,8	72,—	77,4	48,—	
Dec. "	4,92	28,6	4,95	37,9	69,25	29,9	111,25	47,1	145,75	31,5	—	—	—	—	—	—	70,—	75,3	43,—	
Jan. 1932	5,05	29,4	5,07	38,8	71,25	30,8	114,00	48,3	142,50	30,8	—	—	—	—	—	—	70,—	75,3	40,—	
Febr. "	5,30	30,8	5,07	38,8	74,00	32,0	108,50	46,0	142,25	30,8	—	—	—	—	—	—	68,—	73,1	34,—	
Maart "	5,52	32,1	5,80	44,4	86,75	37,5	118,00	50,0	143,25	31,0	—	—	—	—	—	—	67,—	72,0	32,—	
April "	5,65	32,7	6,22	47,6	88,75	38,3	124,50	52,8	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	28,—	
Mei "	5,60	32,6	5,30	40,5	78,00	33,7	116,00	49,2	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	26,—	
Juni "	5,22	30,4	4,15	31,7	80,75	34,9	105,75	44,8	128,75	27,8	—	—	—	—	—	—	67,—	72,0	34,—	
Juli "	4,90	28,5	4,—	30,6	78,75	34,0	100,25	42,5	129,75	28,1	—	—	15,50	77,5	—	—	64,—	68,8	35,50	
Aug. "	5,20	30,2	4,07	31,2	77,50	33,5	98,25	41,6	133,00	28,8	0,56	70,0	8,—	40,0	—	—	62,—	66,7	40,50	
Sept. "	5,47	31,8	4,20	32,1	78,50	33,9	88,50	37,5	150,75	32,6	0,37	46,3	5,50	27,5	9,78	66,1	55,—	59,1	42,50	
Oct. "	5,25	30,5	3,92	30,0	74,50	32,2	79,50	33,7	138,25	29,9	0,30	37,5	17,—	85,0	9,81	66,3	51,—	54,8	44,—	
Nov. "	4,90	28,5	3,90	29,8	71,25	30,8	79,00	33,5	135,25	29,2	—	—	—	—	10,18	68,8	53,—	57,0	46,—	
Dec. "	4,72	27,5	3,80	29,1	66,25	28,6	75,25	31,9	135,00	29,2	—	—	—	—	—	—	53,—	57,0	46,—	
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	—	—	—	—	—	—	50,50	54,3	44,75	
Febr. "	4,77	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	45,—	
Maart "	5,05	29,4	3,82	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,0	—	—	—	—	—	—	46,50	50,0	46,—	
April "	5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,2	129,50	28,2	—	—	—	—	—	—	49,50	53,2	48,25	
Mei "	5,40	31,4	3,77	28,9	70,50	30,5	73,25	31,0	146,75	31,7	—	—	—	—	—	—	52,25	56,2	49,—	
Juni "	5,25	30,5	3,55	27,2	66,00	28,5	75,75	32,1	163,25	35,3	—	—	—	—	—	—	51,25	55,1	48,—	
Juli "	5,82	33,9	3,85	29,4	64,25	27,8	78,00	33,1	176,25	38,1	—	—	13,55	67,8	—	—	49,25	53,0	48,50	
Aug. "	5,30	30,8	3,55	27,2	61,25	26,5	67,75	28,7	161,50	34,9	0,41	51,3	8,—	40,0	—	—	49,—	52,7	49,25	
Sept. "	4,95	28,8	3,47	26,6	61,00	26,3	65,25	27,6	159,00	34,4	0,25	31,3	2,70	13,5	9,28	62,7	50,25	54,0	54,—	
Oct. "	4,45	25,9	3,10	23,7	61,50	26,6	71,00	30,1	145,00	31,4	0,24	30,0	3,44	17,2	3,63	24,5	52,—	55,9	54,50	
9 "	4,40	25,6	3,—	22,9	60,00	25,9	66,00	28,0	139,00	30,1	0,26	32,5	6,50	32,5	2,68	18,1	53,—	57,0	54,—	
16 "	4,30	25,0	3,—	22,9	58,00	25,1	61,00	25,9	135,00	29,2	0,29	36,3	9,—	45,0	4,75	32,1	60,—	64,5	54,—	
23 "	4,50	26,2	3,—	22,9	59,50	25,7	60,00	25,4	142,50	30,8	—	—	—	—	—	—	—	—	69,7	

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Jan. 1928 Maiting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 K.G. Zuid-Russische. 4) De jaren 1928 en 1929 Broek op Langendijk. 5) 7 Oct. 6) 13 Oct. 7) 20 Oct. 8) 5 Oct. 9) 6 Oct. 10) 12 Oct. 11) 19 Oct.

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN										DIVERSEN			
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 tijn 33,90 Bé s.g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ^o §cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Col- onial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gid. per 100 KG. netto				
	f.	%	§	%	§cts.	%	§	%	pence	%	pence	%	pence	%	f.	%	f.	%		
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,4
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
Jan. 1931	10,30	95,4	0,85	50,6	6,08	40,9	10,30	44,3	8,31	28,4	3,09	33,1	21,25	38,6	12,00	40,7	24,63	71,0	10,11	84,3
Febr. "	10,30	95,4	0,85	50,6	6,14	41,3	10,95	47,1	9,58	32,7	3,55	38,0	21,75	39,5	12,00	40,7	22,50	64,8	10,21	85,1
Maart "	10,30	95,4	0,66	39,3	6,07	40,9	10,90	46,9	9,70	33,1	3,56	38,1	25,25	45,9	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
April "	10,15	94,0	0,53	31,5	5,66	38,1	10,25	44,1	8,68	29,7	3,31	35,4	24,50	44,5	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
Mei "	10,00	92,6	0,53	31,5	5,37	36,2	9,40	40,4	8,18	27,9	3,01	32,2	23,50	42,7	13,00	44,1	21,75	62,7	10,21	85,1
Juni "	10,00	92,6	0,34	20,5	4,24	28,5	9,10	39,1	7,54	25,8	3,01	32,2	22,00	40,0	12,50	42,4	19,13	55,1	10,21	85,1
Juli "	10,00	92,6	0,24	14,3	3,40	22,9	9,25	39,8	7,73	26,4	3,35	35,8	22,25							

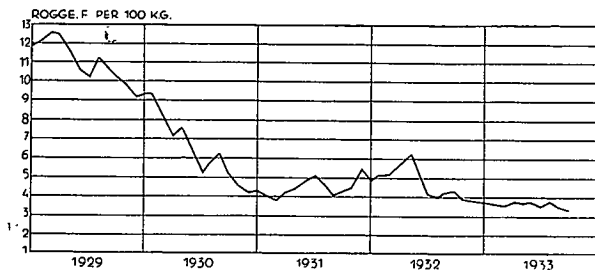
	ZUIVEL EN EIEREN										METALEN													
	BOTER p.K.G. Leeuwarder Comm. Notering		BOTER p.K.G. Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Akkraars Fabrieks-kaas kl. m/merk		EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUDE cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	£	o/o	£	o/o	£	o/o	Sh.	o/o	sh.	o/o	£	o/o	sh.	o/o	pence	o/o
1925	2.31	100.0	56.00	100.0	9.18	100.0	62.17	100.0	36.86	100.0	261.17	100.0	73.00	100.0	67.00	100.0	36.36	100.0	85.60	100.0	32.17	100.0	100.0	100.0
1926	1.98	85.7	43.15	77.1	8.15	88.8	58.11	93.5	31.16	85.3	290.17	111.1	86.6	118.5	68/8	102.5	34.2/6	94.3	85/-	99.5	28 1/16	89.3	89.3	
1927	2.03	87.9	43.30	77.3	7.96	86.7	55.14	89.7	24.4-	66.4	290.4/-	110.8	73/-	100.0	64/6	96.3	28.10/-	78.8	85/-	99.5	26 3/4	81.1	81.1	
1928	2.01	91.3	48.05	85.8	7.99	87.0	63.16	102.8	21.1-	57.8	227.5/-	86.8	66/-	90.4	62/8	93.5	25.5/6	69.9	85/-	99.5	26 1/16	76.2	76.2	
1929	2.05	88.7	45.40	81.1	8.11	88.3	75.14	121.9	23.5/-	63.8	203.15/6	77.8	70/6	96.6	68/9	102.6	24.17/11	68.8	85/-	99.5	24 1/16	55.4	55.4	
1930	1.66	71.9	38.45	68.7	7.32	73.2	54.13	88.0	18.1/6	49.6	142.5/-	54.3	67/-	91.8	59/6	88.8	16.17/-	46.6	85/-	99.5	17 1/16	41.6	41.6	
1931	1.34	58.0	31.30	56.9	5.35	58.3	36.5/-	58.4	12.1/-	33.1	110.17/-	42.0	55/-	75.3	47/6	70.9	11.10/6	31.9	92/6	108.2	13 1/16	40.1	40.1	
1932	0.94	40.7	22.70	40.5	4.14	45.1	22.17/-	36.8	8.12/-	23.6	97.2/-	37.1	42/-	57.5	37/-	55.2	9.16/-	27.1	118/-	138.0	12 1/16	39.9	39.9	
Jan. '31	1.61	69.7	32.25	57.6	6.63	72.2	45.7/6	73.1	14.-/6	38.5	116.8/-	44.4	60/6	82.9	51/6	76.9	12.18/6	35.7	85/-	99.5	12 1/16	38.9	38.9	
Febr. "	1.66	71.9	33.80	60.4	6.21	67.6	45.1/6	72.6	13.5/6	36.4	117.-/6	44.7	58/6	80.3	50/7	75.5	12.10/-	34.6	85/-	99.5	12 1/16	41.8	41.8	
Mrt. "	1.47	63.6	35.00	62.5	4.94	53.8	45.1/6	72.6	13.3/6	36.2	122.1/-	46.6	58/6	80.3	48/10	72.9	12.8/6	34.3	85/-	99.5	13 1/16	38.9	38.9	
Apr. "	1.35	58.4	31.60	56.4	4.20	45.8	42.15/6	68.9	12.10/-	34.3	113.4/-	43.2	58/6	80.3	49/6	73.9	11.12/-	32.1	85/-	99.5	13 1/16	40.9	40.9	
Mei "	1.26	54.5	30.85	55.1	4.07	44.4	39.6/6	63.4	11.10/6	31.6	104.17/-	40.0	58/6	80.3	48/-	71.6	10.13/6	29.5	85/-	99.5	12 1/16	40.3	40.3	
Juni "	1.29	55.8	33.50	59.8	4.30	46.8	36.6/6	58.5	11.11/6	31.8	106.2/6	40.5	58/6	80.3	47/1	70.3	11.10/-	31.8	85/-	99.5	12 1/16	40.1	40.1	
Juli "	1.32	57.1	37.75	67.4	4.40	47.9	34.14/-	55.9	12.15/6	35.1	112.5/6	42.9	58/6	80.3	48/9	72.8	12.11/-	34.7	85/-	99.5	13 1/16	41.2	41.2	
Aug. "	1.30	56.3	36.00	64.3	4.98	54.2	32.15/-	52.8	11.19/6	32.9	114.19/6	43.9	58/6	80.3	47/9	71.3	11.14/6	32.4	85/-	99.5	13 1/16	39.9	39.9	
Sept. "	1.27	55.0	32.25	57.6	5.77	62.9	30.3/6	48.6	11.4/-	31.1	111.16/-	42.7	55/6	76.0	46/7	69.5	10.19/-	30.3	91/3	106.8	13 1/16	41.4	41.4	
Oct. "	1.24	53.7	26.25	46.9	6.27	68.9	28.2/6	45.3	10.9/6	28.8	101.16/-	38.6	46/-	63.0	44/8	66.7	10.7/6	28.7	106/3	124.3	14 1/16	43.0	43.0	
Nov. "	1.17	50.6	24.75	44.2	7.07	77.0	27.19/6	45.1	11.5/-	30.9	102.-/6	39.0	44/6	61.0	43/6	64.9	10.15/6	29.6	110/9	129.5	14 1/16	45.1	45.1	
Dec. "	1.18	51.1	21.40	38.2	5.32	58.0	27.6/6	44.2	10.16/-	29.6	98.17/6	37.8	41/6	56.8	43/3	64.6	10.12/6	28.0	112/9	143.3	14 1/16	44.6	44.6	
Jan. '32	1.16	50.2	25.75	46.0	4.71	51.3	27.14/6	44.7	10.14/-	29.4	98.18/-	37.8	41/6	56.8	42/-	62.7	10.6/6	28.5	120/3	140.7	13 1/16	43.2	43.2	
Febr. "	1.34	58.0	27.75	49.6	3.79	41.3	26.4/-	42.2	10.5/-	28.1	99.2/6	37.9	41/6	56.8	40/-	59.7	10.-/6	27.6	119/6	139.9	14	43.6	43.6	
Mrt. "	0.98	42.4	23.65	42.2	3.42	37.3	24.18/-	40.1	9.9/-	25.9	96.6/-	36.8	44/-	60.3	40/-	59.7	9.11/-	26.4	114/-	133.5	13 1/16	42.8	42.8	
Apr. "	0.99	42.9	19.60	35.0	2.77	32.0	23.8/-	37.7	8.16/6	24.2	84.15/6	32.4	45/-	61.6	37/6	56.0	9.2/-	25.2	110/3	129.0	13 1/16	40.9	40.9	
Mei "	0.82	35.5	19.65	35.1	2.88	31.4	21.6/-	34.3	8.-/6	22.0	89.13/6	34.2	44/-	60.3	37/6	56.0	9.9/-	26.1	112/9	132.0	12 1/16	39.3	39.3	
Juni "	1.11	48.1	24.25	43.3	3.08	33.5	20.12/6	33.2	7.5/-	19.9	84.9/-	32.3	44/-	60.3	37/6	56.0	8.13/-	23.9	113/6	132.7	12 1/16	39.3	39.3	
Juli "	0.96	41.6	19.55	34.9	3.12	34.0	19.2/6	30.8	7.3/6	19.7	90.17/6	34.7	42/6	58.2	37/-	55.2	8.6/6	23.0	116/-	135.7	12 1/16	38.5	38.5	
Aug. "	0.76	32.9	17.90	32.0	3.72	40.6	22.4/6	35.8	7.17/6	21.6	101.-/6	38.6	42/-	57.5	36/6	54.5	9.13/6	26.7	118/6	138.9	12 1/16	39.9	39.9	
Sept. "	0.84	36.4	19.70	35.2	4.64	50.5	25.8/-	40.9	9.0/6	26.1	109.9/6	41.8	42/-	57.5	35/-	52.2	11.2/-	30.7	118/9	138.8	13	40.5	40.5	
Oct. "	0.82	35.5	25.50	45.3	5.73	62.4	22.5/6	35.9	8.7/-	22.9	105.13/6	40.4	41/-	56.2	34/6	51.5	10.8/6	28.8	121/6	142.1	12 1/16	38.9	38.9	
Nov. "	0.81	35.1	26.50	47.3	6.65	72.4	21.19/-	35.4	8.4/6	22.6	104.7/6	39.9	40/-	54.8	34/6	51.5	10.8/-	28.7	125/9	147.2	12 1/16	38.3	38.3	
Dec. "	0.73	31.6	22.55	40.3	5.12	55.7	19.12/6	31.6	7.9/6	20.5	100.10/6	38.4	39/-	53.4	34/6	51.5	10.7/-	28.6	125/9	147.2	11 1/16	35.8	35.8	
Jan. '33	0.73	31.6	21.75	38.8	4.27	46.7	19.17/-	32.0	7.8/-	20.3	100.1/6	38.1	40/6	55.5	34/6	51.5	9.19/-	27.2	122.8	143.5	11 1/16	36.4	36.4	
Febr. "	0.65	28.1	20.60	36.8	4.35	47.4	20.3/-	32.5	7.7/-	20.2	104.7/6	39.9	43/-	58.9	34/-	50.7	9.15/-	27.0	120/5	140.8	11 1/16	37.2	37.2	
Mrt. "	0.53	22.9	19.40	34.6	2.80	30.0	20.-/6	32.3	7.10/-	20.6	104.18/6	40.1	43/-	58.9	34/7	51.6	10.7/-	28.6	120/5	140.8	12 1/16	38.7	38.7	
Apr. "	0.54	23.4	18.55	33.9	2.07	22.6	20.11/6	33.1	7.12/6	20.9	109.17/-	42.0	43/-	58.9	35/6	53.0	10.8/6	28.8	120/1	140.4	12 1/16	39.9	39.9	
Mei "	0.52	22.5	21.80	38.1	2.49	27.1	23.6/6	37.6	8.6/-	22.9	128.17/6	49.2	41/6	56.8	36/6	54.5	10.13/-	29.4	123/6	144.4	13 1/16	41.2	41.2	
Juni "	0.52	22.5	23.50	42.0	2.50	27.2	25.7/-	40.8	9.4/-	25.3	151.10/-	57.9	42/-	57.5	37/-	55.2	11.12/6	32.1	122.3/1	143.0	13 1/16	41.2	41.2	
Juli "	0.55	23.8	18.50	33.0	2.60	28.3	25.16/-	41.6	9.2/-	25.0	148.1/6	56.5	41/6	56.8	35/-	52.2	12.1/-	33.3	123.10 1/2	144.9	12 1/16	38.7	38.7	
Aug. "	0.63	27.3	18.90	33.8	3.97	38.9	24.5/-	39.1	8.4/6	22.6	145.3/-	55.5	41/-	56.2	35/-	52.2	11.7/-	31.4	125.10	147.2	12	37.2	37.2	
Sept. "	0.66	28.6	18.40	32.9	3.91	42.6	22.16/6	36.8	7.16/-	21.4	140.17/6	53.8	39/6	54.1	34/6	51.5	10.18/6	30.2	130.11	153.1	11 1/16	37.4	37.4	
2 Oct. "	0.65 ⁹⁾	28.1	18.50 ⁹⁾	33.0	3.95	43.6	22.14/6	36.6	7.14/6	21.2	142.9/5	54.4	38/6	52.7	35/-	52.2	10.16/-	29.9	133/5	156.0	11 1/16	36.8	36.8	
9 "	0.66 ¹⁾	28.6	18.50 ³⁾	33.0	4.40	47.9	22.2/6	35.6	7.12/-	20.9	143.12/-	54.8	38/6	52.7	35/-	52.2	10.14/6	29.6	133/1	155.7	11 1/16	36.8	36.8	
16 "	0.71 ²⁾	30.7	19.50 ⁸⁾	34.8	4.90	53.4	22.6/6	36.0	7.17/-	21.6	147.-/6	56.1	40/-	54.8	34/-	50.7	10.18/6	30.2	128/6	150.3	11 1/16	37.2	37.2	
23 "	0.90	30.0	19.50 ⁸⁾	34.8	5.10	55.6	21.9/-	34.6	7.8/6	20.4	146.13/6	56.0	40/-	54.8	34/-	50.7	10.5/6	28.4	129/2	151.1	12	37.4	37.4	

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata. ³⁾ Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No

heeft de markt echter vrijwel voortdurend in gedrukte stemming verkeerd met dalende prijzen als gevolg van de nog steeds duidelijk aan het licht tredende wanverhouding tusschen aanbod en verbruik. De zeer groote voorraden in Noord-Amerika, flinke verschepingen uit Rusland en de groote oogsten van Europa (overal zijn de oogsten grooter geweest dan in 1932 behalve in Spanje en Scandinavië) met onverzachte handhaving der hevige invoerbelemmeringen houden iedere verbetering tegen. Tenslotte viel ook in Canada de oogst nog mee, waar die officieel geraamd wordt op 282 miljoen bushels. Hoe flauw de markt in September is geweest, blijkt uit het prijsverloop aan de termijnmarkt te Rotterdam, waar bijvoorbeeld September-tarwe van 1 tot 20 Juli nog steeg van $f 4.57\frac{1}{2}$ tot $f 5.07\frac{1}{2}$ (waartoe echter ook de spoedig ongegrond gebleken vrees voor waardevermindering van den Gulden bijdroeg) om daarna voortdurend te dalen tot hij aan het eind van Augustus op $f 3.57\frac{1}{2}$ en op 30 September op $f 3.27\frac{1}{2}$ stond. De prijsbewegingen te Chicago staan zoozeer onder den invloed van de Amerikaanse monetaire en economische experimenten, dat zij voor de wereldmarkt geen beteekenis hebben.

ROGGE.

In de eerste weken van Juli was ook rogge zeer vast. Niet slechts droeg de vaste stemming van tarwe daartoe bij, doch vooral het vermeerderde gebruik van roggebloem en de hooge roggeprijzen in de Ver. Staten, waardoor daarheen Argentijnsche en Canadeesche rogge werd verkocht en zelfs Noord-Amerikaansche rogge, die reeds geruimen tijd in Europa lag, naar Amerika werd terugverscheept. Ook in Europa stegen door dit alles de roggeprijzen aanmerkelijk, doch omstreeks 20 Juli volgde de Amerikaanse prijsval en in den aanvang van Augustus kwam er een steeds dringender aanbod van nieuwe rogge, eerst uit Hongarije, later ook uit Duitsland en vooral uit Polen. Voortdurend daalden de prijzen waartoe de op 14 Augustus in Nederland van kracht geworden heffing bij invoer nog meewerkte, daar immers Nederland een der grootste invoerlanden is van rogge. Tot ongekend lage prijzen werden vooral Poolse en Duitse rogge aangeboden, doch spoedig was ook Hongaarsche rogge even laag te koop.

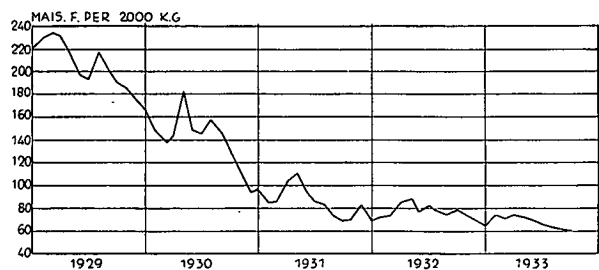

Omstreeks 15 September werd, om den afzet van Nederlandsche rogge niet te zeer in gevaar te doen komen, de invoer in Nederland verder bemoeilijkt. De prijzen, waartoe in September uit de laatstgenoemde drie landen rogge te koop was, zouden kort geleden nog als ondenkbaar zijn beschouwd. Zij worden, althans in Polen en Duitsland mogelijk gemaakt door uitvoerprijzen en zijn een duidelijk symptoom van den chaotischen toestand, die er op het gebied van den graanverbouw en den graanuitvoer van veel landen is ontstaan en waartegen geen kruid gewassen schijnt.

MAIS.

In tegenstelling met tarwe en rogge was maïs in de eerste weken van Juli niet bepaald vast. Voldoende verschepingen uit Argentinië, uitstekende Roemeensche oogstvooruitzichten en in verband daarmee ruim aanbod uit Roemenië hielden de prijzen op een een weinig veranderd peil. De in dien tijd veelal onbevredigende conditie, waarin de Platamaïs

in Europa arriveerde, leidde tot geregelde zaken in Donaumaïs, in het bijzonder ook naar Nederland. Voor Platamaïs op aflading werd gewoonlijk een aanmerkelijke premie boven vroegere posities gevraagd, hetgeen transacties op aflading verhinderde. Uit Roemenië werd echter zulk een premie nauwelijks verlangd en deze omstandigheid leidde tot vrij wat zaken op latere verscheping in Donaumaïs. Aan het einde der maand is de maïsprijs gedaald, al was de verlaging van geringeren omvang dan voor tarwe en gerst, omdat ook in de voorafgegane weken maïs weinig in prijs gestegen was. De prijsdaling was het gevolg van verminderde Europeesche vraag, groote aanvoeren van Platamaïs en dringend aanbod. De uitstekende oogstverwachtingen in de Balkanlanden hadden eenige weken van steeds lagere prijzen van Donaumaïs tengevolge, waarvan ook de Argentijnsche prijzen den invloed ondervonden. De op 14 Augustus van kracht geworden Nederlandsche heffing op den invoer had op het internationale prijspeil geen invloed, omdat hier onmiddellijk de maïsprijs met het bedrag der heffing steeg en een vermindering der vraag niet intrad. De zoeven genoemde oorzaken voor verlaging van den maïsprijs bleven echter voortbestaan en in de tweede helft van Augustus was ook maïs goedkoop en gedurende dezen crisis-tijd nog ooit was voorgekomen. Tot de zeer lage prijzen kocht Nederland vrij wat Donaumaïs in spoedige posities evenals van den nieuwen oogst op winter-verscheping, doch over het algemeen kleeft de Europeesche vraag matig en kleiner dan in vorige jaren. De in vergelijking met vorige jaren beperkte Argentijnsche verschepingen vormden dan

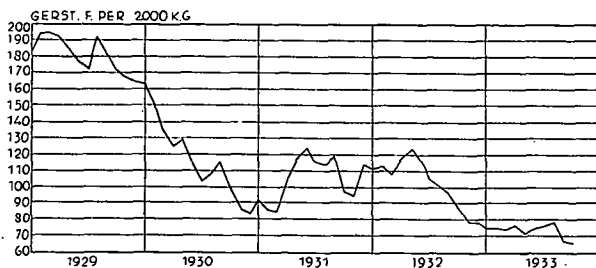

ook geen steun voor de markt en de prijsdaling ging ook in Argentinië geleidelijk voort, zonder echter groote afmetingen aan te nemen. Begin September trad een kleine verbetering in, toen in Europa de aanvoeren klein waren en spoedige maïs zelfs een premie bedong boven latere posities. De verbetering duurde echter slechts enkele dagen en gedurende de laatste drie weken van het kwartaal bewogen de prijzen zich binnen enge grenzen op het reeds eenigen tijd geldende zeer lage niveau. Aan de Rotterdamse termijnmarkt varieerden die in September voor den September-termijn tusschen $f 56$ en $f 58\frac{1}{2}$ per 2000 KG., om op den 30sten op $f 56\frac{1}{2}$ te sluiten. In Juli (toen overigens de vrees voor den Gulden nu en dan een hausse-factor vormde) had deze prijs zich nog bewogen tusschen $f 64$ en $f 66$, doch in Augustus was de verlaging tot ongeveer $f 56$ tot stand gekomen.

GERST.

In gerst waren in de eerste weken van Juli het aanbod en de aanvoeren in Europa niet groot. De markt was vast met goede vraag en stijgende prijzen. Tegen het einde der maand begon echter de goede Roemeensche oogst, gecombineerd met het nog vrij aanzienlijke Roemeensche overschot van het vorige seizoen, zijn invloed te doen gevoelen. Spoedig was het aanbod van Donaugerst ruim en dringend met als gevolg een aanmerkelijke prijsdaling, ook voor Platagerst. Laatstgenoemde soort vervulde spoedig een veel minder belangrijke rol dan tevoren, terwijl de markt werd beheerscht door Donaugerst, die ook op aflading in de herfstmaanden tot ongekend lage prijzen werd aangeboden. Ook Russische

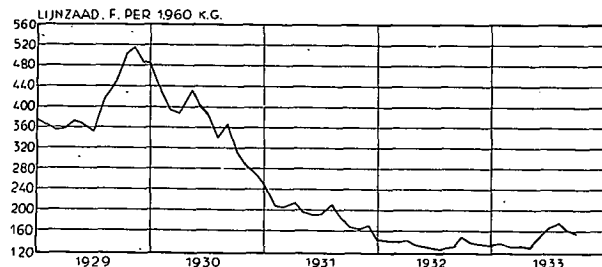
gerst kwam in Augustus aan de markt en beide Oost-Europeesche soorten werden op het lage prijspeil in vrij groote hoeveelheden verhandeld, zoowel naar Engeland als naar Nederland. De oogst in Roemenië wordt vrij aanmerkelijk hooger geraamd dan in het vorige jaar en ook Rusland heeft blijkbaar vrij wat gerst aan te bieden, zoodat in September van een prijsherstel geen sprake was. Integendeel ging de prijsdaling voort, zoodat aan het einde dier maand

voor Roemeensche voergerst een laagte-record werd bereikt van f 48 per 2000 KG., terwijl voor dergelijke gerst in Juli nog ongeveer f 70 werd betaald. Ook dit prijsverloop is een duidelijke aanwijzing van de wanverhouding tusschen de productie der uitvoerlanden en de vraag in Europa. Deze is in Nederland, Engeland en België eigenlijk niet onbevredigend, doch nu Duitsland zoo goed als geen gerst meer importeert is het onder de bestaande crisis-omstandigheden vrijwel onmogelijk om voor een eenigszins belangrijk gedeelte van de aanzienlijke uitvoeroverschotten van Roemenië en Rusland afzet te vinden anders dan op het reeds genoemde uitermate lage prijspeil.

LIJNZAAD.

De verhooging in prijzen, die het artikel einde Juli op f 190 per last heeft gebracht, is hoofdzakelijk teweeggebracht door berichten omtrent droogte in Argentinië. Op het critieke oogenblik hebben evenwel zware regens niet alleen het lijnzaad, maar ook andere oogsten in dat land zeer verbeterd. Het gevolg is geweest een scherpe reactie en een groote teruggang in de prijzen, die nu eind October weder zijn aangeland op circa f 150. Intusschen heeft deze verlaging van prijzen geen verbetering van de omzetten ten gevolge gehad. De prijzen voor de eindproducten, lijnolie en lijnkoeken, zijn slecht gebleven en, voor wat ons land betreft, is dientengevolge de productie daarvan zeer sterk ingekrompen. Bij de verwarde economische toestanden om ons heen is het aanbod voornamelijk van koeken van alle mogelijke herkomst zóó groot, dat de prijzen daarvan de naedeelge volgen ondervinden.

Behalve de verbeterde uitzichten voor den nieuwen oogst in Argentinië, heeft ook de zeer vergrootte export uit Britsch-Indië tot de lagere prijzen medegewerkt. De door Engeland ingestelde preferentiële rechten hebben tot gevolg gehad, dat de voorheen zeer groote Engelsche markt voor Argentinië langzamerhand dreigt verloren te gaan en dat Britsch-Indië klaarblijkelijk in staat is, de voorziening van de behoeften aan grondstoffen van het V.K. te dekken.

Exporten uit Argentinië zijn in den loop der maanden zeer sterk gevallen en uit particuliere berichten blijkt, dat de voor eenige maanden verstrekte

officiële gegevens omtrent het nog aanwezige export-surplus weder veel te optimistisch geweest zijn. Insteede van een overschot van ca. 85.000 tons voor het einde van het seizoen, maken particuliere berichten melding van een nog beschikbaar overschot van 230 tot 300.000 tons.

Bij de zeer teruggegene consumptie in Europa moet dus rekening gehouden worden met de mogelijkheid, dat de prijzen na het binnenkomen van den nieuwen oogst nog verder zullen kunnen vallen. Intusschen zullen de weersomstandigheden tijdens de maand November doorslaggevend zijn voor de grootte van de binnenkomende Argentijnsche oogsten.

BOTER.

De prijzen op onze botermarkt vertoonden in het afgelopen kwartaal na het record laagtepunt gedurende de laatste maanden van het eerste semester van dit jaar een vrijwel aanhoudende opwaartsche beweging, iets wat om dezen tijd van het jaar te verwachten is, daar de omzetten op de wereldbotermarkt gewoonlijk een geringen omvang hebben, en ook ons eigen invloed tengevolge van seizoensinvloed naar inkrimping neigt.

Drie factoren bepaalden in het berichtskwartaal het marktbeeld, t.w. de prijsbeweging op de Engelsche markt, de daling in elk geval de weinige stabiliteit van het Pond Sterling en het beleid met betrekking tot den binnenlandschen boterafzet. Bij dit alles speelde de vraag uit de gecontingeerde afzetgebieden zoals België en Duitsland, slechts een ondergeschikte rol.

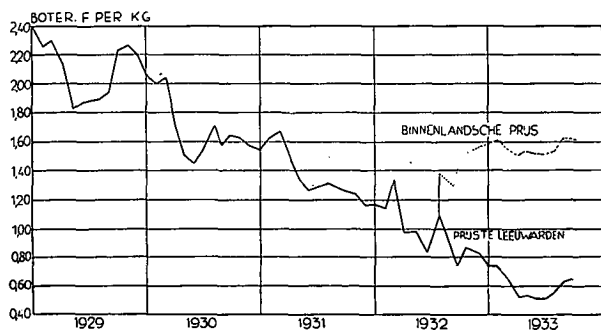
Boter in tons.

	Invoer				Uitvoer			
	1930	1931	1932	1933	1930	1931	1932	1933
1e halfj.	742	1.233	3.792	310	21.678	18.007	8.400	17.283
2e "	1.252	2.798	437	—	20.231	14.951	11.977	—
1e kwart.	413	813	3.165	114	8.723	6.936	3.824	6.454
2e kwart.	330	419	627	196	12.956	11.073	4.577	10.829
3e kwart.	290	812	196	125	11.584	8.656	4.151	6.287
Jan.	189	423	1.252	15	3.137	2.278	1.060	1.905
Febr. ...	129	260	1.606	58	2.419	1.819	853	1.916
Maart ..	95	130	307	41	3.167	2.839	1.911	2.633
April ..	133	94	266	128	4.014	3.473	1.600	2.407
Mei	76	152	110	21	4.620	4.132	1.881	4.047
Juni	121	173	251	47	4.322	3.468	1.096	4.375
Juli	108	368	74	24	4.001	2.914	1.128	2.952
Aug.	70	360	90	36	4.230	2.977	1.436	1.695
Sept.	112	84	32	64	3.353	2.765	1.587	1.641

De voorwaarden, waardoor er in het voorgaande kwartaal sprake kon zijn van een belangrijken uitvoer naar Engeland kwamen in de tweede helft van Juli en in Augustus te vervallen. De export benaderde daardoor weer de geringe afmetingen van het crisisjaar 1932. Dit heeft ongetwijfeld de moeilijkheden met betrekking tot den binnenlandschen afzet vergroot. Door de tengevolge van de weinig of geen soepelheid vertoonende heffingen vormden de noodzakelijkheid in het binnenland bedongen prijzen een sta in den weg voor een vlotten verkoop. Iets beter ging het hiermede in den loop van September, doch toen waren de productievoorwaarden — mede tengevolge van het veel voorkomen van het mond- en klauwzeer dusdanig, dat er geen overschot op de binnenlandsche markt bleef hangen. Het overschot boven den export was dit kwartaal zeer groot. België en Duitsland konden slechts in beperkte mate kopen. In Engeland, dat zelfs toen het door de koloniale aanvoeren in den steek gelaten werd, meer open geraakte voor versche boters kon onze handel niet optornen tegen de valuta-boters uit de Scandinavische landen en bleef voor hem het debiet beperkt tot de geregelde maar beperkte afnemers.

Gedurende de maanden Juli en Augustus kon het

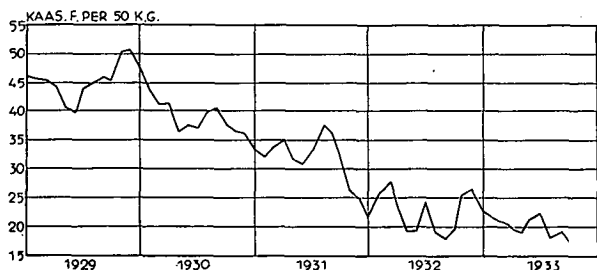
door een en ander te grootte aanbod op de binnenslandsche markt profiteeren van de koelhuisregeling en bestond er weinig aandrang op de markt voor de directe consumptie. Nadien liep de productie hier te lande een vrij stuk terug, wat, begin September ertoe aanleiding gaf de koelhuisregeling weer te beperken. In dien tijd vertoonde de Engelsche markt bij de onverwacht uiterst geringe aanvoeren uit de Dominions een opgewekt beeld, wat het algemeen prijsniveau steunde.

KAAS.

De prijzen bewogen zich na den scherpen val in het begin van dit kwartaal tengevolge vooral van de exorbitant scherpe beperking van den kaasvoer in Frankrijk, op een laag niveau.

De uitvoer van kaas steeg in het derde kwartaal t.o.v. het tweede, hetgeen echter een normaal verschijnsel is.

Kaas in tons.

	Invoer				Uitvoer			
	1930	1931	1932	1933	1930	1931	1932	1933
1e halfj.	308	274	239	162	44.031	41.364	36.603	30.989
2e " "	377	336	249	—	49.744	45.027	40.535	—
1e kwart.	171	148	128	90	20.176	18.934	16.302	15.953
2e kwart.	138	127	111	72	23.854	22.430	20.301	15.036
3e kwart.	182	158	109	95	27.067	24.170	22.161	17.855
Jan.	71	50	37	27	7.468	6.741	5.883	4.910
Febr.	44	41	44	26	6.109	5.845	5.457	5.232
Maart ..	56	57	47	37	6.599	6.348	4.962	5.811
April ..	48	46	37	25	7.027	6.988	6.397	4.438
Mei	49	36	38	25	8.172	6.815	6.299	5.064
Juni	41	45	36	22	8.655	8.627	7.605	5.534
Juli	60	48	33	31	10.218	8.916	6.733	5.700
Aug.	58	54	39	22	8.729	7.716	7.325	6.402
Sept.	64	56	37	42	8.120	7.538	8.183	5.753

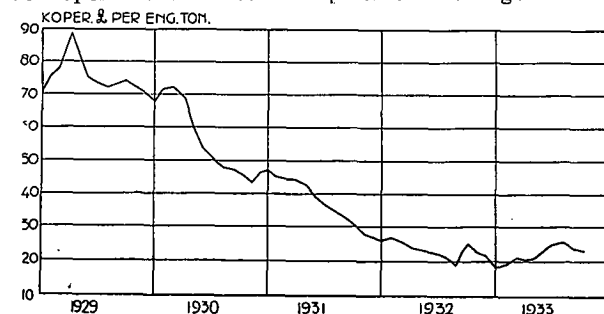
KOPER.

De kopernoteering heeft ten opzichte van ons laatste overzicht, een sterke daling ondergaan. De noteering van 13 October jl. bedraagt £ 37.- bij een Pondenkoers van f 7,71 voor electrolytisch koper. Indien men dezen prijs vergelijkt met de noteering van ultimo December van het vorige jaar, dan zijn wij nu reeds beneden deze noteering gekomen.

Het is op het oogenblik zeer moeilijk, de koper-situatie te overzien; de laatste cijfers, welke ons omtrent de productie bereiken, loopen tot ultimo Juni 1933 en geven een cijfer te zien van rond 80.000 ton per maand gemiddeld (ton van 1000 KG.). Dit is ongeveer hetzelfde cijfer, als in 1932 bereikt tegenover 118.000 ton in 1931.

Wat nu de consumptiecijfers betreft, zoo waren

deze, volgens het bericht van de Metallgesellschaft, gemiddeld 108.000 ton per maand in 1931 en 87.000 ton in 1932. De verbruikscijfers van 1932 wijzen op een langzame aanpassing. Nu moet natuurlijk worden afgewacht, in hoeverre nieuwe vindplaatsen van koper, zooals bijv. in Rhodesia, met lage productie-cijfers, de algemeene situatie van koper kunnen beïnvloeden en verder, of het op den duur mogelijk zal zijn, de verschillende tegengestelde belangen op de kopermarkt tot een compromis te brengen.

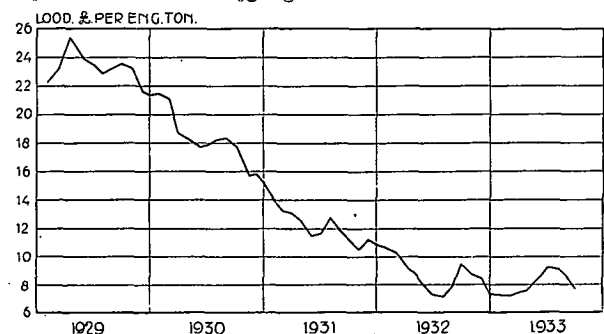

Het is wel interessant om aan de hand van de gegevens van het statistisch overzicht van de Metallgesellschaft, eenige cijfers te vermelden over koper.

In het bijzonder wordt er op gewezen, dat de productiecijfers in Amerika bezig zijn constant terug te loopen. Van een jaarproductie in Amerika in 1929 van 1.501.000 ton is dit cijfer teruggelopen tot 500.000 ton in 1932. Indien men nu hier tegenover stelt de productie in de andere werelddeelen, dan ziet men, dat de teruggang hier veel kleiner is, want van een totaal overblijvende productie van 450.000 ton is deze teruggelopen tot 400.000 ton. Een en ander wijst dus op een veel sterkere afname van de productie in Amerika dan in andere werelddeelen. Het schijnt, dat President Roosevelt er niet in geslaagd is, de code voor de koperproductie in Amerika deze industrie met gunstig resultaat op te leggen. De kopersmelterijen schijnen zich niet te willen onderwerpen en vermoedelijk zal men dus tot dwang moeten overgaan. In hoeverre een en ander de verdere positie van koper zal beïnvloeden, moet nog worden afgewacht. Op het oogenblik ziet de marktpositie van dit materiaal er weer verre van gunstig uit.

LOOD.

De loodmarkt schijnt betrekkelijk gunstig te liggen. Weliswaar zijn de prijzen iets afgeflauwd ten opzichte van ons laatste overzicht, doch niettegenstaande dit, houden zij zich betrekkelijk goed. De productiecijfers over het eerste halfjaar wijzen op een maandgemiddelde van 90.000 ton tegen 96.000 ton in 1932 en 115.000 ton in 1931. De verbruikscijfers in 1932 bedroegen gemiddeld 91.000 ton, terwijl in 1933 een stijging van dit verbruik te ver-

wachten is, zoodat een betrekkelijke aanpassing van dit materiaal heeft plaats gevonden. Een van de grootste verbruikers, die niet constant maar met tussenpozen in de markt komt, is Rusland. De noteering van lood bedroeg op 11 October jl. £ 12.3.9 bij een Pondenkoers van 7.69 1/2 tegenover £ 11.2.6 op 30 December van het vorige jaar bij een Pondenkoers van 8.24.

TIN.

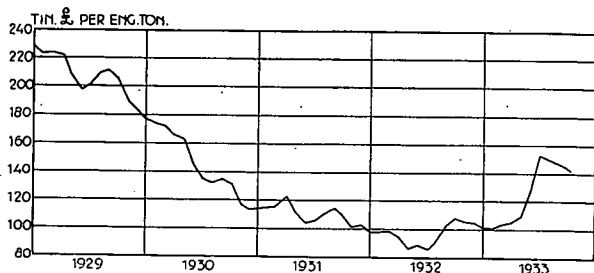
In het afgelopen kwartaal gaf de statistische positie van tin wederom een aanmerkelijke verbetering te zien.

De groote prijsschommelingen, die bij dit metaal in het verleden zoo dikwijls optraden, bleven achterwege. De cashprijs te Londen bewoog zich n.l. tusschen £ 225½ en £ 211½, beide noteeringen in de eerste helft van Juli, en schommelde verder om de £ 216.

Door de intusschen ingetreden verdere devaluatie van het Pond Sterling was de goudprijs minder bevredigend. Bedroeg deze in Juni nog gemiddeld £ 153, in Juli daalde deze tot £ 148, in Augustus tot £ 145 en in September tot £ 140.

Zooals hierboven reeds werd opgemerkt, was het verloop van de wereldvoorraden zeer bevredigend, vooral in de laatste twee maanden. Einde Juni was de totale hoeveelheid 46.632 tons en eind September 35.859 tons, een afnemings met 10.773 tons in drie maanden.

Of de daling der voorraden zich in deze mate zal

blijven voortzetten, hangt voor een groot deel af van den gang van zaken in Amerika, en valt voor het moment moeilijk te beoordeelen.

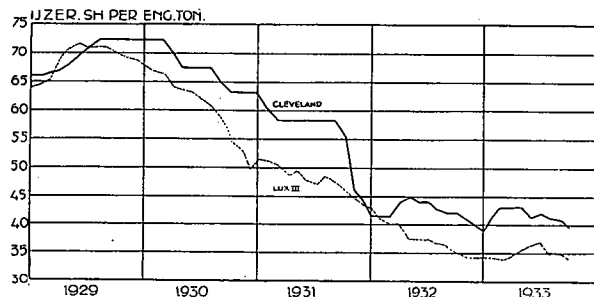
De Internationale tinpool begon den 1sten Juli met het likvideeren van de uit de markt gehouden voorraden overeenkomstig de daarvoor overeengekomen regeling.

Een overzicht van de exporten der vijf bij het restrictie-schema aangesloten landen volgt hieronder.

	1932	Jan./Juni '33	Juli	Augustus
	1. tons	1. tons	1. tons	1. tons
Nederl.-Indië	15.427	7.919	1.208	954
Malakka	28.408	12.051	2.531	1.879
Bolivia	20.583	7.257	1.233	1.277
Nigeria	4.099	1.958	220	407
Siam	9.261	4.821	863	1.030
	77.778	34.006	6.055	5.547

IJZER.

Na de overigens zeer weinig beteekenende kentering op de exportmarkt van ruw ijzer in het tweede kwartaal, is er in het derde kwartaal geen sprake van een verdere verbetering in den toestand geweest. De noteering van Lux 3 fob Antwerpen bewoog zich gedurende het geheele afgelopen kwartaal om de 35/- goud. Evenals voorheen mag ook nu aan deze noteering geen of slechts weinig waarde gehecht worden. Overzeesche handel is er nagenoeg niet.

Zooals uit het hieronder vermelde staatje blijkt is de voortbrenging van ruw ijzer in West-Europa in de eerste 8 maanden van 1933, vergeleken met hetzelfde tijdperk van 1932, met 12,5 pCt. gestegen. Deze uit-

breiding is voornamelijk te danken aan de vergroting van de productie van ruwijzer voor de staalbereiding, ten gevolge van een uitzetting der vraag naar staal op verschillende eigen markten der industriele centra. Zoo heeft Duitsland met zijn actie voor de werkverschaffing de binnenlandsche staalproductie tot 60 pCt. van de capaciteit op weten te jagen. In Frankrijk was Mei de levendigste maand wat betreft de plaatsing van orders. Ongetwijfeld werd de handel geprikkeld door de verwachting van hogere prijzen door het op te richten ruwstaalkartel. Ook in Juni bleef de toestand vrij gunstig, maar sinds Juli werd de markt geleidelijk kalmer met nu en dan een opleving. Op het oogenblik wordt er over een order van de spoorwegen ter waarde van ongeveer 93 miljoen frs. onderhandeld. Deze order is een onderdeel van een uitgebreid herstelprogramma opgesteld door de staat.

Ten slotte heeft de Engelsche staalnijverheid winst bij de binnenlandsche bestellingen van halffabrikaten, ten gevolge van het tarief van 33¼ pCt., dat ten behoeve van de ijzer- en staalindustrie wordt geheven. Ook de vraag naar binnenlandsche afgewerkte producten o.a. klein staal- en gietwerk, is zeer toegenomen. De staalnijverheid heeft echter nog altijd te lijden onder de zware depressie, waaronder de scheepswerven en de bouwnijverheid gebukt gaan.

De vraag naar Engelsch halffabrikaat gaat voor het grootste deel ten koste van de Belgische industrie. België verkeert in de voor haar ongunstige omstandigheid, dat zij geen eigen markt van betekenis heeft. Hoewel het totaal der ruwijzerproductie in de eerste 8 maanden van 1933 nog een kleine vooruitgang vertoont, vergeleken met 1932, gaat zij de laatste maanden achteruit.

De Westeupeesche ruwijzerproductie in genoemd tijdperk was als volgt (in 1000 metr. tonnen):

	8 mnd. 1933	8 mnd. 1932
Frankrijk	4.221	3.702
Saargebied	1.033	882
Duitsland	3.294	2.593
Engeland	2.648	2.524
België	1.880	1.858
Luxemburg	1.307	1.259
Totaal West-Europa	14.333	12.818

Terwijl de productie toenam, daalde de export van ruwijzer der voornaamste exportlanden, zooals uit de volgende cijfers te zien is:

	1933	1932
Uitvoer		
Frankrijk (8 mnd.; in metr. t.)	115.628	127.024
Engeland (9 mnd.; in gr. t.)	75.671	89.641

Hieruit blijkt dus duidelijk, dat de uitbreiding van den afzet alleen het binnenland betreft.

Terwijl de productiecijfers voor het grootste deel ruwijzer voor de staalbereiding betreffen, heeft de exporthandel voornamelijk betrekking op de soorten ruwijzer, die hoofdzakelijk in de gieterijen gebruikt worden, n.l. gieterij-ijzer en hematietijzer. De productie van laatstgenoemde soorten is nauwelijks of niet toegenomen en de positie van de markten, vooral van gieterij-ijzer, is iets zwakker dan zij geweest is. Weliswaar is de positie der gieterijen niet zoo ongunstig als voorheen, maar vele groote verbruikers hebben hun behoefte in Juli—Augustus op langen termijn gedekt. Dit is vooral in Frankrijk het geval geweest, waar de prijs voor P.L. No. 3 einde Juli tot 230 frs., in een enkel geval zelfs tot 235 frs., basis Longwy opliep. Dit was o.a. het gevolg van de mededeeling, dat de besprekingen omtrent de stichting van een Fransch verkoopkantoor voor gieterij-ijzer, zoo goed als haar beslag gekregen hadden. Tot dusver is het verkoopkantoor echter niet opgericht en de prijs van P.L. No. 3 is intusschen gezakt tot om en nabij de 220 frs. In België is de markt voor dit product vrij vast op 305—310 B. Frs.

De Engelsche gieterijen hebben lang gearzeld met

koop. In aanmerking moet genomen worden de verlofmaand Augustus, waarin de vacaties natuurlijk zoolang mogelijk gerekt worden. In September begon men echter te koop en de beperkte productie in het Cleveland-district is thans niet meer voldoende om in de behoefte te voorzien. Het gevolg is, dat men zelfs, wanneer zulks mogelijk was, het goedkopere hematiet van de Oostkust kocht ter vervanging van het gieterij-ijzer. Het zijn vooral de fabrikanten van licht gietwerk, die Cleveland-ijzer op langen termijn inkoop. Zoowel in Schotland (Falkirk) als in de Midlands werken deze op volle kracht. De machinefabrikanten staan er op enkele uitzonderingen na veel slechter voor.

De door accountants ten behoeve van de berekening der loonschalen vastgestelde gemiddelde nettoverkoopprijs voor Cleveland No. 3 voor het derde kwartaal was 51/7, d.i. een sh. meer dan voor het tweede kwartaal. Vergelijkt men dezen prijs met dien, welke in het binnenland voor hetzelfde product gevorderd — en betaald — worden, dan krijgt men een idee van de prijzen, waartegen op de exportmarkt zaken gedaan worden. Voor het binnenland zijn de prijzen 62/6—64/6 franco N.O. kust, 62/3 franco Falkirk en 65/3 franco Glasgow. Het feit, dat de gemiddelde prijs van Cleveland No. 3 gestegen is wijst er ook al op, dat de verhouding binnenlandsche: buitenlandsche afzet groter wordt. Het mag met dat al wel merkwaardig heeten, dat de productie van Cleveland-ijzer nog steeds niet uitgebreid wordt. Vermelding verdient het feit, dat de hematietproducenten van de N.O. kust het op eenige punten met elkaar eens geworden zijn. Zij onderbieden elkaar alvast niet meer. „Open” kwesties zijn nog de verdeling van het binnenlandsche afzetgebied in prijszonen en de houding ten opzichte van den handel. De vraag is goed en de prijs is met ½ sh. gestegen.

Een invloed in de richting van een prijsstijging voor ruwijzer wordt in Engeland in het algemeen uitgeoefend door de stijging van den cokesprijs.

Terwijl de activiteit in de Deutsche staalindustrie aanmerkelijk gestegen is, is de ruwijzerhandel onbevredigend. Het Roheisenverband biedt intusschen tegen ongewijzigde prijzen en voorwaarden aan.

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat een gunstig verschijnsel met betrekking tot de positie van ruwijzer in het algemeen is de stijging van de markt voor oud ijzer en staal, dat de laatste jaren in steeds grotere hoeveelheden in plaats van ruwijzer in staalfabriek en gieterij gebruikt wordt.

STEENKOLEN.

Het derde kwartaal van 1933 vertoonde weinig bedrijvigheid, gedeeltelijk ook een gevolg der zomermaanden. De marktberichten in het afgelopen kwartaal waren dan ook eentonig, bijna alle meldden weinig vraag, groote voorraden en lage prijzen.

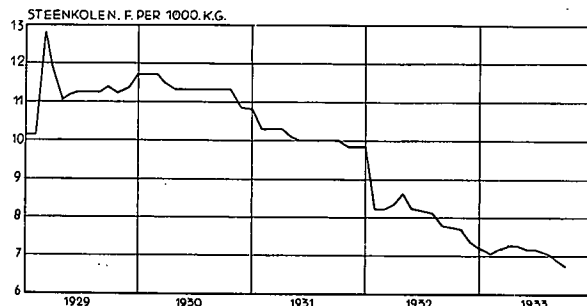
Omtrent het Internationale Productieprogramma, waarvoor ter Conferentie in Londen eene commissie werd samengesteld, werd niets meer vernomen, hetgeen schijnt te wijzen op de onmogelijkheid iets tot stand te brengen, vooral nu het contact tusschen de verschillende produceerende landen, na ontbinding der conferentie, zooveel tijdroovender is.

De „Coal Mines Act” bleef nog steeds gehandhaafd, niettegenstaande veel protest. In sommige districten werden de productie-quota naar behoefte verhoogd.

De scherpe concurrentie-strijd op alle markten duurt voort, vooral Polen tracht zich overal in te dringen en behaalt dikwijls succes, dank zij den lagen f.o.b.-prijs, welke door lage productiekosten en zeer lage spoorvrachten naar Danzig/Gdynia, de laatste verkregen in, ruil voor goedkope kolen ten behoeve dier spoorwegen, mogelijk is. In Engeland maakt men zich zeer ongerust over de gevolgen van het „dumpen” van Poolse kolen op de meeste markten, waaronder de export vooral van Cardiff steeds meer te lijden heeft.

Van Engeland's Oostkust kwamen van tijd tot tijd wat opgewekter berichten. Daár vooral werden de productie-quota verhoogd. Contracten met buitenlandse spoorwegen en andere overheidsbedrijven brachten werk en bedrijvigheid in de havens van verscheping.

Wales exporteerde groote hoeveelheden anthraciet naar Canada, waardoor Swansea nogal wat te doen had, een schrill contrast met Cardiff, Barry en Penarth, waar vele zeer slappe dagen genoteerd werden. Zoo lang de omliggende landen hun kolenimport blijven beperken, zal de toestand in de genoemde havens niet gauw verbeteren.

Veel aandacht schenkt men in Engeland aan de plannen om olie uit steenkolen te produceeren, waarvoor ontwerpen in studie genomen werden, waarvan de kosten op £ 7.000.000 geraamd worden. De uitvoering der plannen zou groote bedrijvigheid teweeg kunnen brengen, volgens bevoegde beoordeelaars.

Voor Continentale kolen wordt het op de wereldmarkt steeds moeilijker door de daling van het Pond-Sterling. Op reeds geboekte contracten, welke nu eenmaal in Shilling afgesloten worden, zal menig groot verlies geleden worden, wanneer bij het binnenkomen der factuurbedragen de mindere goudwaarde als opbrengst geboekt moet worden.

Zou Amerika verder gaan met de inflatie-politiek en zou het Pond-Sterling volgen, dan komt Engeland daardoor tijdelijk weer in een gunstiger positie om orders te boeken, daar de Continentale kolen gedurende de periode van overgang niet anders dan met groot verlies omgezet zouden kunnen worden. Indien de algemeene waardeverhoudingen zich weer eenigszins zullen herstellen, kunnen de Continentale kolen wel weer gaan meedoen in den concurrentiestrijd, maar winstgevend zal het bedrijf voorloopig toch wel niet zijn.

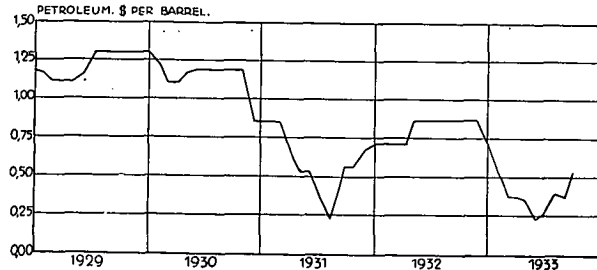
In Westfalen waren de voorraden groot, de omzetten onvoldoende, waardoor nog altijd „Feierschichten” moesten worden ingelegd.

Voor Nederland geldt precies hetzelfde, met dit verschil alleen, dat slechts op enkele ondernemingen op schuchtere wijze „beperking” wordt betracht. Algemeen wordt in ons land door de producenten nog niet ingezien, dat alleen van productiebeperking heil is te wachten, voor het oogenblik althans.

PETROLEUM.

De door de Amerikaansche petroleumindustrie uitgewerkte Code werd niet tot wet verheven. Te velen hadden haar slechts onder voorbehoud aanvaard, en toen te Washington het „hearing” begon, bleken de verschillen van meening en de wensch van tal van ondernemingen en ondernemers, slechts hun eigen belangen op den voorgrond te schuiven, zoo duidelijk, dat Generaal Johnson, leider van de NRA. met een eigen Code voor den dag kwam. Na eenige strubelingen werd deze Code, nadat zij bovendien was geamendeerd, door President Roosevelt geteekend, met Labor Day van kracht. De strijd liep vooral over het vraagstuk der prijsbepaling door den Staat. De door de industrie zelve uitgewerkte Code bevatte een dergelijke bepaling, iets wat heelemaal niet naar den zin der meeste groote concerns was; ook Generaal Johnson was een tegenstander van elk ingrijpen van den Staat op dit gebied. De oppositie

der voorstanders van zulk een maatregel was echter zoo groot, en hun argumenten werden zoo nadrukkelijk naar voren gebracht, dat tenslotte tot een compromis werd besloten. De regeering kan den prijs van benzine en ruwe olie bepalen. Tusschen de als standaard gekozen soorten benzine en ruwe olie moet dan echter de volgende verhouding bestaan: ruwolieprijs per barrel = 18.5 keer benzineprijs per gallon. Staatssecretaris van Binnenlandsche Zaken Ickes,

wiens ministerie met de in de Code ingestelde „Federal Agency” is belast, heeft echter van de bevoegdheid, prijzen vast te stellen, nog geen gebruik gemaakt. Het was voor hem blijkbaar voldoende, dat de prijzen van ruwe olie en van benzine zoowel vóór de afkondiging der Code als ook daarna niet onbelangrijk zijn gestegen. De eerste door hem genomen maatregel betrof de vaststelling der winning van ruwe olie; terwijl deze in de week voor het in werking treden der Code 2.756.400 barrels dagelijks had beloopt, beperkte hij haar tot 2.409.700 vaten, en verminderde haar daarna met 72.500 voor October. Ook deze cijfers moeten nog steeds als vrij hoog worden beschouwd. De verdeling van dit maximum onder de produceerende Staten geschiedt eveneens door Mr. Ickes; maar binnen hun grenzen hebben de Staten zelf voor de verdere verdeling volgens gebieden en terreinen te zorgen. Voor zoover tot nu toe een oordeel over de Code mogelijk is, kan gezegd worden, dat de petroleumindustrie door de invoering daarvan zeker méér heeft geprofiteerd dan zonder dezen stap het geval ware geweest, terwijl zij ongetwijfeld een van die takken van nijverheid is, waar het nuttig effect der Codes het grootst is gebleken. Niet slechts de binnenlandsche, maar ook de uitvoerprijzen van petroleumproducten zijn aangetrokken, en dit heeft tot de verwachting aanleiding gegeven, dat men spoedig met prijsverhoging op belangrijke Europeesche verbruikscentra zal moeten rekenen. Dit is echter tot nu toe niet het geval geweest, zeker ook omdat de prijsstijging in Amerika door de daling van den Dollar voor Europa werd gecompenseerd. Intusschen was een iets hoopvollere stemming ook op de Europeesche markten duidelijk waar te nemen.

De Russische productie van ruwe olie beliep in Juli 1.691.000 ton en in Augustus 1.914.600 ton; daardoor wordt het totaal voor de eerste acht maanden op 13.459.600 ton gebracht tegen 14.913.300 een jaar geleden. De verwerking beliep in hetzelfde tijdvak 12.259.700 ton tegen 14.061.500 ton. De resultaten zijn dus niet bepaald schitterend, en de kleinere verwerking kan ook tot iets grooter rust op de Europeesche markten bijdragen.

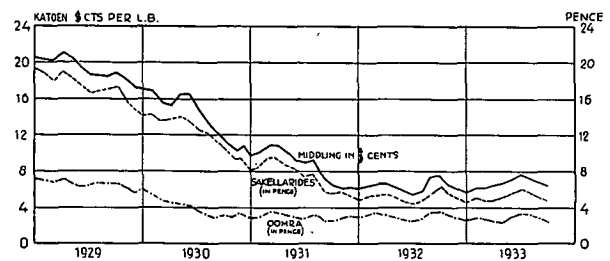
De Roemeensche petroleumrijzen zijn stijgende zoowel wat betreft de binnenlandsche als ook de exportprijzen. De productie van ruwe olie is nog steeds zeer hoog, pl.m. 21.000 ton dagelijks; de precieze cijfers waren 679.358 ton in Juli en 673.464 ton in Augustus, en 4.818.743 ton gedurende de eerste acht maanden van 1933.

KATOEN.

De prijs van ruwe katoen heeft gedurende de maand Juli niet sterk gefluctueerd; de prijs, die in Rotterdam begin Juli 25 c. per ½ KG. bedroeg, heeft zich gedurende die maand vrijwel kunnen handhaven. Begin Augustus werd de oogstschatting gepubliceerd voor den nieuwen oogst, waaruit bleek, dat niettegenstaande de groote inkrimping van de

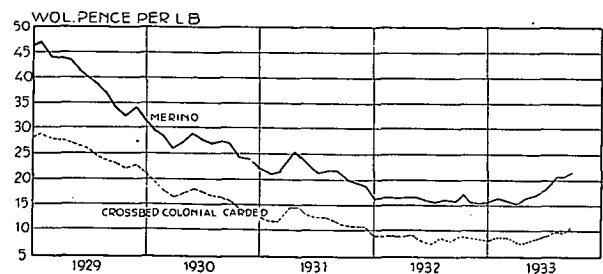
beplante oppervlakte in de Ver. Staten, de vermoedelijke opbrengst toch nog vrij groot zou zijn.

Deze opbrengst werd door het Landbouwbureau te Washington getaxeerd op 12.413.000 balen, tegen 11.360.000 balen in 1932, terwijl de beplante oppervlakte, die in 1932 ruim 37 miljoen acres bedroeg, thans tot minder dan 30 miljoen acres was gedaald. Men had over het algemeen een kleinere opbrengst verwacht en prijzen zijn dan ook sedert begin Augustus geregeld gedaald, ook al, omdat de opleving in Amerika niet meegevallen is en de hoogere prijzen, die men daar aan de industrie thans berekent, een minder gunstigen invloed op den verkoop van manufacturen schijnen te hebben. Nu dan ook gebleken is, dat voor het a.s. seizoen ruim voldoende katoen aanwezig is, zijn de hausse-argumenten eenigszins verdwenen en heeft de consumptie geen haast zich te dekken. Na de daling in Augustus hebben prijzen dan ook zeer weinig gefluctueerd en begin September bedroeg de prijs in Rotterdam ca. 20 c. per ½ KG., welke prijs zich gedurende die maand vrijwel heeft kunnen handhaven.

WOL.

De stemming van de markt gedurende het bovenaangegeven tijdvak had een levendig karakter. Vanaf het moment, dat op de respectievelijke overzeemarkten de veilingen hadden ingezet, vonden de aangeboden hoeveelheden gereeden afzet, evenals dit bij de veilingen te Londen het geval was.

De reeds gedurende het tweede kwartaal waargenomen prijsverhoging, zette ook gedurende deze periode krachtig door, zoodat de huidige wolprijzen soms 50 pCt. hooger waren dan den laagsten stand van dit jaar noteeren. Eerst gedurende de laatste veertien dagen van het kwartaal was weer een min of meer flauwe tendens te bespeuren.

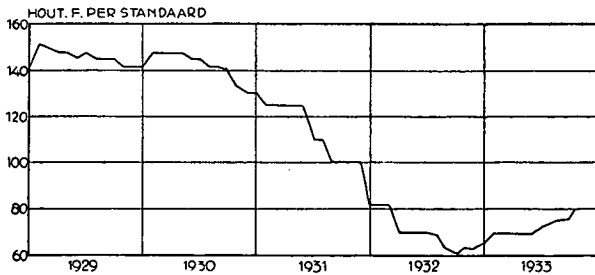
De omvang van den omzet was — eenige kleine schommelingen buiten beschouwing gelaten — in het algemeen boven het normale.

HOUT.

De prijzen van hout zijn in Juli, Augustus en September nog iets opgelopen, nl. f 90.— voor Russisch hout van Archangel en Leningrad „A” kwaliteit basis 7” c.i.f. Hollandsche havens met de gebruikelijke reducties voor „B” en IVde soort. Van Zweden en Finland werd gemiddeld f 80.— basis 7” f.o.b. genoteerd, al naar gelang der aangeboden specificaties. In Finland was evenwel niet veel vuren hout meer disponibel; over het algemeen hadden slechts enkele groote zagerijen nog een behoorlijke partij o.s. vuren af te geven.

De overboord prijzen zijn iets lager, omdat het goedkoopere is een niet te hooge reductie te accepteren dan het hout op te slaan, waarvan de kosten nog steeds abnormaal hoog zijn.

Op het oogenblik gaat er betrekkelijk weinig om. Voor het volgend jaar is er nog niet veel animo, ofschoon er enkele onderhandelingen zijn gevoerd, die evenwel slechts gering succes hebben gehad. Zweden geeft er de voorkeur aan nog wat te wachten, tot men den toestand beter kan overzien, terwijl ook de Russen nog niet aan de markt zijn.

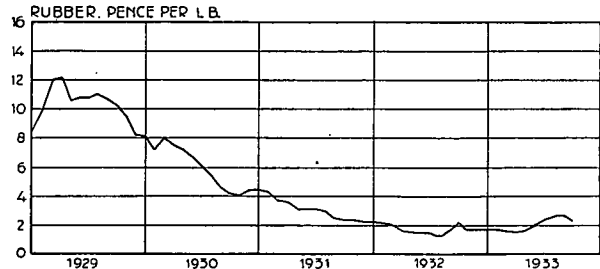

RUBBER.

De rubberproducenten verkeerden in de verslagperiode tusschen hoop, teleurstelling, twijfel en nieuwe hoop. Immers werd, nadat men met de tot standkoming der restrictie als een heugelijk feit had gerekend, bekend, dat het door de Britsche en Nederlandsche producenten uitgewerkte restrictieschema niet de goedkeuring der betrokken regeeringen kon wegdragen, dat nogal ingrijpende veranderingen noodzakelijk bleken te zijn, om het voor haar aanvaardbaar te maken. Dus moesten de producenten weer een nieuw of althans geamendeerd plan uitwerken, en het scheen nog de vraag, of dat nu inderdaad zou gelukken. Werkelijk bleek vooral onder de Britsche producenten nogal verschil van meening te heerschen, hetwelk echter later overwonnen kon worden, en een commissie, die ook vroegere tegenstanders der restrictie omvatte, werd gekozen, om met de Nederlandsche producenten te onderhandelen. Maar ook de opvattingen tusschen de Britsche en Nederlandsche producenten liepen uit elkaar, en terwijl het moeilijk is, de waarheid omtrent deze meeningsverschillen te weten te komen, kan toch worden gezegd, dat het hier voornamelijk ging om de offers, die elk der partijen moest brengen, terwijl ook betreffende de modaliteiten der restrictie — vermindering van de productie of vermindering van den export — niet aanstands volle overeenstemming kon worden verkregen. De moeilijkheden, die, als van ouds, het vraagstuk der inlandsche rubber oplevert, hoopt men met hulp der regeering door een speciaal uitvoerrecht op dit product op te heffen. Een verdere moeilijkheid schuilt in de houding der Fransche producenten in Indo-China, die door een uitvoerpremie der Fransche regeering worden gesteund, en wenschen, dat rekening worde gehouden met het feit, dat deze productie nog absoluut onvoldoende is, om Frankrijk van andere leveranciers onafhankelijk te maken. Houdt men verder daarmede rekening, dat weliswaar het verbruik gedurende het loopende jaar sterk is gestegen, maar ook gedurende de laatste maanden de productie zeer sterk is toegenomen, dan is het zeker opmerkelijk, dat de rubberprijs zich na een niet al te groote daling na het mislukken van het restrictieplan betrekkelijk goed kon handhaven; terwijl ook de koersen der rubberaandeelen geenszins flauw waren. Men schijnt dus en in den kring der producenten, en in dien der verbruikers, maar ook bij de speculanten nogal optimistisch gestemd te zijn, wat het resultaat der nieuwe onderhandelingen betreft.

Hetgeen zoo juist betreffende den toenemenden export werd gezegd, kan ook met enkele cijfers worden gestaafd. De uitvoer van *Malakka* beliep gedurende de eerste acht maanden 350.109 ton tegen 318.242 een jaar geleden; de cijfers voor Juli en Augustus zijn 50.351 en 52.291 ton (1932: 40.723 en 39.337 ton). *Ned.-Indië* exporteerde gedurende de eerste zeven maanden 141.102 tegen 121.100 ton; de cijfers voor

Juni en Juli luiden 24.983 en 28.526 ton (1932: 17.352 en 16.471 ton); en de uitvoer van *Ceylon* bereikte 33.350 (26.815) ton. De export van *inlandsche rubber* beliep in de maanden Januari, April en Juli 4.623, 5.511 en pl.m. 12.500 ton (1932: 6.657, 3.132 en 3.692 ton), de productie van Nederlandsch-Indische *ondernemingsrubber* was in deze drie maanden 10.950, 11.584 en 16.026 ton in 1933, en 13.916, 13.427 en 13.049 ton in 1932.

Het *wereldverbruik* wordt voor de eerste helft van 1933 op 394.000 ton geschat tegen 344.000 ton een jaar geleden. In de Ver. Staten beliep het van Januari tot en met Augustus 278.000 ton tegen 230.000 ton. De toeneming loopt parallel met die van de productie van automobielen, die gedurende de eerste acht maanden van 1933 1.492.000 stuks bedroeg tegen 1.073.000 een jaar geleden.

De *wereldvoorraden* worden einde Augustus op 576.106 ton geraamd tegen 588.976 ton een jaar geleden.

SUIKER.

Terwijl in het vorige overzicht van eene opleving gewag gemaakt werd, kan over de afgelopen drie maanden niet veel goeds gemeld worden. In de eerste plaats dient het uiteengaan, men kan gerust zeggen mislukken, der economische wereldconferentie te Londen vermeld te worden met de onvermijdelijk nadeelige gevolgen voor een wereldartikel als suiker.

Meer nog dan tot dusver werden de oogen naar Amerika gericht, waar de door Roosevelt getroffen maatregelen van dusdanige afmetingen zijn, dat de gevolgen, goede of kwade, niet te voorzien zijn. Het is niet te verwonderen, dat men, vooral na de mislukking van Londen, weer wantrouwend werd en in een „de kat uit den boom kijken” politiek verviel.

Ook Cuba had hierin zijn aandeel. Na eenige omwentelingen is de toestand op dat eiland chaotisch geworden. Telkens gaan er stemmen op, die de internationale overeenkomst volgens het Chadbourneplan willen opzeggen. Dat het zoover zal komen, is te betwijfelen. Op de markt maakt het echter een onaangename indruk.

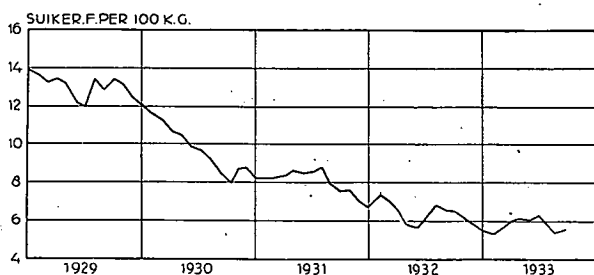
Zoals in het wekelijksche overzicht d.d. 4 October medegedeeld, zijn de contingenten voor productie resp. importen in de Ver. Staten thans vastgesteld, hoewel nog niet wettelijk. Voor cijfers zie genoemde aflevering. Het is overigens nog zeer de vraag, wat de uiteindelijke invloed daarvan op de markt zal zijn.

Loco suiker noteerde begin Juli in New-York 3.50 d.c. bij een Dollarkoers van ca. f 1.96. Tengevolge van de daling van den Dollar tot ca. f 1.70 op den 19den Juli steeg de suikerprijs tot 3.65 d.c. Tot de oplopende prijzen werd flink gekocht. Daarna kwam de Dollar op f 1.80 te staan, om welken koers hij geruimen tijd bleef zweven. De stemming voor suiker werd hoe langer hoe lustelloozer. De fluctuaties bleven, behalve een plotselinge val van ca. 12 punten op één dag tegen het midden van Augustus, binnen beperkte grenzen. Op 18 en 19 September kwam de noteering voor loco nog even op 3.65 d.c. te staan, voornamelijk tengevolge van de zeer flauwe tendens voor den Dollar. Deze bleef daarna op f 1.60 dobberen en door de zwakke stemming voor suiker eindigde het kwartaal op 3.55 d.c.

De andere markten hebben scherp gereageerd op het ontijdige einde der Londensche conferentie en gaven verder een droevig beeld van lusteloosheid te

zien. De Londensche termijnnoteringen zijn in totaal met ca. Sh. 1/- gedaald en die te Amsterdam met bijna f 1.—.

De gedurende nagenoeg de geheele verslagperiode aanhoudende warme droogte heeft nogal schade aan de bieten berokkend. Dit feit heeft aan de markten nog wel eenigen steun verleend, alhoewel speculatieve aankopen er niet op plaats vonden. Verkoopers echter hebben een uiterst voorzichtige en terughoudende politiek gevolgd. Toen in midden September de eerste flinke regens intraden, konden deze het gewicht der bieten niet meer doen vermeerderen, wel het suikergehalte ietwat verhoogden. In eenige landen werd met het rooien van het gewas begonnen. Ultimo Augustus verscheen de eerste raming van Mikusch met een totaal van 6.106.000 tons voor Europa zonder Rusland tegen 5.599.000 tons verleden jaar, terwijl eene raming voor Rusland uiterst moeilijk is. Een maand later volgde de eerste raming van F. O. Licht, die 5.937.000 tons voor Europa zonder Rusland luidde, hetgeen bij een 10 pCt. grooteren uitzaai een 6.3 pCt. meerdere opbrengst aanwijst.

Voor de Javamarkt waren de omstandigheden eveneens buitengewoon ongunstig. De kooplust uit Britsch-Indië bleef uiterst beperkt en de prijzen moesten voor deze en andere destinaties gaandeweg verlaagd worden, teneinde aan de concurrentie van Engelsche raffinate voor de witte Javasuiker en aan Cuba voor de bruine Javasuiker het hoofd te kunnen bieden.

Brachten in de voorafgaande drie maanden verkoopen van witte Javasuiker voor levering op de Amsterdamsche termijnmarkt nog wat opleving, zoo zijn deze zaken geheel tot stilstand gekomen nu het zeker is, dat voorloopig geen wijziging in de tot dusver gevolgde muntpolitiek in Nederland te verwachten is. Het is dan ook geen wonder, dat de van Java aangekomen en nog te verwachten aanvoeren de markt alhier drukken, vooral waar deze suiker in verband met het daarop vallende invoerrecht van f 2.40 niet voor de consumptie in Nederland ingevoerd kan worden en dus op hoop van wederexport in entrepot moet blijven liggen.

De verkoopen van de N.I.V.A.S. gedurende de verslagperiode bedragen ca. 300.000 tons, waardoor het totaal sedert 1 Januari op ruim 1.200.000 tons gebracht wordt.

THEE.

De verbetering van de stemming op de theemarkt, waarvan in het vorige kwartaaloverzicht melding werd gemaakt, hield ook aan in het derde kwartaal.

De middenprijzen der in dat kwartaal gehouden vijf veilingen geven daarvan een goed beeld. Sloot het tweede kwartaal met een middenprijs van 32½ cts. per h.KG. in entrepôt (22 Juni), voor de veilingen in het derde kwartaal vindt men achtereenvolgens middenprijzen van 33½, 34½, 35½, 36 en 37½ cts. per h.KG. (21 September). De totale rizing bedroeg dus ruim 5 cts., hetgeen een verbetering is van ongeveer 15 pCt. (zie nevenstaande grafiek).

Het totaal-aanbod in de vijf veilingen van het derde kwartaal beliep 76.679 kn. Ned.-Indische thee, tegenover 88.764 kn. in de zes veilingen van het overeenkomstige kwartaal van verleden jaar.

De statistische positie van het artikel op de wereldmarkt is ook in het derde kwartaal voortdurend

verbeterd. Teneinde dit te kunnen aantonen volgen hieronder de voorraden in de Londensche pakhuizen op ulto. Juni, Juli, Augustus en September in vergelijking met die van verleden jaar:

	Londen		Amsterdam	
	1933	1932	1933	1932
	in mill. lbs.		kisten	
ulto. Juni	244.8	182.2	115.309	71.980
„ Juli	234.4	183.9	119.105	75.426
„ Augustus	235.1	202.7	105.999	92.482
„ September ...	235.3	219.1	96.111	79.042

Weliswaar zijn de Londensche voorraden op ulto. September nog 16 miljoen lbs. hooger dan een jaar geleden, doch waar 1932 in den loop van het derde kwartaal een vermeerdering der voorraden te zien gaf van ruim 37 miljoen lbs., zulks als normaal verschijnsel door het binnenkomen van den Noordel. Britsch-Indischen oogst, die dan in het volle seizoen is, geeft het derde kwartaal van dit jaar een afnemende te zien van 9.5 miljoen lbs.

Een dergelijk beeld geven de statistieken te zien van het Thee Etablissement te Amsterdam.

Stonden de voorraden Ned.-Indische thee op het einde van het tweede kwartaal van dit jaar op 43.300 kn. boven die van een jaar geleden, op ulto. September 1933 was dat accres t.o.v. verleden jaar teruggevoerd tot 17.000 kn.

Het spreekt vanzelf, dat deze sterke afnemende der voorraden in Londen en Amsterdam regelrecht het gevolg is geweest der verminderde uitvoeren uit de thee-producerende landen der wereld, welke vermindering in de maanden Juni, Juli en Augustus (latere gegevens zijn er nog niet) van dit jaar sterk tot uiting kwam.

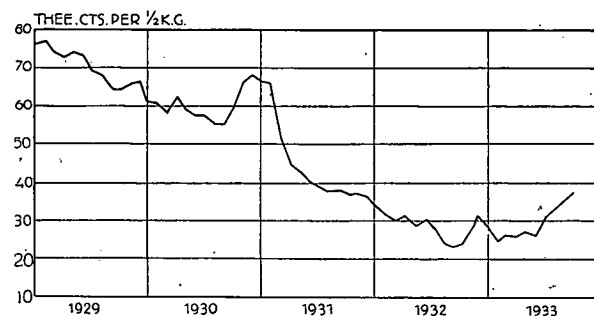
	Ned.-Indië		Britsch-Indië		Ceylon	
	in 1000 K.G.		in 1000 lbs.		in 1000 lbs.	
	1933	1932	1933	1932	1933	1932
Juni	4.978	6.588	21.759	23.694	21.000	26.940
Juli	3.900	6.377	30.180	39.340	16.910	20.098
Augustus	4.206	6.160	45.969	50.317	12.750	20.692
	13.084	19.125	97.908	113.351	50.660	67.730

Het binnenlandsch verbruik in Nederland blijft in het derde kwartaal 1933 vergeleken met dat van verleden jaar zoo ongeveer op één hoogte.

Waar kort geleden de pakkers als gevolg van de voortdurend oplopende marktprijzen ook zijn overgegaan tot verhooging van hun detailprijzen en in het bijzonder van die der goedkoopste melange — waar het verbruik zich hoe langer hoe meer op concentreert — zal het de vraag zijn of het verbruik van thee onder de tegenwoordige slechte economische omstandigheden, daar niet onder te lijden zal hebben. Dit zal echter eerst in het volgende kwartaal tot uiting komen.

Als slot van dit overzicht kan vermeld worden, dat het Australische Gouvernement ertoe over is gegaan om de invoerrechten op thee te verlagen. Voorwaar een belangrijk feit in deze omstandigheden, te meer waar Australië, zooals bekend, een sterk theeverbruikend land is.

De invoerrechten werden met 1 d. verlaagd, terwijl de „primage-duty” (het invoerrecht van 10 pCt. ad valorem) geheel werd afgeschaft. Waar Australië een goede klant is van ons koloniaal product, zal de uitvoer van Ned.-Indische thee naar Australië daar zeker wel van profiteeren.

DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN NEDERLANDSCH-INDIË, DUITSCHLAND, GROOT-BRITTANNIË EN DE VER. STATEN.

(Samengesteld in overleg met het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage.)

Nederlandsch-Indië.

Volgens een grafische voorstelling bij het overzicht van den Volkenbond van de economische situatie in verschillende landen is de *verscherping* der depressie gedurende het tweede kwartaal van 1933 in Nederlandsch-Indië minder geweest dan vroeger. De depressie schreed er dus nog steeds voort, was ook heviger dan in vroegere kwartalen, alleen de snelheid van toeneming was minder geworden.

Dit is geheel te danken aan de prijsstijging, die onder den invloed der gebeurtenissen in Amerika voor diverse exportproducten belangrijke afmetingen aannam. De rubberprijs steeg b.v. in Juli tot 18 cent per h.KG. tegenover een prijs van 8 cent in het begin van het jaar. Na Juli is hierop een prijsdaling gevolgd. De rubberprijs kon zich tot nu toe op ca. 14 cent handhaven, de theeprijzen bleven stijgen, dank zij de ingevoerde restrictie, maar de koffie- en copraprijzen daalden tot beneden het peil van verleden jaar, evenals de suikerprijs. Dientengevolge vertoonde de waarde van den uitvoer van die producten een kleine stijging in het tweede kwartaal, vooral omdat de hoeveelheid uitgevoerde rubber en petroleum toenam. Aan de hand van de prijsontwikkeling in het derde kwartaal mag men aannemen, dat de uitvoer de dalende richting heeft hervat.

De invoer bleef zich ook in het tweede kwartaal, zoowel wat hoeveelheid als wat prijs betreft, in dalende richting bewegen.

Uitvoer	Tweede kwartaal		Eerste helft	
	1933	1932	1933	1932
Gewicht in 1000 ton	2147.7	2076.9	4117.4	4246.0
Waarde in mill. gld.	119.8	141.6	244.6	317.4
Invoer				
Gewicht in 1000 ton	414.2	411.3	893.5	914.0
Waarde in mill. gld.	73.9	102.5	156.1	210.5

Bijzonder ongunstig bleef zich de suikerexport ontwikkelen. Deze bedroeg in de eerste zeven maanden van dit jaar 653.000 ton tegen 834.000 ton in de overeenkomstige periode van het vorige jaar. De door de regering bij de indiening der Nivas-plannen geraamde jaarlijksche export van 1.5 miljoen ton zal op deze wijze dus lang niet worden bereikt.

Vergelijkt men de prijsdaling van de uitgevoerde producten met die van de ingevoerde goederen, dan krijgt men een overzicht van de gevolgen voor de Indische volkshuishouding van de handhaving van den gouden standaard voor den buitenlandschen handel. Uit de in- en uitvoerstatistiek kan de waarde per ton van in- en uitvoer worden berekend, hetgeen de volgende cijfers geeft.

	1929	1930	1931	1932	1933
Waarde per ton in N.-I. guldens				(1e helft)	(1e helft)
Invoer	316.3	302.9	260.2	230.3	174.7
Uitvoer	142.0	116.2	92.5	74.8	59.4
Indexcijfers, wanneer men de waarde in 1929 op 100 stelt.					
Invoer	100	95.8	82.3	72.8	55.2
Uitvoer	100	81.8	65.1	52.7	41.8
Verhouding tusschen de waarde van in- en uitvoer per ton.	1	0.85	0.79	0.72	0.76

De waarde van de uitgevoerde producten is dus voortdurend belangrijk sneller gedaald dan die van den invoer, met uitzondering van de eerste helft van dit jaar tengevolge van de krachtige prijsstijging van eenige exportproducten. Nu deze prijsstijging tot stilstand is gekomen, evenals de prijsdaling van ingevoerde goederen, zal de prijsverhouding zich, vermoedelijk, in het derde en vierde kwartaal van 1933, opnieuw ongunstig gaan ontwikkelen.

Duitschland.

De economische situatie in Duitschland is in het tweede kwartaal over het algemeen verbeterd, echter met een kleinen terugslag in Juli.

Het aantal in de industrie werkzame personen is gedurende het afgelopen kwartaal in Duitschland geleidelijk blijven stijgen, en bedroeg in Augustus rond 1 miljoen meer dan in de overeenkomstige periode van 1932 (13,7 tegen 12,7 miljoen). Men moet hierbij in het oog houden, dat het aantal werklozen sterker vermindert dan het aantal werkzame personen toeneemt. Voor de laatste maanden werden de volgende gegevens gepubliceerd:

	Werkzaam	Werkloos	Totaal
	in miljoenen		
Juni	13,3	4,86	18,16
Aug.	13,7	4,12	17,82
Sept.	13,7	3,85	17,55

In andere landen, b.v. Engeland, ziet men juist het omgekeerde, omdat personen, die wegens den langen duur der werkloosheid niet meer geregistreerd waren, weer werk vinden. Daar stijgt dan ook het aantal werkzame personen sneller dan het aantal werklozen afneemt.

In tegenstelling met de ontwikkeling in de Ver. Staten is de verbetering in Duitschland het grootst in de bouwbedrijven, waardoor ook de productie van walswerkproducten werd gestimuleerd. De steunmaatregelen der regering ter bevordering van de bouwbedrijvigheid zullen onverzwakt worden voortgezet. Er is een nieuw crediet van 500 miljoen Mark beschikbaar gesteld voor bijdragen in de kosten van vernieuwing en verbetering van gebouwen, zoowel woonhuizen als bedrijfsgebouwen, voor werkzaamheden, die vóór 1 Maart 1934 worden begonnen. De bijdrage zal een derde van de totale kosten bedragen. Bovendien wordt voor het bedrag, dat de eigenaars zelf hieraan besteden, een toeslag op te vergoeden rente van rijkswege gegeven, voor zoover die rente meer dan 4 pCt. bedraagt (thans meestal 7 pCt.). Men hoopt op deze wijze de seizoenswerkloosheid in de bouwbedrijven gedurende de komende wintermaanden krachtig tegen te gaan.

Nu de uitingen van Duitse economen sterk onder den invloed der regeringsinzichten staan, wordt van Duitse zijde de theorie verkondigd, dat de Staat, door verschaffing van credieten, het bedrijfsleven op gang kan brengen en daartoe de hulp van de particuliere kapitaalmarkt en de banken kan ontberen. Er wordt op gewezen, dat bij de opleving in 1927 de banken daarop anticepeerden en reeds in de periode van depressie ertoe overgingen haar credieten aan de industrie uit te breiden. De rekening-courant-saldi waren in 1927 maandelijks 1 à 2 milliard groter dan in 1926. Thans zijn dezealdi, bij toegenomen bedrijvigheid, gemiddeld 500 miljoen Mark lager dan verleden jaar. Men kan dit echter ook verklaren uit het feit, dat de banken geen voldoende vertrouwen in de solvabiliteit der aanvragers hebben, hetgeen zeker niet behoef te verwonderen, wanneer men nagaat, welke maatregelen de Duitse regering de laatste maanden heeft genomen in het belang van die debiteuren, die niet in staat waren aan hun verplichtingen te voldoen.

Bij de wet van 1 Juni 1933 is de schuldverlichting voor den landbouw geregeld; schulden, die boven de 60 pCt. van de tegenwoordige waarde van het grondbezit uitgingen, de „Mündelsicherheitsgrens, werden gehalveerd, terwijl de rente tot 4½ pCt. werd teruggebracht. Nam de schuldeischer daarmee geen genoegen, dan kon de schuld worden afgelost in een soort staatsobligaties, die 4 pCt. rente geven. Er werden echter geen bepalingen gemaakt omtrent de beleeningsmogelijkheid van deze papieren, zoodat de eigenaar daarvan zich bij verkoop of beleening vermoedelijk nog flinke verliezen zal moeten getroosten op de helft van hetgeen hij oorspronkelijk te verdienen had.

Thans is een soortgelijke wet afgekondigd voor

schuldverlichting der gemeenten, waarbij de rente van gemiddeld 7 tot 4 pCt. wordt teruggebracht. Wanneer de schuldeischer daarmee geen genoegen neemt, behoudt hij het recht op de vroegere rente, maar dan wordt een vijfjarig moratorium voor rente en aflossing van kracht, zoodat in dien tusschentijd de rente bij de hoofdschuld wordt bijgeboekt. Bij dergelijke maatregelen in het nadeel der schuldeischers is het verklaarbaar, dat banken de grootste terughoudendheid bij de verstreking van nieuwe crediten betrachten. Na dergelijke precedenten zal het voor iederen bedrijfstak niet moeilijk zijn om, in geval van bezwaren bij de vervulling zijner verplichtingen, zulke schuldverlichting te krijgen.

Hiertegenover staat, dat de op deze wijze verkregen verlichting van den rentelast der gemeenten de uitgaven der openbare lichamen doet afnemen, terwijl vermindering der werkloozenuitkeeringen bij het tot ruim 4 miljoen gedaalde aantal ondersteunden, (v.j. 5 miljoen) ook een zeer groote verlichting brengt. Nu sommige belastingen iets ruimer vloeien (b.v. de omzetbelasting en de verhoogde vetbelasting), is de situatie van de schatkist verbeterd, vooral ook waar de toestand van de gemeenten zich veel gunstiger laat aanzien. Tot 31 Maart 1934 is het den gemeenten verboden nieuwe leeningen aan te gaan.

Intusschen is er nog geen grond voor de hoop, dat men in staat zal zijn van de bedragen voor steun aan particulieren bouw en openbare werken ca. 1 milliard Mark uit de gewone rijksinkomsten te betalen. Indien de toestand zich blijft ontwikkelen als in het tweede kwartaal, zullen de inkomsten en uitgaven elkaar in 1933/34 op ca. 3.9 milliard Mark in evenwicht houden zonder deze extra bedragen voor openbare werken, enz.

De buitenlandsche handel van Duitschland vertoont nog geen teekenen van opleving. Zoowel in als uitvoer bleven de laatste maanden op het lage niveau van begin 1933 staan. De waarde van den uitvoer bedroeg in Juni en Juli respectievelijk 384 en 385 miljoen tegenover 390 miljoen in Januari; in Augustus werd, voor het eerst na Maart, een uitvoer van meer dan 400 miljoen bereikt (413 mill. Mark). Eind Augustus was het uitvoersaldo van de Duitse handelsbalans, over de acht afgelopen maanden, 383 miljoen Mark, tegenover 765 miljoen in de overeenkomstige periode van 1932.

Na de vermindering van den invoer van levensmiddelen door verhoogde contingenteringen en invoerrechten in April is geen verdere achteruitgang opgetreden. Men heeft van Duitse zijde dien invoer vrijwel tot het bereikbare minimum teruggebracht. De invoer van voedingsmiddelen, die ook in Duitschland worden voortgebracht, had in 1927 een waarde van 3,6 milliard Mark, in 1932 een waarde van nog slechts 1,1 milliard. Die van voedingsmiddelen, welke Duitschland niet kan voortbrengen, zoals zuidvruchten, koffie, e.d., was van 1,3 milliard in 1927 tot 0,7 milliard in 1932 gedaald. Deze laatste vermindering komt ongeveer met de prijsdaling in die periode overeen, zoodat de invoer der andere voedingsmiddelen, ook wat hoeveelheid betreft, sterk is verminderd. Van de voornaamste producten, zoals graan, bedraagt de invoer nog slechts 1 pCt. van de in het binnenland geproduceerde hoeveelheid, terwijl de invoer van groenten en fruit verleden jaar slechts 10 pCt. van de in Duitschland geproduceerde hoeveelheid bedroeg en thans nog minder is. Slechts voor eieren is de speling iets grooter, maar men doet ook zijn best de binnenlandsche eierproductie te forceeren, en op deze wijze de laatste ingevoerde producten tot een onbetekenend minimum terug te brengen.

Wil men de economische situatie van Duitschland in het algemeen karakteriseeren, dan moet men tot de conclusie komen, dat de werkloosheidsuitkeeringen door de huidige regeering gedeeltelijk zijn vervangen door bijdragen aan ondernemers, vooral in het bouw-

bedrijf, en door uitgaven voor openbare werken. Het weekbericht van het Institut für Konjunkturforschung schrijft hierover (Nr. 28, blz. 120):

„In den Konjunkturzyklen der Vorkriegszeit setzten die Investitionen bei der privaten Bautätigkeit ein. Ganz anders ist es gegenwärtig. Die Investitionen der öffentlichen Hand namentlich im Tiefbau, stehen dank der staatlichen Arbeitsbeschaffung mitaus an erster Stelle.”

Sinds begin 1932 werden voor dit doel ongeveer 800 miljoen Mark uitgegeven, terwijl thans nog 3 milliard Mark daarvoor beschikbaar zijn gesteld bij besluiten der tegenwoordige regeering van Maart en Juni 1933. Dit moge van sociaal standpunt bezien een prijzenswaardige maatregel zijn, de invloed op de geheele conjunctuurbeweging teekent zich nog gepaard zijn gegaan met regeeringsingrijpen in de verhouding tusschen schuldeischer en schuldenaar, dat zeker niet bevorderlijk is geweest voor het aantrekken van nieuw kapitaal.

Groot-Brittannië.

De geleidelijke verbetering van de conjunctuur in Engeland, die wij in het vorige kwartaaloverzicht reeds konden constateeren, en die ook uit de gegevens van onzen conjunctuurstaat blijkt, heeft zich in de laatste maanden voortgezet zonder de meer of minder hevige terugslagen, welke men in de Ver. Staten en Duitschland kon waarnemen. De verbetering heeft tot eind Augustus, den datum der laatst gepubliceerde conjunctuurgegevens, voortgeduurd.

Het zijn vooral de kolennijnen, de ijzer- en staalindustrie en de scheepsbouw, die de nog steeds zeer groote werkloosheid veroorzaken. Terwijl het algemeene percentage der industriële werkloosheid eind Aug. tot 19.2 was gedaald, (v.j. 23.1), en einde September ongeveer tot 19, waren de werkloosheidspercentages in den kolennijnbouw gedurende die maand 22,6, even groot als verleden jaar, benevens nog 14,6 pCt. tijdelijk werklozen (v.j. 19.0), in de ijzer- en staalindustrie 36.0 (v.j. 49.4), in den scheepsbouw 52.0 pCt. (v.j. 62.2). In de algemeene machine-industrie, die van den bouw van electrische machines en in de textielindustrie is de toestand veel minder slecht, en schommelen de werkloosheidspercentages tusschen 12 en 24. Gezien de werkloosheidscijfers in andere landen, kan men de situatie in Engeland dan ook niet ongunstig noemen. Echter zal een flinke afnemering der werkloosheid er, behoudens drastische loonsverlaging of verdere depreciatie van de valuta mogelijk zijn bij herstel der bedrijvigheid in de ijzer- en staalindustrie en den scheepsbouw, iets wat van de expansie van het bedrijfsleven in andere landen afhankelijk, daar deze industrieën in Engeland voor een zeer belangrijk deel op export zijn aangewezen.

De emissiemarkt wordt tot nu toe geheel door staatsleeningen beheerscht. Van de £ 116.3 miljoen, die in het derde kwartaal werden geëmitteerd inclusief conversieleeningen kwamen niet minder dan £ 112.4 voor rekening van Overheidspapieren en slechts £ 3.9 miljoen voor rekening van alle industrieën tezamen. Voor de negen maanden van dit jaar, tot 1 Oct., waren de cijfers respectievelijk £ 227.1 miljoen, waarvan voor alle industrieën £ 30.4 miljoen.

Het is van belang te vermelden, dat de kleinhandelsomzetten in Augustus voor het eerst sinds jaren hooger waren dan in de overeenkomstige maand van verleden jaar, al is het verschil slechts 0.2 pCt. Voordien was er gedurende de geheele crisis een ononderbroken daling geweest. Het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud is de laatste maanden gestegen nl. van 78 in Mei tot 81 in Augustus.

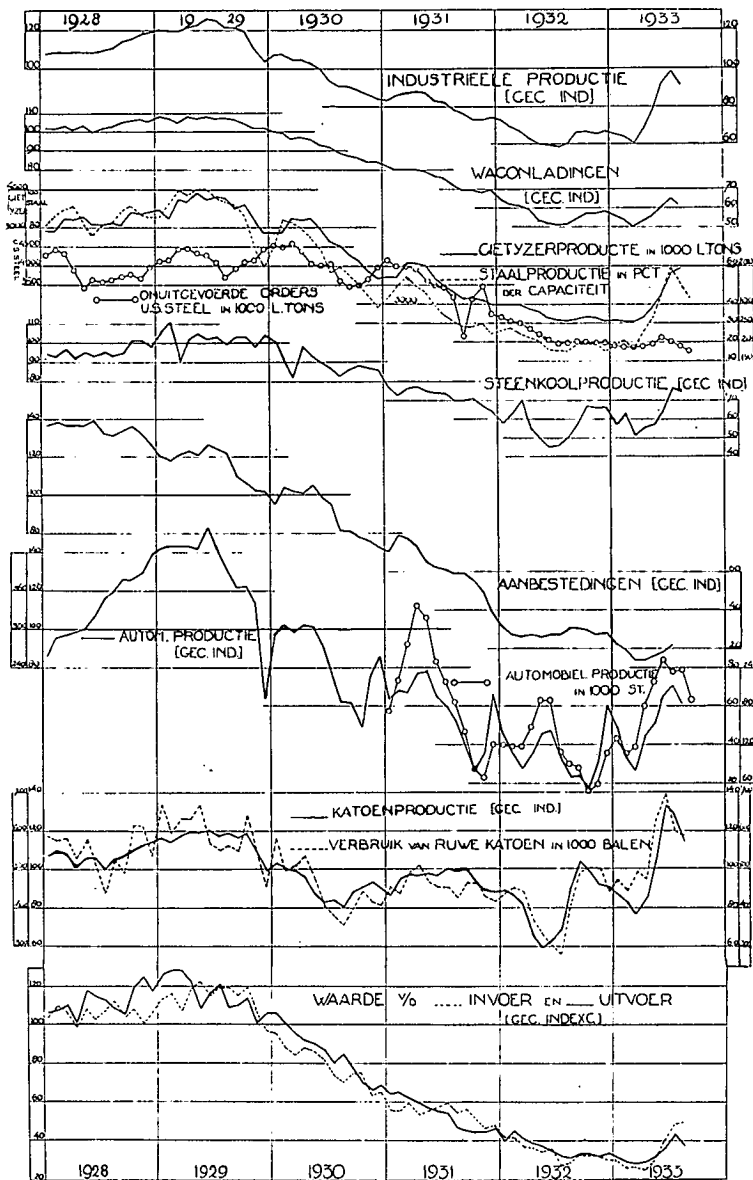
Vereenigde Staten.

„The country needs and, unless I mistake its temper, the country demands bold persistent experimentation. It is common sense to take a method and try it; if it fails, admit it frankly and try another. But above all, try something.” Deze merkwaardige uitspraak, die President Roosevelt in een verkiezingsrede over de noodzakelijkheid van economische „planning” heeft gedaan, heeft hij ook in daden omgezet. En al mag men van meening verschillen over de al of niet wenschelijkheid van de methode, die de Amerikaanse President heeft gevolgd, erkend zal toch moeten worden, dat in het economisch leven van de Ver. Staten over het algemeen een aanzienlijk herstel is ingetreden.

De prijzen van landbouwproducten zijn door de depreciatie van den Dollar sterk gestegen en hoewel de stijging voor vele landbouwers nog niet ver genoeg gaat, heeft zij toch reeds een aanzienlijk herstel teweeggebracht en de toestand op het platteland eenigszins verbeterd. En wat de industrie betreft, verwijzen wij naar de onderstaande grafiek.¹⁾

Het blijkt, dat de omslag in de conjunctuur, wat de belangrijkste takken van productie betreft (ijzer en staal, steenkolen, automobielen, textielgoederen, wagonverladingsen), van midden 1932 dateert. In die

¹⁾ De indexcijfers in deze grafiek zijn gebaseerd op het maandgemiddelde van de periode 1923—1925 = 100. Gec. Ind. beteekent indexcijfers gecorrigeerd op seizoensinvloeden.

periode had de bedrijvigheid haar dieptepunt bereikt, en begon daarna toe te nemen. De verbetering was evenwel niet constant, maar werd door een nieuwen terugslag onderbroken, die eind 1932 begon, welke laatste door de economische maatregelen der regering Roosevelt is bestreden.

De hier beschouwde periode is die, waarin de dollardepreciatie haar uitwerking deed gelden. De industriële codes zijn eerst in den loop van Augustus en September in werking getreden, zoodat het resultaat daarvan nog niet aan het licht komt.

De stimulans van den gedeprimeerden Dollar was het grootst in die bedrijfstakken, die het meest op de geleidelijke conjunctuurverbetering aan het einde van 1932 hadden gereageerd, nl. de staalindustrie, de automobielenindustrie, de textielindustrie, de steenkoolproductie en de wagonverladingsen.

In de cijfers van de waarde van in- en uitvoer komt de dollardepreciatie natuurlijk geheel tot haar recht. De waarde van den invoer is duidelijk meer gestegen dan die van den uitvoer, hetgeen een gevolg is van de grootere bedrijvigheid. Het bedrag der aanbestedingen is slechts zeer weinig vooruitgegaan, zoodat men, de prijsstijging in het bouwbedrijf in aanmerking genomen, niet van een verbetering kan spreken.

Voor de beoordeeling van de eerste periode van het programma der Amerikaanse regering is het van belang na te gaan, in hoeverre de consumptie is gestegen tengevolge van de verminderde werkloosheid. Oorspronkelijk was het principe immers, dat grootere

consumptie automatisch stijging der productie tot gevolg zou hebben. Deze koopkrachttheorie wordt slechts in zeer geringe mate bevestigd. Terwijl het bedrag der uitbetaalde loonen van Maart tot Juli met 35 pCt. steeg, namen de omzetten der warenhuizen in dien tijd slechts met 25 pCt. toe. Dit laatste cijfer is nog geflatteerd, omdat de omzetten in Maart, wegens den geldnood in verband met de bankcrisis, buitengewoon laag waren. Vergelijking met April geeft de volgende cijfers: Vermeerdering der uitbetaalde loonen met 30 pCt. tegenover vermeerdering der verkoopen in de warenhuizen met 11 pCt. Het laatste cijfer is gecorrigeerd op seizoensinvloeden, de werkelijke omzetten waren in Juli lager dan in April. Het is dan ook niet te verwonderen, dat deze disproportie de Amerikaanse regering in den loop van Juli en Augustus met zorg vervulde, en tot de actie van „Buy now” heeft doen overgaan. Wanneer men in het oog houdt, dat tegenover het toegenomen loonbedrag vele uitgaven staan, die constant zijn gebleven, zooals die voor huur, licht en verwarming, contributies, e.d., dan volgt hieruit nog duidelijker, dat loonsvermeerdering in de Ver. Staten, op de schaal, zooals die heeft plaats gevonden, tot een veel grootere uitbreiding der consumptie had moeten voeren, indien de koopkrachttheorie door de praktijk bevestigd zou zijn.

De sterk toegenomen productie der textielindustrie, die in Juni een recordhoogte bereikte, groter dan in enig voorafgaand jaar, en die van Maart met niet minder dan 70 pCt. overtrof, kan dan ook niet op rekening van het toegenomen verbruik worden gesteld, maar moet grotendeels worden verklaard door aankopen van den tusschenhandel, die prijsverhoging vreesde. Hierop volgde in Augustus een soortgelijke terugslag als in de overige industrieën, waarvan de productie na

Datum	Productie en Handel.																						
	Productie.						Invoer *)						Uitvoer *)										
	Steenkolen ¹⁾	Scheepsbouw ²⁾	Aanbestedingen ³⁾		Indexcijfer der werkloosheid	Totaal	Invoersaldo grondstoffen 1922=1925=100	Krachtwerktuigen	Arbeidswerktuigen	Landbouwwerktuigen	Totaal	Fabrikaten		Grondstoffen		Gloeilampen	Radio	Kunstzijde		Margarine	Kaas	Groenten	Invoeroverschot
			Totaal	Fabrieksbouw								in mill. gld.	in mill. gld.	in mill. gld.	in 1000 tons			in mill. gld.	in 1000 tons				
1000 tons	1000 R.T.	in mill. gld.		in mill. gld.	in mill. gld.	in mill. K.G.			in mill. gld.	in 1000 tons	in mill. gld.	in 1000 tons	in mill. gld.	10.000 stuks	in tons	in tons	in fl. 1000	in 1000 tns	in 1000 tons	in 1000 tons	in mill. gld.		
1925	593	101	9.55	0.36	—	205	121	30.7	49.4	7.5	151	164	52	631	24	395 ⁴⁾	31	237	1.280	7.7	6.6	36.5	54
1926	737	143	11.33	0.39	—	203	125	36.5	56.3	8.1	146	193	52	899	28	325 ⁴⁾	100	444	1.744	7.9	7.0	35.9	58
1927	791	172	11.07	0.48	7,5	212	139	39.4	63.9	7.1	158	210	58	751	29	318 ⁴⁾	173	579	2.158	7.7	8.1	38.8	54
1928	910	173	13.35	0.57	5,6	224	157	48.3	76.6	7.1	166	225	67	849	27	573	336	633	2.431	7.4	7.7	43.8	58
1929	965	172	14.84	0.68	5,9	229	161	51.2	82.4	7.4	166	228	72	895	27	503	875	717	2.271	6.0	8.0	45.9	63
1930	1.018	187	15.42	0.29	7,8	202	146	40.3	78.2	8.1	143	222	62	929	23	412	908	743	1.992	5.7	7.8	45.0	59
1931	1.075	108	12.66	0.16	14,7	158	128	23.4	56.0	6.5	109	230	45	941	17	243	706	791	1.588	4.5	7.2	39.4	49
1932	1.063	49	7.44	0.10	25,0	108	101	18.9	37.8	4.4	71	204	28	764	12	163	530	686	1.380	1.3	6.4	35.0	38
J.'32	1.025	—	7.88	0.05	27,1	131	115	4.49	3.68	0.26	70	193	29	691	13	156	588	597	1.329	1.9	5.9	34.9	61
Feb.	1.001	51	7.65	0.06	25,9	110	114	1.16	3.82	0.31	76	250	34	697	13	153	448	730	1.651	1.9	5.5	38.6	34
Mrt.	1.072	—	7.64	0.05	23,9	116	111	1.42	3.18	0.47	73	266	31	722	13	162	348	608	1.347	1.3	5.0	43.7	43
Apr.	1.069	—	8.40	0.01	22,1	113	103	1.36	3.96	0.68	69	202	27	715	12	126	312	660	1.377	1.4	6.4	40.9	44
Mei	997	49	6.47	0.16	22,6	101	95	1.59	2.82	0.44	64	182	25	753	11	102	292	566	1.194	1.1	6.3	34.1	37
Juni	1.067	—	8.12	0.08	23,0	107	93	1.62	2.93	0.49	66	188	25	838	12	147	408	732	1.475	1.0	7.6	41.8	41
Juli	1.035	—	7.58	0.11	25,3	96	87	1.12	3.07	0.48	63	171	25	799	11	158	486	696	1.345	1.1	6.7	46.4	33
Aug.	1.043	40	5.88	0.20	25,7	95	89	1.02	2.62	0.37	67	191	27	723	11	139	587	615	1.199	1.0	7.3	47.3	28
Sept.	1.069	—	9.31	0.18	25,6	102	89	1.41	2.59	0.30	77	191	26	747	12	214	659	709	1.347	1.1	8.1	29.6	25
Oct.	1.108	—	5.59	0.10	25,4	117	98	1.16	3.34	0.24	82	233	33	825	14	188	707	898	1.662	1.4	7.8	22.4	35
Nov.	1.114	39	6.02	0.09	26,9	106	102	1.34	2.67	0.17	70	184	28	769	13	210	684	738	1.369	1.2	5.5	19.9	36
Dec.	1.154	—	8.78	0.12	29,5	107	121	1.23	3.11	0.16	70	201	30	883	14	206	839	681	1.359	1.4	5.1	20.6	37
J.'33	1.088	—	5.84	0.12	35,3	95	121	2.29	2.43	0.15	58	180	25	646	12	176	694	588	1.189	1.0	4.9	24.8	37
Feb.	957	32	10.04	0.03	31,7	86	120	0.78	2.43	0.23	55	190	23	540	11	139	478	639	1.245	0.1	5.2	27.1	31
Mrt.	1.137	—	10.56	0.18	27,2	99	108	1.21	3.27	0.31	65	241	28	795	13	165	316	803	1.572	1.2	5.8	28.9	34
Apr.	994	—	9.19	0.19	24,2	90	106	1.14	3.13	0.31	54	185	23	723	11	145	276	662	1.345	0.8	4.4	26.3	36
Mei	1.089	32	13.34	0.18	25,1	97	111	1.26	3.36	0.71	61	192	25	751	13	147	361	699	1.387	0.9	5.1	35.6	36
Juni	1.028	—	11.58	0.15	23,7	97	109	1.47	3.36	0.66	63	170	24	763	14	135	504	656	1.305	0.9	5.5	39.0	34
Juli	1.045	—	8.55	0.11	23,8	104	117	1.48	3.49	0.62	56	173	22	778	12	127	497	616	1.246	1.0	5.7	39.5	48
Aug.	1.071	—	8.07	0.02	—	106	113	1.02	3.50	0.65	62	217	24	804	13	140	534	752	1.541	1.0	6.4	41.3	44
Sept.	—	—	—	—	—	111	—	—	—	—	74	208	28	771	13	175	590	689	1.334	0.9	5.8	36.6	37

1) Vanaf Jan. 1931 voorloopig. 2) De cijfers van 1925—1927 hebben betrekking op Juni. 3) „De Aannemer”. 4) Bruto-gewicht X 1000 K.G.

Datum	Kapitaalmarkt										Geldmarkt		Prijzen			Verkeer				Aantal Faillissementen *)			
	Effectenbeurs				Emissies						Spaarbanken		Prolongatierente *)	Particulier disconto *)	Indexcijfers van			Scheepv. verkeer *)			Ontvangsten van de Spoorwegen	Postzendingen van Telegrafie en Telefontie	
	Koersen 1)				Totaal (zonder conversie)	Conversie	Nederland en Koloniën	Buitenland	Aandelen	Obligatiën	Rijkspost-spaarbank	40 particuliere spaarbanken *)			Groothandels-prijzen *)	Prijzen in den landbouw *)	Kosten van Levensonderh. arbeidersgez. Amsterdam *)	Inkomend	Uitgaand				In 10.000.000 M ³ .
	Banken	Handelsovern.	Industrie	Scheepvaart									In miljoenen guldens										
1925	—	—	—	—	297	219	175	122	64	233	304	191	2,88	3,08	155	—	—	5,00	4,24	13,6	6,31	342	
1926	—	—	—	—	470	429	196	274	73	397	299	209	2,92	2,88	145	—	95,1	5,22	6,10	13,6	6,23	312	
1927	—	—	—	—	494	46	158	336	93	401	321	225	3,33	3,76	148	—	94,9	5,95	4,80	13,5	6,23	296	
1928	—	—	—	—	667	48	364	303	338	329	332	242	4,16	4,18	149	—	95,8	6,14	5,03	14,5	6,42	266	
1929	158	168	433	125	460	84	327	133	287	173	343	257	4,89	4,82	142	—	95,1	6,02	4,12	15,0	6,79	236	
1930	149	126	265	83	598	64	349	249	29	569	367	292	2,17	2,06	117	79	91,1	5,95	4,00	14,6	6,62	252	
1931	118	94	167	50	333	474	292	41	11	322	429	304	1,56	1,42	97	54	85,5	5,17	3,85	13,7	6,19	287	
1932	76	67	116	25	439	252	415	24	1	438	490	292	1,18	0,85	79	51	79,8	4,42	3,16	11,6	6,09	382	
J.'32	81	64	124	27	8,9	—	8,9	—	0,3	8,6	443	304	2,37	2,09	84	54	—	4,57	3,28	11,3	5,80	312	
Feb.	83	66	123	28	15,5	—	15,5	—	—	15,5	464	306	1,69	1,89	83	55	—	3,92	3,13	10,5	5,82	369	
Mrt.	81	69	123	27	78,8	120,9	77,8	—	—	77,8	468	306	1,06	1,21	82	52	79,9	4,39	3,04	12,0	5,90	423	
Apr.	70	59	102	20	4,4	—	3,7	0,7	—	4,4	472	292	1,03	1,00	80	51	—	4,01	3,07	11,8	6,33	384	
Mei	65	53	94	19	1,1	—	1,1	—	—	1,1	478	292	1,03	0,74	79	49	—	4,67	3,19	12,1	5,61	356	
Juni	59	51	89	17	122,7	129,8	122,7	—	—	122,7	480	290	1,00	0,52	78	52	79,8	4,40	3,25	11,3	6,20	409	
Juli	68	64	106	21	4,5	1,0	4,5	—	—	0,4	4,5	485	290	1,00	0,48	76	52	—	4,41	3,27	13,0	6,04	323
Aug.	80	72	126	26	12,1	—	12,1	—	—	12,1	490	292	1,00	0,37	75	49	—	4,47	3,37	13,3	5,77	312	
Sept.	86	78	133	31	20,9	—	18,0	2,9	—	20,9	493	289	1,00	0,37	76	50	79,9	4,11	2,87	11,7	5,98	477	
Oct.	84	78	127	29	122,2	—	116,9	5,3	—	122,2	494	288	1,00	0,37	77	52	—	4,60	3,06	11,2	6,38	381	
Nov.	81	77	124	27	29,1	—	14,5	14,6	—	29,2	488	291	1,00	0,37	77	51	—	4,51	3,18	10,8	5,84	394	
Dec.	79	76	116	26	19,7	—	19,7	—	—	19,7	490	294	1,00	0,37	76	48	79,4	4,94	3,19	10,5	7,27	421	
J.'33	85	80	124	26	11,2	—	11,2	—	—	11,2	503	300	1,00	0,37	75	48	—	4,30	2,98	11,1	5,57	384	
Feb.	83	76	119	24	12,3	—	12,3	—	—	12,3	522	304	1,00	0,37	74	47	—	4,10	2,75	8,6	5,55	356	
Mrt.	82	75	118	22	1,4	—	1,4	—	—	1,4	522	305	1,11	0,69	72	46	78,1	4,65	3,00	10,0	5,97	479	
Apr.	81	73	121	22	11,8	1,1	11,8	—	—	0,5	11,3	519	304	1,00	0,62	71	47	—	3,97	2,87	10,3	5,94	325
Mei	89	78	138	25	0,3	—	0,3	—	—	0,2	0,1	519	303	1,69	2,07	72	48	—	4,95	3,16	9,6	5,80	405
Juni	90	84	149	29	0,8	—	0,8	—	—	—	519	303	2,06	2,19	73	47	77,8	4,88	3,14	9,8	6,27	389	
Juli	92	88																					

Main table titled 'Productie 1), Handel en Verkeer' showing production indices and trade data for Germany from 1926 to 1933. It includes columns for various industrial sectors like iron, steel, machinery, and textiles, along with import and export figures in million R.M. and ship transport statistics.

Table titled 'Kapitaalmarkt 2)' showing financial market data from 1926 to 1933. It includes indices for the stock market (Effectenbeurs), emissions (Emissies), and interest rates (Geldmarkt), along with the number of bankruptcies (Aantal werklozen).

1) Ontleend aan het „Institut für Konjunkturforschung“. 2) Ontleend aan „Wirtschaft und Statistik“. 3) De cijfers hebben betrekking op het einde van de maand, resp. van het jaar. a) waarvan 5, b) 1, c) 2, d) 1, e) 7 buitenl. em. in Duitsland. 4) 12-30 April. v) voorloopig.

Datum	Index van de industriële productie	Productie-index ¹⁾ van										Buitenlandsche handel ²⁾					Scheepvaartverkeer				Ontvangsten van de spoorwegen	
		Steenkolen	Rawijzer	Staal	Scheepsbouw	Andere metall. industrieën	Olie- en chemische industrie	Katoen	Kunstzijde	Invoer			Uitvoer		Invoeresp. uitvoer (+)loversch.	Inkomend	Uitgaand	Indexcijf. v.				
										Totaal	Grondstoffen	Fabrikaten	Totaal	Fabrikaten				Tijd-chart.	Vrachten			
																				1924 = 100		1924 = 100
Gemiddelde van 1924 = 100											1000	Mill. £				0000 tons		1924 = 100		Mill.£		
1925..	97,5	91,7	85,4	90,2	69,7	106,0	93,0	123,6	—	1.338	110,3	35,5	26,7	64,4	51,4	45,9	463	519	95	86	8,65	
1926..	75,3	46,1	33,4	43,4	52,0	113,8	81,6	106,7	—	1.506	103,6	32,7	26,3	54,3	44,9	49,3	535	391	108	98	7,12	
1927..	108,1	94,6	99,8	111,0	103,6	122,0	97,6	120,5	159	1.179	101,7	29,3	26,9	59,1	47,0	42,3	505	529	107	95	9,15	
1928..	102,5	88,6	90,5	104,0	90,6	114,9	101,2	107,8	214	1.290	99,8	27,9	26,5	60,3	48,2	39,5	503	537	97	87	8,63	
1929..	110,6	96,8	103,7	118,4	105,9	116,1	102,8	108,4	225	1.263	101,9	28,3	27,9	60,8	47,8	41,1	522	573	107	84	8,91	
1930..	98,5	91,8	84,8	90,5	91,7	115,7	81,6	84,1	193	1.991	87,2	20,9	25,6	47,5	36,6	39,6	531	549	77	65	8,29	
1931..	84,1	83,0	51,4	63,8	37,7	106,5	81,7	81,5	216	2.717	71,9	14,5	21,8	32,4	24,2	39,5	503	486	61	67	7,54	
1932..	84,9	78,4	48,9	64,8	20,4	98,2	88,0	89,0	287	2.828	58,6	13,7	13,1	30,4	23,0	28,2	470	447	48	64	6,24	
Jan. '31	85,1	88,3	55,4	67,7	50,6	92,4	83,9	71,7	—	183	2.663	75,6	17,9	20,4	37,6	28,7	38,0	450	469	64	70	7,99
Febr.										170	2.697	63,6	13,3	19,5	31,8	24,0	31,8	401	423	—	65	7,37
Mrt.										191	2.666	70,7	15,1	22,3	34,0	25,6	36,7	478	466	59	66	8,01
April										181	2.593	70,0	15,5	20,9	32,5	24,3	37,5	459	465	54	67	7,49
Mei										186	2.578	69,6	14,6	21,0	33,9	26,0	35,7	511	504	56	70	7,05
Juni										220	2.707	68,6	14,1	20,2	29,4	21,7	39,2	558	507	56	64	7,38
Jan. '32	83,2	78,8	51,7	63,9	20,5	95,5	96,1	94,0	—	305	2.855	62,3	16,9	13,3	31,1	23,4	31,2	423	454	51	62	6,67 ³⁾
Febr.										309	2.809	70,2	15,4	20,1	30,0	22,6	40,2	465	410	51	65	6,90
Mrt.										300	2.660	61,1	16,5	13,0	31,2	24,2	29,9	413	428	51	69	6,64
Apr.										306	2.727	53,5	13,4	11,8	34,8	26,8	18,7	435	446	71	69	6,44
Mei										289	2.822	55,7	13,7	11,6	30,2	23,2	25,5	477	426	71	66	6,04
Juni										296	2.843	57,5	13,5	11,8	29,7	22,9	27,8	513	465	—	58	6,08
Juli										271	2.921	51,9	10,8	11,4	29,3	22,4	22,6	502	480	—	56	5,47
Aug.										219	2.947	53,3	11,7	13,1	28,6	21,7	24,7	513	450	45	59	5,73
Sept.										270	2.925	54,3	11,2	12,1	26,2	19,8	23,1	491	477	55	64	6,14
Oct.										300	2.810	60,8	11,9	13,5	30,4	22,7	30,4	483	435	61	63	6,38
Nov.										313	2.849	61,6	13,7	13,2	31,1	22,5	30,5	435	441	58	65	6,55
Dec.										262	2.776	60,6	15,6	12,7	32,4	23,6	28,2	455	429	62	67	6,12 ³⁾
Jan. '33	88,1	73,0	55,3	83,7	21,0	115,9	88,0	89,7	—	281	2.955	54,1	15,1	11,5	29,2	22,1	24,9	440	440	60	64	6,02
Febr.										257	2.915	49,1	13,2	10,5	27,9	21,4	21,2	403	409	61	63	6,33
Mrt.										315	2.821	56,3	14,1	12,8	32,6	25,4	23,7	476	443	—	60	6,45
April										245	2.738	51,2	13,0	11,4	26,4	20,5	24,8	464	420	—	58	5,77
Mei										340	2.626	57,3	14,5	12,6	30,8	23,5	26,5	524	478	64	59	6,16
Juni										317	2.498	53,8	14,0	12,2	28,5	21,7	25,3	531	485	64	61	5,60
Juli										362	2.508	53,7	14,9	12,0	29,8	22,8	23,9	549	482	64	61	5,85
Aug.										340	2.459	56,8	16,4	13,0	31,0	23,9	25,8	565	512	61	60	

¹⁾ Productie-index van de London en Cambridge Economic Service, met uitzondering van dien van kunstzijde, welke aan de Board of Trade is ontleend. ²⁾ De cijfers over de jaren 1925—1929 zijn maandgemiddelden. ³⁾ 4 wekelijksch gemiddelde na 1931, dus 13 cijfers per jaar.

Datum	Kapitaalmarkt							Geldmarkt					Prijzen			Index van gemiddelde weekloon ⁷⁾	Aantal faillissementen ⁸⁾		
	Effectenbeurs ¹⁾		Emissies ²⁾					Geldmarkt					Indexcijfers v. grooth.prijzen ⁵⁾						
	Koersen van		Totaal	Groot-Brittannië	Britische Bezittingen	Buitenland	Clearing te Londen ³⁾	Deposito's	Voorschotten	Wissels	Callrente	3-maandsdisconto	Totaal	Voedingsmiddelen	Grondstoffenfabrikaten			Kosten van levensonderhoud ⁶⁾	
	Index van industriële aandelen	Vaste rente-drage-fonds.																	Index van koers.
1925.....	109	98,3	101,8	18,3	11,0	4,8	2,5	2.983	1.662	856	226	3,47	4,15	95,9	100,4	93,5	100	100,6	413
1926.....	115	96,4	103,8	21,1	11,7	4,4	5,0	2.946	1.665	892	216	4,01	4,49	89,1	93,1	87,0	98	100,4	370
1927.....	124	96,9	103,2	26,2	14,7	7,3	4,2	3.068	1.713	928	218	3,71	4,24	85,1	91,4	81,8	95	100,7	381
1928.....	142	99,2	100,8	30,2	18,3	7,1	4,8	3.276	1.766	948	237	3,56	4,16	84,4	91,6	80,7	95	99,8	365
1929.....	139	96,3	104,0	21,1	13,3	4,5	3,3	3.328	1.800	991	229	4,58	5,31	82,2	87,4	79,4	94	100,2	345
1930.....	112	99,4	100,7	18,6	10,6	5,8	3,2	3.232	1.801	963	264	2,36	2,62	72,0	75,4	69,7	90	98,8	369
1931.....	87	98,7	101,8	7,4	3,5	3,1	0,8	2.651	1.760	957	270	2,92	3,57	62,7	67,0	60,3	84	97,1	389
1932.....	84	112,4	90,3	9,4	7,0	2,4	—	2.319	1.791	843	308	1,64	1,94	61,1	66,5	58,4	82	95,3	415
Januari 1932	82	93,4	107,5	2,9	0,3	2,6	—	2.046	1.714	905	239	4,46	5,65	63,7	69,0	61,0	84	96,3	435
Februari	80,5	93,7	107,2	12,0	9,1	2,9	—	1.875	1.659	902	208	4,27	5,11	63,4	68,7	60,7	84	95,3	431
Maart	86	103,4	97,0	12,1	11,1	1,0	—	2.572	1.676	902	217	2,48	2,64	63,0	69,5	59,7	83	95,3	470
April	83	104,5	96,0	18,0	9,6	8,4	—	2.210	1.681	881	240	1,98	2,36	61,6	69,2	57,8	82	95,3	468
Mei	77	109,4	91,7	12,3	8,9	3,4	—	2.317	1.699	871	246	1,38	1,57	60,6	68,8	56,5	81	95,3	390
Juni	73	108,8	92,5	17,5	15,4	2,1	—	2.443	1.764	852	278	0,94	1,06	58,9	66,8	55,0	82	95,3	375
Juli	83	121,7	82,7	3,3	3,2	0,1	—	2.992	1.804	836	317	0,67	0,98	58,8	64,9	55,7	81	95,3	413
Augustus	86	120,2	83,9	—	—	—	—	2.192	1.851	816	374	0,71	0,72	59,9	64,5	57,5	81	95,3	383
September	90	121,5	82,7	—	—	—	—	2.072	1.865	803	392	0,65	0,69	61,4	64,6	59,7	82	95,3	435
October	90	126,8	79,0	19,7	11,8	7,9	—	2.398	1.893	795	390	0,71	0,84	60,8	63,6	59,3	82	95,3	383
November	92	122,9	81,8	10,8	10,3	0,3	0,2	2.281	1.898	785	391	0,69	0,77	60,8	64,0	59,1	82	94,1	439
December	91	122,7	81,9	4,3	4,0	0,3	—	2.435	1.983	773	408	0,75	0,93	60,8	64,8	58,7	81	94,1	355
Januari 1933	95	122,3	82,2	8,3	7,9	0,3	0,1	2.250	1.983	764	431	0,75	0,92	60,3	64,1	58,4	81	94,1	395
Februari	96	123,6	81,3	7,2	4,9	1,8	0,5	2.268	1.957	766	386	0,75	0,88	59,5	62,8	57,8	80	94,1	411
Maart	92	122,4	82,1	13,5	12,3	1,2	—	2.574	1.925	766	348	0,68	0,68	58,7	61,4	57,4	79	94,1	486
April	93	125,3	80,2	8,3	7,3	—	1,1	2.039	1.930	764	338	0,63	0,66	58,5	60,6	57,3	78	94,1	336
Mei	96	123,1	81,5	14,6	9,3	5,0	0,3	2.253	1.944	775	346	0,58	0,53	59,7	61,4	58,8	78	94,1	398
Juni	101	123,1	81,5	17,5	16,0	1,1	0,4	2.070	1.978	775	352	0,58	0,48	61,2	62,3	60,6	79	94,1	
Juli	108	121,6	82,5	6,0</															

Productie 1), Handel en Verkeer																			
Datum	Index van de industriële productie	Productie-index van												Buitenlandse handel 2)					
		Fabrikaten	Mineralen	Steenkolen	Ruw Petroleum	Koper	Ijzer en Staal	Textiel-goederen	Auto-mobielen	Bouwbedrijfsgoederen	Wagonverladingen	Katoenverbruik	Aantal tewerkgestelden	Betaalde loonen	Invoer		Uitvoer		Uitvoeroverschot
															Total	Grondstoff.	Total	Fabrikaten	
															Gemiddelde van 1923—1925 = 100				
1925	104	105	99	99	104	106	106	104	107	122	103	—	99.6	100.9	352	146	409	154	50
1926	108	108	108	110	105	110	113	104	108	129	106	109 ^a	101.4	104.3	369	149	401	163	32
1927	106	106	107	99	122	105	104	113	86	129	103	122	98.8	102.0	349	133	405	165	58
1928	111	112	106	96	122	115	119	107	110	137	103	107	97.2	101.8	341	122	427	188	86
1929	119	119	115	102	137	127	130	115	135	117	106	115	101.1	107.7	367	130	437	211	70
1930	96	95	99	88	122	87	95	91	85	92	92	87	87.8	87.4	255	84	315	158	60
1931	81	80	84	73	116	—	60	94	60	63	75	88	74.4	66.0	174	54	198	93	24
1932	64	63	71	58	106	—	31	83	35	28	56	81	62.4	45.3	110	30	131	62	21
Jan. '32	72	71	77	58	111	—	43	89	45	31	64	83	68.1	52.4	136	38	150	55	15
Februari	69	68	78	63	109	—	41	86	35	27	62	85	67.8	53.6	131	37	154	57	23
Maart	67	64	84	70	109	—	34	82	28	26	61	85	66.4	52.3	131	36	155	61	24
April	63	61	79	55	112	—	32	65	35	27	59	68	64.0	48.7	127	36	135	59	9
Mei	60	59	67	49	109	—	29	59	45	26	54	63	62.1	46.2	112	28	132	61	20
Juni	59	58	63	45	105	—	25	63	47	27	52	64	60.0	42.6	110	30	114	53	4
Juli	58	57	64	46	104	—	25	69	33	27	51	63	57.2	39.6	79	20	107	47	27
Aug.	60	59	65	50	104	—	23	90	23	30	51	82	58.8	40.1	91	22	109	46	18
Sept.	66	66	70	58	104	—	28	104	24	30	54	99	60.3	42.1	98	27	132	46	34
Oct.	67	66	74	67	103	—	31	99	17	29	57	96	61.1	43.5	105	27	153	49	48
Nov.	65	63	75	66	106	—	31	92	31	27	57	93	61.2	41.8	104	28	139	47	34
Dec.	66	64	76	66	96	—	27	91	60	28	58	93	60.6	40.9	97	29	132	45	35
Jan. '33	65	64	73	57	107	—	29	87	48	22	56	80	59.4	39.2	96	27	121	44	25
Februari	63	61	79	63	110	—	31	84	33	19	54	88	59.4	40.0	84	21	102	42	18
Maart	60	56	81	51	122	—	22	76	27	14	50	86	56.6	36.9	95	24	108	47	13
April	66	66	72	55	108	—	35	85	44	14	53	91	57.7	38.8	68	21	105	48	17
Mei	78	78	78	57	134	—	49	108	51	16	56	113	60.6	42.0	107	25	114	46	7
Juni	92	93	84	64	134	—	72	133	66	18	60	139	64.8	46.2	122	34	120	46	—
Juli	100 ^v	101	90	76	132	—	100	130	70	21	65	135	70.1	49.9	143 ^v	46	142	53	—
Aug.	92	92	92	75	137	—	80	114	61	23	61	133	73.3	55.7	155	51	129	50	—

1) De indexcijfers betreffende de productie, de wagonverladingen, het katoenverbruik, het aantal tewerkgestelden en de betaalde loonen zijn ontleend aan het Federal Reserve Bulletin. Wat de index van de industriële productie betreft, deze is samengesteld uit de gegevens van 58 industrieën n.l. 50 van fabrikaten en 8 van mineralen.

2) Gemiddelde van Maart—Dec. 3) De cijfers der jaren 1925—1929 zijn maandgemiddelden. v) = voorloopig.

Datum	Kapitaalmarkt												Geldmarkt				Prijzen			
	Effectenbeurs						Emissies 3)						Callrente 4)	Prima bank-accepten (90 dagen)	Prima handelspapier (4—6 mnd.)	Indexcijfer van groot-hand.prijz. 5)	Landbouw-producten 6)	Kosten van levens-onderhoud		
	Indexcijfer van 1)						Binnen- en buitenl.			Binnenlandsche									Buitenl. Emissies	
	421 Aandeelen	351 Industr. aandeelen	33 Spaarweg-aandeelen	37 Aand. van public utilities	60 Obligatiën	Makelaars-teeninge 2)	Totaal (zonder conversie)	Conversie	Aandeelen	Obligatiën	Totaal Binnenland	Privaat-rechtelijke								Publiek-rechtelijke
	1926 = 100						in miljoenen dollars						1926 = 100		1923 = 100					
1925	90	88	90	95	95.3	2.336	518	76	101	417	391	300	91	127	4.20 ⁶	3 ³ / ₈	4 ¹ / ₃₂	104	110	103.8
1926	100	100	100	100	97.0	3.293	528	91	98	430	433	313	120	95	4.50 ⁶	3 ³ / ₈	4 ⁴ / ₃₂	100	100	103.8
1927	118	118	119	116	98.9	4.433	649	179	126	523	519	388	131	130	4.05	3 ³ / ₈	4 ⁴ / ₃₂	95	99	101.6
1928	150	154	129	149	98.7	6.440	676	156	256	420	566	446	120	110	6.05	4 ¹ / ₁₆	4 ⁴ / ₃₂	97	106	100.4
1929	190	189	147	235	95.7	3.990	849	117	508	341	786	668	118	63	7.74	5 ¹ / ₁₆	5 ⁵ / ₃₂	95	105	100.0
1930	150	141	125	215	98.3	1.894	585	54	129	456	501	374	127	84	2.87	2 ¹ / ₁₆	3 ¹⁵ / ₁₆	86	88	96.2
1931	94	87	72	148	95.9	587	259	76	26	233	238	129	109	21	1.74	1 ⁹ / ₁₆	5 ⁹ / ₁₆	73	65	86.7
1932	48	46	26	79	80.1	371	99 ¹¹	44 ¹¹	2	97	97	27	70	2	2.05	1 ⁹ / ₁₆	2 ³ / ₈	65	48	77.6
Jan.'32	58	54	37	94	81.0	512	185	14	4	181	185	47	138	—	2.65	2 ³ / ₈	3 ³ / ₈	67	53	81.4
Febr.	57	53	34	93	80.4	525	74	21	4	70	74	39	35	—	2.50	2 ³ / ₈	3 ³ / ₈	66	51	80.1
Mrt.	57	54	32	93	83.7	533	161	29	1	160	161	48	113	—	2.50	2 ³ / ₈	3 ³ / ₈	66	50	79.6
April	44	42	22	73	80.2	379	71	72	—	71	71	15	56	—	2.50	2 ³ / ₈	3 ³ / ₈	66	49	78.8
Mei	40	38	17	68	76.0	300	91	32	—	91	91	7	84	—	2.50	2 ³ / ₈	3 ³ / ₈	64	47	77.9
Juni	34	34	14	55	72.8	244	78	64	—	78	78	4	74	—	2.50	2 ³ / ₈	3 ³ / ₈	64	46	77.2
Juli	36	36	16	55	75.1	242	104	50	1	103	104	63	41	—	2.08	2 ³ / ₈	3 ³ / ₈	65	48	77.0
Aug.	53	52	29	84	84.3	332	62	111	2	60	60	26	34	2	2.00	2 ³ / ₈	3 ³ / ₈	65	49	76.8
Sept.	58	56	35	91	87.0	380	93 ⁷	4 ⁷	—	93	73	7	66 ⁷	20	2.00	2 ³ / ₈	3 ³ / ₈	65	49	76.6
Oct.	50	48	28	81	85.2	325	98 ⁸	2 ⁸	—	96	94	49	45 ⁸	4	1.35	1 ³ / ₈	2 ³ / ₈	64	47	76.1
Nov.	48	45	26	78	83.1	338	44 ⁹	31 ⁹	2	42	44	11	33 ⁹	—	1.00	1 ³ / ₈	2 ³ / ₈	64	47	75.6
Dec.	47	45	26	80	82.2	347	123 ¹⁰	35 ¹⁰	4	119	123	11	112	—	1.00	1 ³ / ₈	2 ³ / ₈	63	44	75.1
Jan.'33	49	46	28	82	84.1	359	65 ¹²	45 ¹²	3	62	65	22	43	—	1.00	1 ³ / ₈	2 ³ / ₈	61	43	73.7
Febr.	45	43	27	73	82.5	360	20 ¹³	37 ¹³	—	20	20	1	19	—	1.00	1 ³ / ₈	2 ³ / ₈	60	41	72.1
Mrt.	43	42	26	67	76.8	311	16 ¹⁴	31 ¹⁴	3	13	16	3	13	—	3.27	1 ³ / ₈	2 ³ / ₈	60	43	71.8
Apr.	48	49	26	64	75.4	322	25 ¹⁵	20 ¹⁵	1	24	25	17	8	—	1.29	1 ³ / ₈	2 ³ / ₈	60	45	71.5
Mei	63	65	38	79	82.0	529	44 ¹⁶	16 ¹⁶	3	41	44	4	40	—	1.00	1 ³ / ₈	2 ³ / ₈	63	50	72.1
Juni	75	77	44	97	86.8	780	110 ¹⁷	112 ¹⁷	9	101	110	12	98	—	1.00	1 ³ / ₈	2 ³ / ₈	65	53	72.8
Juli	80	84	53	98	89.6	916	117 ¹⁸	145 ¹⁸	53	64	117	53	64	—	1.00	1 ³ / ₈	2 ³ / ₈	69	60	75.2
Aug.	75	79	49	87	89.9	917	46 ¹⁹	71 ¹⁹	14	32	46	14	32	—	0.98	1 ³ / ₈	2 ³ / ₈	70	58	76.9
Sept.							64 ²⁰	30 ²⁰	9	55	64	9	55	—						

Publicatie No. 3a

Beschouwingen over een tolunie tusschen Nederland en
België-Luxemburg I

door Drs. D. C. RENOIJ (f 4,—)

Publicatie No. 3b en 3c

Beschouwingen over een tolunie tusschen Nederland en
België-Luxemburg II

door Drs. D. C. RENOIJ (Twee deelen f 4,—)

Publicatie No. 4

Het verbruik van algemeen benoodigde consumptie-
artikelen

door Ir. A. BAARS (f 2,25)

Publicatie No. 5

De verzamelende graanhandel in de Vereenigde Staten
van Amerika, Canada en Argentinië

door Dr. F. L. VAN MUISWINKEL (f 3,50)

Publicatie No. 6

Ontwikkeling en organisatie der Nederlandsche
brouwindustrie

door Dr. G. Z. JOL (f 4,—)

PUBLICATIES VAN HET INSTITUUT VOOR
ECONOMISCHE GESCHRIFTEN:

1. Mr. G. VISSERING: Het vraagstuk van de Geldruimte in Nederland en de Goudpolitiek van De Nederlandsche Bank (uitverkocht);
2. Mr. G. J. FABIUS: Het Bankwezen in Nederlandsch West-Indië;
3. Prof. J. G. DE JONG: De Resultaten van het Nederlandsche Levensverzekering-Bedrijf over de jaren 1912, 1913, 1914 en 1915;
4. Dr. Ch. A. VAN MANEN: Bedrijfsleven en de strijd tegen de armoede in Nederland.

